

PLANSTRATEGI 2020-2023

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Innhold

Tema i kunnskapsgrunnlaget – oversikt over figurer og tabeller.....	3
1 Innledning.....	6
2 Befolkningsutvikling og -sammensetning.....	8
3 Levekår og folkehelse	15
3.1 Levekår og oppvekst.....	15
3.1.1 Økonomiske forhold	15
3.1.2. Utdanningsnivå.....	18
3.2 Fysisk, biologisk og sosialt miljø	20
3.2.1 Fysisk miljø	20
3.2.3 Biologisk miljø.....	21
3.2.4 Sosialt miljø	22
3.3 Helserelatert atferd	26
3.3.1. Fysisk aktivitet	26
3.3.2 Rusmidler.....	27
3.4 Helsesituasjon	28
3.4.1 Levealder	28
3.4.2 Overvekt	29
3.4.3 Hjerte- og karsykdommer, psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser i primærhelsetjenesten	29
3.4.4 Kreft.....	31
3.4.5 Type 2 diabetes	32
3.4.6 KOLS/lungesykdom.....	33
3.4.7 Demens.....	34
3.4.8 Skader og ulykker	35
4 Næringsliv og sysselsetting.....	37
4.1 Sysselsetting og arbeidsledighet	37
4.2 Sysselsetting og næringsstruktur	37
4.3 Verdiskaping og vekst.....	40
5 Arealbruk	43
5.1 Arealressurser.....	43
5.2 Strandsonen	43
5.3 Arealbruksformål avsatt i kommuneplanens arealdel 1998-2010.....	45
6 Miljø.....	47
6.1. Naturmangfold	47
6.1.1 Verneområder	47

6.1.2 Utvalgte naturtyper	48
6.1.3 Truete og sårbare arter – «rødlistearter»	49
6.1.4 Fremmede skadelige arter	50
6.2 Klima	52
6.2.1 Klimagassutslipp i Brønnøy.....	53
6.2.2 Utslipp fra jordbruk	55
6.2.3 Utslipp fra sjøfart.....	55
6.2.4 Utslipp fra veitrafikk	56
6.2.5 Utslipp fra avfall og avløp.....	56
6.2.6 Utslipp fra annen mobil forbrenning.....	57
6.2.7 Utslipp fra luftfart.....	57
6.2.8 Utslipp fra oppvarming.....	58
6.2.9 Utslipp fra industri, olje og gass	58
7 By og tettstedsutvikling	59
7.1 Folketall på Sør-Helgeland.....	59
7.2 Bosettingsmønsteret i Brønnøy.....	60
7.3 Bosettingsmønster i Brønnøys tettsteder	60
7.4 Bolig.....	62
8 Kommunal tjenesteyting	65
8.1 Barnehage.....	65
8.2 Grunnskole	66
8.3 Barnevern	67
8.4 Pleie/omsorg.....	67
8.5 Kommunehelsetjeneste	68
8.6 Kommunalteknikk/infrastruktur	70
9 Kommunal økonomi	72
9.1 KOSTRA- og effektivitetsanalyse	72

Tema i kunnskapsgrunnlaget – oversikt over figurer og tabeller

- Befolkningsutvikling og -sammensetning
 - *Antall innbyggere i Brønnøy per 1. januar 2008-2019*
 - *Befolkningsendringer i Brønnøy 2005-2018*
 - *Befolkningsendringer i Brønnøy 1999-2018*
 - *Folkemengde i 2018 og 2040 for valgt aldersgruppe og region, lav nasjonal vekst*
 - *Folkemengde i 2018 og 2040 for valgt aldersgruppe og region, middels nasjonal vekst*
 - *Framskrevet aldersfordelt folkemengde i Brønnøy ved lav nasjonal vekst*
 - *Framskrevet aldersfordelt folkemengde i Brønnøy ved middels nasjonal vekst*
 - *Forventet antall barn 0-5 år per 1. januar ved middels nasjonal vekst, korrigert for avvik*
 - *Forventet antall barn 0-5 år per 1. januar ved lav nasjonal vekst, korrigert for avvik*
 - *Forventet antall voksne 67+ ved lav og middels nasjonal vekst med avvik fra faktiske tall*
 - *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*
 - *Innvandrere i Brønnøy i 2019*
- Levekår og folkehelse
 - *Lavinntekt (husholdninger ekskl. brutto finanskapital over 1 G, EU60, andel (prosent), alle aldre*
 - *Lavinntekt (husholdninger ekskl. brutto finanskapital over 1 G, EU60, andel (prosent), 0-17 år*
 - *Inntektsulikhet, gini-koeffisienten*
 - *Mottakere av stønad til livsopphold, andel (prosent) av befolkningen 20-66 år*
 - *Mottakere av stønad til livsopphold, andel (prosent) av befolkningen 20-29 år*
 - *Utdanningsnivå for personer over 16 år i Brønnøy i 2018*
 - *Utdanningsnivå for personer på 16 år og over i 2018 (prosent)*
 - *Andel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet (prosent)*
 - *Andelen av ungdomsskoleelever som opplever trygghet i nærmiljøet (prosent)*
 - *Luftkvalitet, konsentrasjon av fint svevestøv*
 - *Andel av ungdomsskoleelever plaget av ensomhet (prosent)*
 - *Andel av elever ved videregående skole som har vært plaget av ensomhet den siste uken (prosent)*
 - *Andel ungdomsskoleelever som blir mobbet (prosent)*
 - *Andel av elever ved videregående skole som blir mobbet (prosent)*
 - *Andel ungdomsskoleelever som er med i en fritidsorganisasjon (prosent)*
 - *Valgdeltakelse*
 - *Andel ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive (prosent)*
 - *Alkohol omsatt i dagligvarebutikker og vinmonopol, liter ren alkohol per innbygger 15+ år*
 - *Forventet levealder*
 - *Forskjeller i forventet levealder*
 - *Overvekt og fedme, selvrapportert ved sesjon 1*
 - *Brukere av fastlege eller legevakt med hjerte- og karsykdomsdiagnoser (antall personer per 1000 innbyggere per år)*
 - *Brukere av fastlege eller legevakt med psykiske symptomer og lidelser (antall personer per 1000 innbyggere per år)*
 - *Brukere av fastlege, legevakt, fysioterapeut eller kiropraktor med muskel- og skjelettsykdommer og -plager ekskl. brudd og skader (antall personer per 1000 innbyggere per år)*

- *Nye tilfeller av kreft (antall per 100.000 innbyggere)*
- *Nye tilfeller av kreft (forholdstall, hele landet = 100)*
- *Brukere av legemidler til behandling av type 2-diabetes (30-74 år) per 1000 innbyggere)*
- *KOLS og astma, legemiddelbrukere (45-74 år), antall per 1000 innbyggere*
- *Alders- og kjønnsespesifikke anslag for forekomst av demens i Vest-Europa (prosent)*
- *Antall pasienter innlagt (dag- og døgnopphold) i somatiske sykehus med personskader, antall per 1000 innbyggere per år*
- *Antall pasienter innlagt (dag- og døgnopphold) i somatiske sykehus med personskader, antall per 1000 innbyggere per år, sortert på skadetype*
- **Næringsliv og sysselsetting**
 - *Andel sysselsatte i befolkningen (15-74 år) per 4. kvartal (prosent)*
 - *Registrerte arbeidsledige per november (prosent)*
 - *Registrerte arbeidsledige per november i Brønnøy (prosent), sortert på aldersgrupper*
 - *Antall lønnstakere (15-74 år) i Brønnøy fordelt på næring per 4. kvartal 2019*
 - *Antall sysselsatte i Brønnøy fordelt på næringer 2015-2019*
 - *Antall foretak (per 1.1) i Brønnøy, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene*
 - *Antall foretak (per 1.1) i Brønnøy, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, sortert på antall ansatte*
 - *Utvikling i omsetning per bransje i Nordland. Indeks med 2010=100*
 - *Vekst i omsetningen per Nordlandsregion. Indeks med 2010=100*
 - *Sektorenes verdiskapningsvekst og sysselsettingsvekst de siste 5 år*
- **Arealbruk**
 - *Arealbruk og -ressurser etter arealklasse i Brønnøy 2019*
 - *Brønnøys kystlinje fordelt mellom fastland og øyer (2009)*
 - *Strandsoneareal fordelt etter helning (2011)*
 - *Antall dekar potensielt tilgjengelig strandsoneareal (2011)*
 - *Fordeling av potensielt tilgjengelig strandsoneareal – flatt (under 3 grader)*
 - *Veiledende arealregnskap for kommuneplanens arealdel 1998-2010 for Brønnøy kommune*
- **Miljø**
 - *Verneområder i Brønnøy*
 - *Utvalgte naturtyper i Brønnøy*
 - *Kartfestede registreringer av rødlistearter i Brønnøy vurdert som kritisk truet, sterkt truet, sårbar og nær truet*
 - *Fremmede arter, type og risiko*
 - *Fremmede arter, kartfestede registreringer*
 - *Direkte klimagassutslipp i Brønnøy i 2017*
 - *Historiske utslipp 2009-2027 og utslippsmål 2030 og 2050*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fordelt på sektorer for Brønnøy kommune 2009-2017*
 - *Utslipp per klimagass i 2016 (prosent av totale utslipp)*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra jordbruk 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra sjøfart 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra veitrafikk 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra avfall og avløp 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra annen mobil forbrenning 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra luftfart 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra oppvarming 2009-2017 i Brønnøy*
 - *Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter fra industri, olje og gass 2009-2017 i Brønnøy*
- **By og tettstedsutvikling**
 - *Folkemengde på Sør-Helgeland 1980-2019*

- *Bosetting i Brønnøy 2019*
- *Befolkning i tettstedene (grunnkretser) 2019*
- *Aktivitet i Brønnøysund (sentrumssonen)*
- *Kart over sentrumssonen*
- *Boliger (beboede og ubebodde)*
- *Andel av befolkningen i Brønnøy som bor i eid eller leid bolig i 2018 (prosent)*
- *Antall blokkleiligheter og antall aleneboende i 2017*
- *Nøkkeltall om kommunale boliger, startlån og bostøtte*
- *Kommunal forvaltning og tjenesteyting*
 - *Andel barn 1-5 år som går i barnehage*
 - *Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning*
 - *Antall barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent)*
 - *Elever på mestringsnivå 3-5 ved nasjonale prøver i lesing 8. trinn (prosent)*
 - *Elever på mestringsnivå 3-5 ved nasjonale prøver i regning 8. trinn (prosent)*
 - *Barn (0-22 år) med barnevernstiltak per 31.12 per 1000 barn*
 - *Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)*
 - *Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)*
 - *Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent)*
 - *Avtalte legeårsverk per 10.000 innbyggere (årsverk)*
 - *Avtalte fysioterapeutårsverk per 10.000 innbyggere*
 - *Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10.000 innbyggere 0-20 år*
 - *Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste i 2018 (prosent)*
 - *Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning i 2018 (prosent)*
- *Kommunal økonomi*
 - -

1 Innledning

Jamfør Plan- og bygningslovens § 10-1 skal kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder sektorenes virksomhet og tjenesteproduksjon, folkehelse, langsiktig arealbruk og miljøutfordringer og på den bakgrunn en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Som utgangspunkt for Brønnøy kommunes planstrategi for perioden 2020-2023 er det utarbeidet dette kunnskapsgrunnlaget som på en overordnet og lett tilgjengelig måte presenterer fakta om status og utvikling i Brønnøy-samfunnet. Kunnskapsgrunnlaget er en oppdatering og supplering av «Planstrategi for Brønnøy 2016-2019 – kunnskapsgrunnlaget» utarbeidet høsten 2016.

Målet med kunnskapsgrunnlaget er å identifisere sentrale utviklingstrekk, muligheter og utfordringer i Brønnøy-samfunnet og i så måte bidra til en felles forståelse av nå-situasjonen og framtidige fokusområder i Brønnøy. Kunnskapsgrunnlaget skal fungere som et godt utgangspunkt for kommunestyrets prioritering av planoppgaver.

Nytt for dette kunnskapsgrunnlaget er at det rettes et grundigere blikk på brønnøyværingenes helsetilstand. Jamfør Folkehelselovens § 5 samt forskrift om oversikt over folkehelsen (FOR-2018-05-11-724) skal kommunen ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. I kunnskapsgrunnlaget innledes arbeidet med kommunens samlede folkehelseoversikt.

Dette kunnskapsgrunnlaget går også mer i dybden på temaene naturmangfold og klima. Jf. naturmangfoldloven § 1 skal naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern. Naturen skal kunne gi grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Klimaloven slår fast at Norge er forpliktet etter Parisavtalen til å redusere klimagassutslipp med 40 % i 2030 målt opp mot 1990-nivå. De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (FOR-2018-09-28-1469) har som formål å sikre at kommunenes planlegging skal bidra til reduksjon av klimagassutslipp, økt og miljøvennlig energiomlegging, samt at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene. Kommunene bør ha ambisiøse mål for utslippsreduksjoner, samt oversikt over klimagassutslipp i kommunen fordelt på kilder og sektorer.

Statistiske nøkkeltall for Brønnøy blir i kunnskapsgrunnlaget sammenlignet med gjennomsnitt fra Nordland og Norge når det vurderes som relevant og det finnes tilgjengelige data. Også sammenstilling av nøkkeltallene for Brønnøy med nøkkeltall fra andre sammenlignbare kommuner er i flere tilfeller interessant. Her er KOSTRA-gruppe 11 brukt som referanse. KOSTRA-gruppe 11 er en gruppe mellomstore kommuner som kjennetegnes ved å ha middels bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekster.

Det er en stor mengde tilgjengelig statistikk fra flere kilder. Dataene hentes som oftest fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Folkehelseinstituttet, og deler av datagrunnlaget er det kommunen selv som bidrar med i forbindelse med KOMmune STAT RAPportering (KOSTRA). Formålet med det utvalgte statistiske materialet er å gi et relevant og overordnet inntrykk av utviklingstendenser. Den mer detaljerte gjennomgangen og tolkningen av enkelte tema vurderes å høre hjemme i egne spesifikke planprosesser.

I utvelgelsesprosessen av statistiske indikatorer er det en risiko for at noen datatyper får for lite oppmerksomhet, og at andre tillegges for stor forklaringsverdi. Kunnskapsgrunnlaget skal derfor leses med dette forbeholdet. For enkelte tema finnes det ikke statistikk som direkte beskriver status for området. Ofte skyldes det at temaet er komplekst og sammensatt og ikke lar seg beskrive kun ved bruk av én type statistikk. Et eksempel er temaet levekår og folkehelse hvor blant annet inntektsnivå, utdanningsnivå og antall mottakere av stønad til livsopphold er indikatorer som i samspill kan si noe

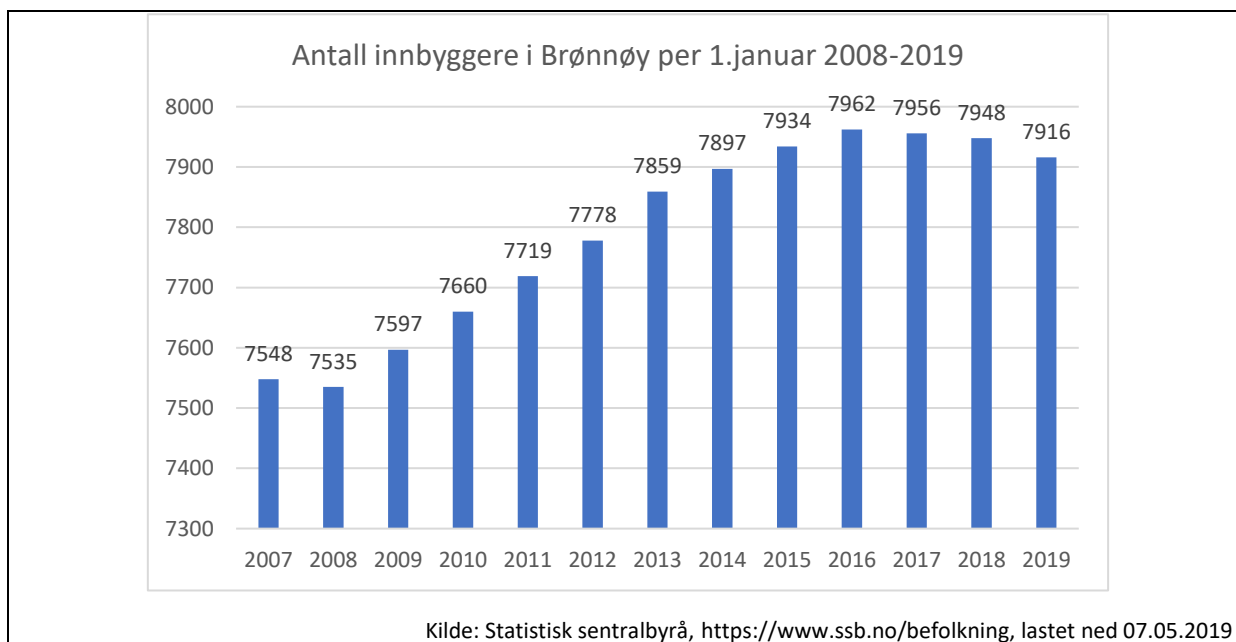
om befolkningens risiko for å oppleve helseproblemer. Også miljø og klima er et tema som er sammensatt og kan være krevende å beskrive med dagens indikatorer.

Det er i kunnskapsgrunnlaget gjort et forsøk på å velge ut et relativt bredt spekter av indikatorer, men samtidig avgrense utvalget slik at omfanget på kunnskapsgrunnlaget ikke overstiger det som er hensiktsmessig for planstrategioppgaven.

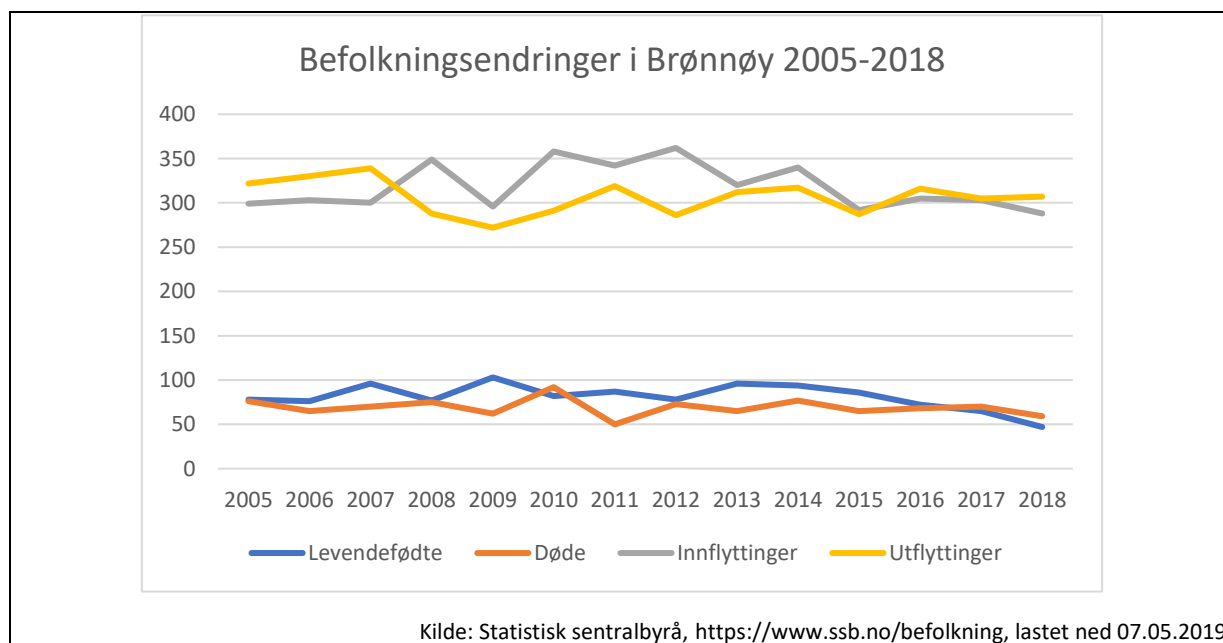
2 Befolkningsutvikling og -sammensetning

Det har vært befolkningsvekst de siste årene i Nord-Norge, men i 2018 stagnerte denne veksten. Nordland har vokst med 3,4 % over en tiårsperiode. Til sammenligning har landet som helhet hatt en vekst på 11 % i samme periode, og dermed opplever Nordland en lavere befolkningsvekst enn nasjonalt. At stadig flere unge forlater Nordland, lav innvandring samt lav jobbvekst trekkes frem som grunner til den svake befolkningsutviklingen (Indeks Nordland 2018, <https://indeksnordland.no/indeks-nordland-2018/befolkningsutvikling/>).

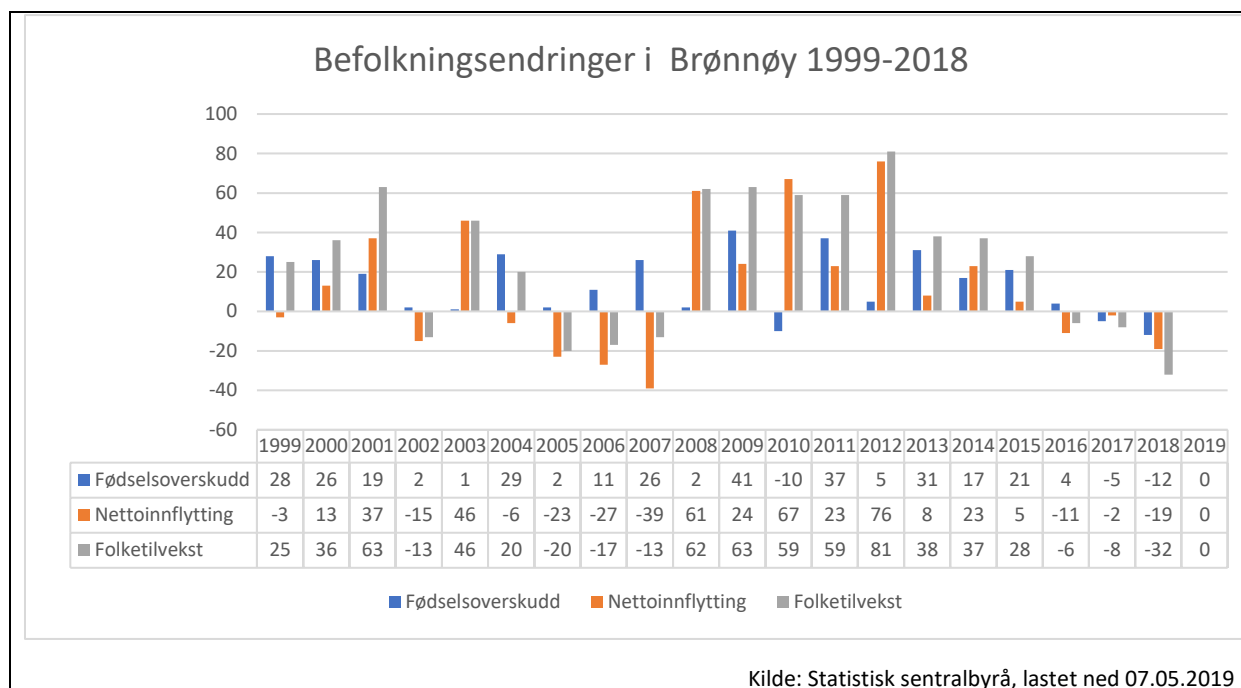
Per 1.1.2019 talte Brønnøys befolkning 7916 personer. Brønnøy hadde i perioden 2008-2016 en jevn befolkningsvekst, men har deretter hatt en svak befolkningsnedgang. 1. januar 2020 hadde Brønnøy 7917 innbyggere.

Befolkningsutviklingen avhenger av demografiske komponenter som fruktbarhet, dødelighet og inn- og utflytting. Tendensen siden 2013 har vært at fødselstallene har gått ned i Brønnøy.

I 2017 og 2018 har det vært flere dødsfall enn fødsler i Brønnøy. I kombinasjon med at det siden 2016 har vært flere utflyttinger enn innflyttinger i Brønnøy, medfører dette befolkningsnedgang.

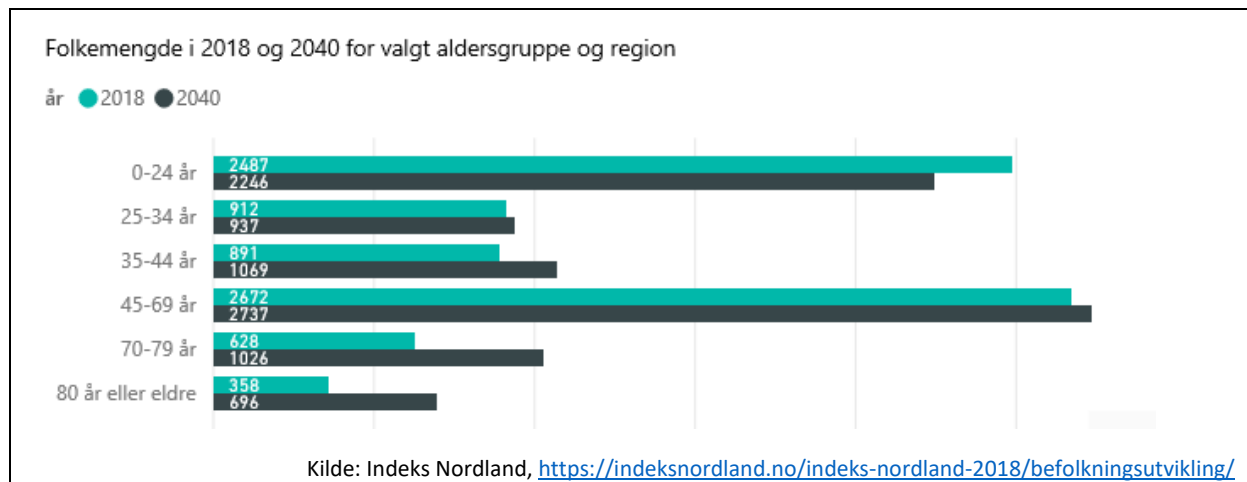

Statistisk sentralbyrå utarbeider befolkningsframskrivninger både for landet, fylkene og kommunene. Framskrivningene utarbeides annet hvert år, sist i 2018. Fordi framtiden er usikker, utarbeides det flere alternative framskrivninger med ulike forutsetninger knyttet til fruktbarhet, levealder og innvandring lagt til grunn. Framskrivningene er blant annet sortert i høy, middels og lav nasjonal vekst. Å legge til grunn middels nasjonal vekst betegnes som hovedalternativet i befolkningsframskrivingene, og Statistisk sentralbyrå anbefaler kommunene å bruke dette alternativet i sine demografiske vurderinger. I hovedalternativet er følgende forutsetninger lagt til grunn: Fruktbarheten forventes på kort sikt å synke ytterligere for den gradvis stiger igjen. Levealderen forventes å stige. Flyttinger innenlands forventes å følge samme mønster som det siste tiåret med sentralisering, spesielt blant unge voksne, og nedgang i innvandring og utvandring fram mot 2030. Disse forventninger er hensyntatt i framskrivningene. Ved lav vekst er fruktbarheten og nettoinnvandringen ytterligere nedjustert.

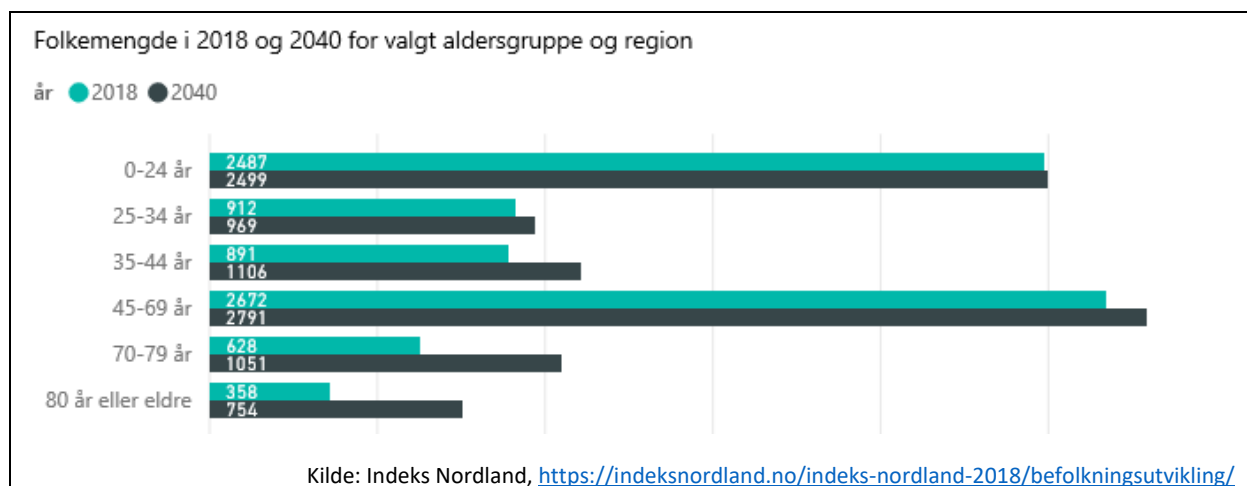
For Brønnøy vurderes det som relevant å vurdere både hovedalternativet basert på middels nasjonal vekst og alternativet basert på lav nasjonal vekst. Fødselstallene i 2018 var dramatisk lave for Brønnøy. Det er avgjørende for vurderingene av framskrivingsalternativene hvorvidt den lave fruktbarheten i 2018 var en atypisk hendelse, eller om dette er en trend som vil fortsette i Brønnøy i årene som kommer. Spesielt lave fødselstall over tid taler for å fokusere på framskrivningen basert på lav nasjonal vekst.

Usikkerheten i framskrivingene øker jo lenger fram i tid man ser og jo mindre grupper man framskriver. Se publikasjonen Leknes, S., S. Løkken, A. Syse og M. Tønnesen (2018) «Befolkningsframskrivingene 2018. Modeller, forutsetninger og resultater» tilgjengelig på hjemmesiden: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/354129?ts=1643ab45088> for ytterligere informasjon om befolkningsframskrivingene.

Som tabellen under viser kan man med lav nasjonal vekst, forvente seg færre barn og unge (0-24 år) i Brønnøy fram mot 2040. Det forventes liten vekst i antall 25-34 åringer, 35-44 åringer og 45-69 åringer. Spesielt aldersgruppene 70- 79 år og 80 år eller eldre vil vokse kraftig i denne framskrivningen.

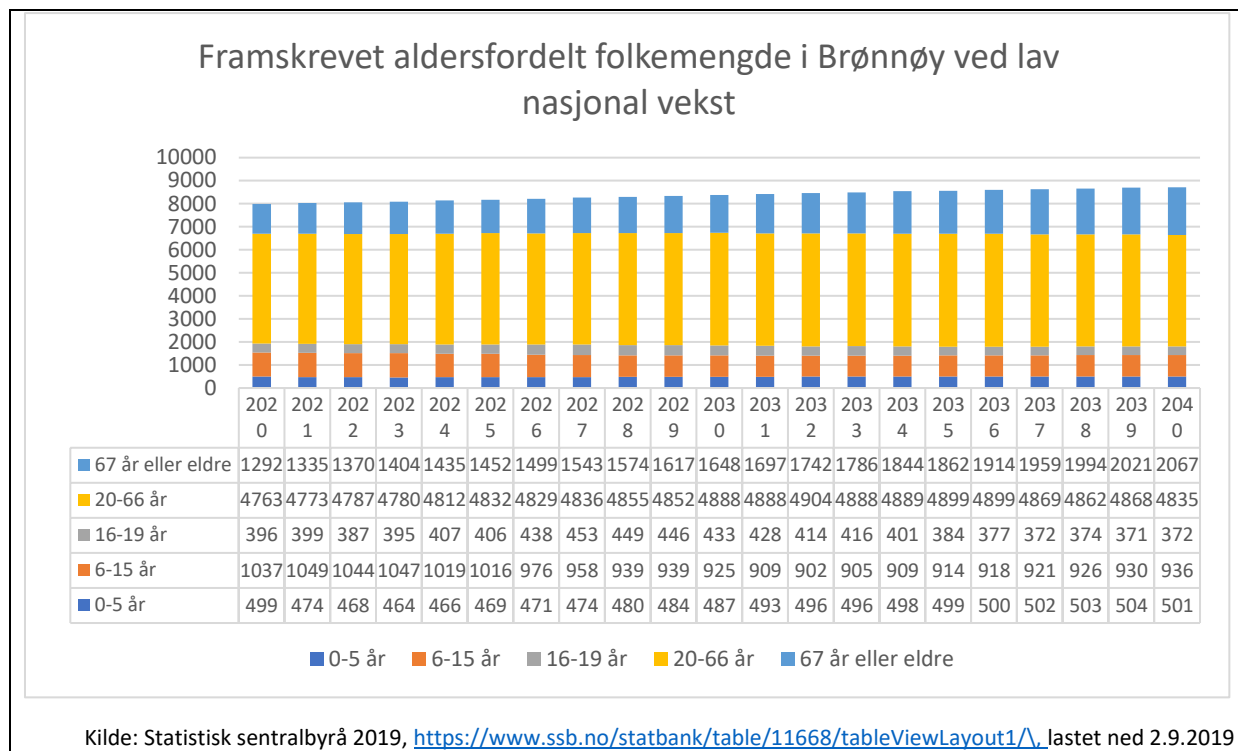
Framskrivningen for Brønnøy basert på middels nasjonal vekst viser lav vekst i gruppen fra 0-24 år i perioden fra 2018-2040. Det er moderat vekst i aldersgruppene 25-34 år, 35-44 år samt 45-69 år og kraftig vekst i gruppene fra 70, 79 år og 80 år eller eldre.

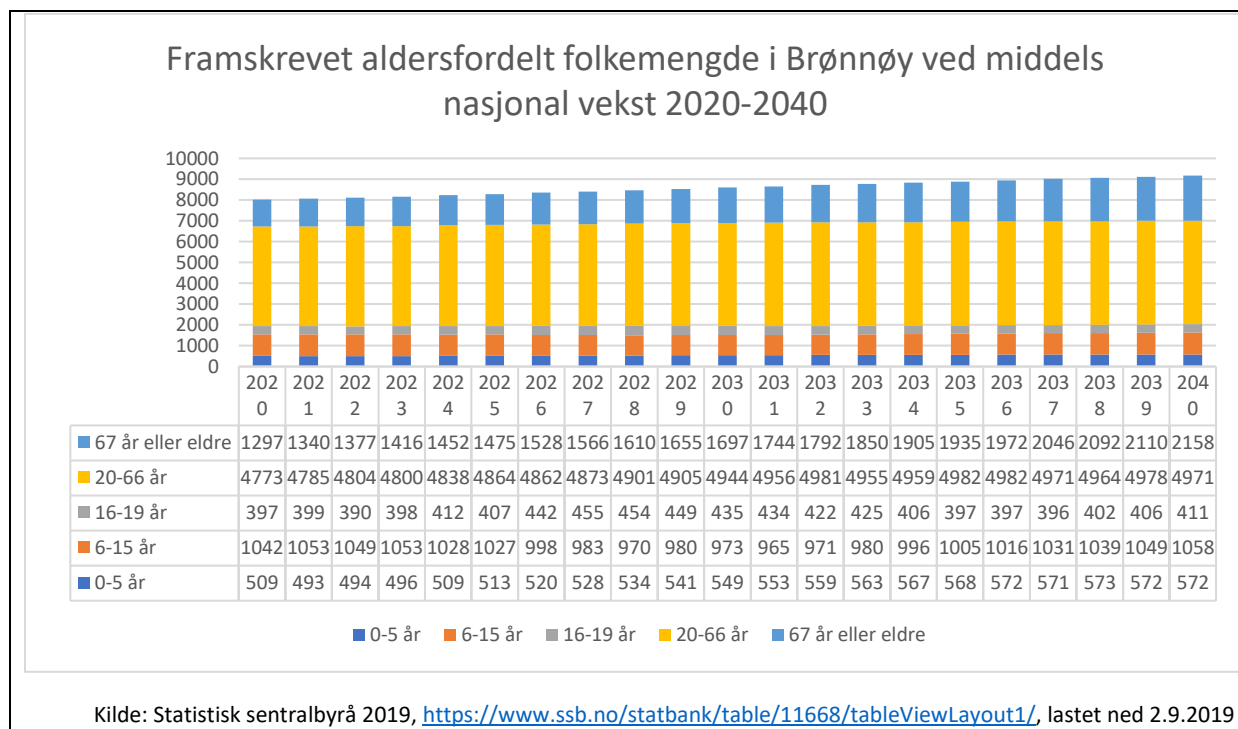
Den tydeligste forskjellen mellom de to framskrivningene er at man med en lav vekst kan forvente færre barn og unge under 24 år i Brønnøy fram mot 2040. Med middels vekst kan man forvente en marginal vekst i samme aldersgruppe.

Samlet sett forventes det en befolkningsvekst frem mot 2040 også med lav nasjonal vekst. Her anslås det at det i 2040 er 8711 innbyggere i Brønnøy. Ser man nærmere på den forventede utviklingen sortert i aldersgruppene 0-5 år, 6-15 år, 16-19 år, 20-66 år og 67 år eller eldre, viser det seg at gruppen fra 6-15 år blir mindre fra 2024 og frem mot 2040. Gruppen på 0-5 år, som er potensielle barnehagebarn i Brønnøy, forventes å bli mindre frem mot 2025. Antall 6-15 åringer som er skolebarn på barne- og ungdomsskole, vil variere noe i årene som kommer. Tendensen er at det forventes færre skolebarn i Brønnøy med lav nasjonal vekst – spesielt etter 2025. Antallet ungdommer i alderen 16-19 år forventes å variere noe med største kull i årene fra 2026-2031. Antallet voksne i Brønnøy i alderen 20-66 år forventes å øke svakt frem mot 2036 og deretter

forventes en svak nedgang i alders-gruppen. Befolkningsgruppen på 67 år eller eldre forventes å øke kraftig i Brønnøy frem mot år 2040.

Med middels nasjonal vekst, som av Statistisk Sentralbyrå betegnes som hovedalternativet i framskrivingsalternativene, er det samlet sett en vekst i befolkningen i Brønnøy frem mot 2040. Her forventer man i alt 9140 innbyggere i 2040.

Ser man nærmere på fordelingen innen de enkelte aldersgruppene forventes gruppen fra 0-5 år å øke moderat fra ca. 2025. Før 2025 forventes gruppen å bli marginalt mindre. Gruppen av skolebarn fra 6-15 år forventes å bli mindre i årene som kommer. Først i 2028 forventes gruppen å øke svakt. Gruppen på 16-19 år forventes å øke frem til 2028 før de igjen blir færre. Antall voksne mellom 20-66 år forventes å øke relativt jevnt frem mot 2040. Den største veksten skjer i befolkningsgruppen på 67 år eller eldre.

Det har vært rettet et både administrativt og politisk fokus mot utviklingen i barnetallene i Brønnøy kommune. Befolkningsframskrivingene er som nevnt utarbeidet i 2018 og legger derfor ikke tallene fra 2019 til grunn. De 49 barna som ved inngangen til 2019 var 0 år (dvs. født i 2018) var et historisk lavt antall i Brønnøy. I befolkningsframskrivingen basert på middels nasjonal vekst var det forventet 76 barn på 0 år per 1. januar 2019. Med lav nasjonal vekst var det forventet 73 barn i Brønnøy i 2019. Det er derfor et betydelig avvik mellom det faktiske antall barn på 0 år i 2019, og det forventede antall barn både med utgangspunkt i middels og lav nasjonal vekst. Avvikene er små for de eldre årskullene i 2019.

	Forventet antall barn per 1.1.2019 ved middels nasjonal vekst (befolkningsframskriving 2018)	Forventet antall barn per 1.1. 2019 ved lav nasjonal vekst (befolkningsframskriving 2018)	Faktisk antall barn per 1.1. 2019	Avvik mellom faktiske tall og framskrivning basert på middels vekst	Avvik mellom faktiske tall og framskrivning basert på lav vekst
0 år	76	73	49	-27	-24
1 år	72	72	75	+3	+3
2 år	83	83	80	-3	-3
3 år	87	86	89	+2	+3
4 år	103	103	101	-2	-2
5 år	102	102	101	-1	-1

Med utgangspunkt i disse avvikene kan befolkningsframskrivingene justeres slik at avviket i antall 0-åringer i 2019 ($76-49=27$ eller $73-49=24$) trekkes fra framskrevne tall for 1-åringer 1. jan 2020, og fra framskrevne antall 2-åringer i 2021 osv. Det samme kan gjøres for de andre aldersgruppene. Med dette grepet kan framskrivningene justeres frem til 2024.

Framskrivningene ser da slik ut:

Forventet antall barn 0-5 år per 1. januar ved middels nasjonal vekst (MMMM) - korrigert for avvik						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0 år	49	77	78	78	79	80
1 år	75	53	80	81	81	83
2 år	80	78	56	83	84	84
3 år	89	81	79	58	85	86
4 år	101	91	84	81	60	87
5 år	101	102	91	86	83	62
I alt 0-5 år	495	482	468	467	472	482
I alt 1-5 år	446	405	390	389	393	402
Samlet avvik fra framskrivning 1-5 år	-1	-27	-25	-27	-24	-27

Tabellen over viser at korrigeringen for avvikene mellom framskrevne tall for 2019 og reelle tall i 2019 tyder på at Brønnøy vil ligge noe under det forventede antall barn i barnehagealder ved middels nasjonal vekst.

For lav nasjonal vekst er tendensen den samme. Mye tyder på at antall barn i barnehagealder vil være lavere enn forventet også med lav vekst som premiss.

Forventet antall barn 0-5 år per 1. januar i Brønnøy ved lav nasjonal vekst (LLML) - korrigert for avvik						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0 år	49	72	71	71	72	73
1 år	75	52	74	75	74	74
2 år	80	78	55	77	76	76
3 år	89	81	79	56	80	79
4 år	101	91	82	81	59	81
5 år	101	102	92	84	82	59
I alt (0-5 år)	495	476	453	444	443	442
I alt (1-5 år)	446	404	382	373	371	369
Samlet avvik fra framskrivning 1-5 år	0	-23	-21	-24	-21	-22

For begge tabeller er det sentralt å merke seg at avvikene i all hovedsak skyldes det unormalt lave fødselstallet i 2018. Dette avviket på 27 færre barn på 0 år enn forventet ved middels vekst, og 24 færre barn på 0 år enn forventet ved lav vekst vil bety at det, så lenge 2018-kullet går i barnehage, vil være færre barn i barnehagealder enn befolkningsframskrivingene tilsier i Brønnøy. Dette kan eventuelt kompenseres med større tilflytting enn forventet til Brønnøy. Avvikene i de andre kullene er minimale.

Også i de eldre aldersgruppene er det i 2019 avvik mellom befolkningsframskrivingene og det faktiske antall mennesker i gruppene. Som overordnet tendens er det færre mennesker i alderen 0-17 år, 18-49 år, 50-66 år enn forventet. Ser man nærmere på gruppene fra 67 år og eldre er alle gruppene større enn forventet.

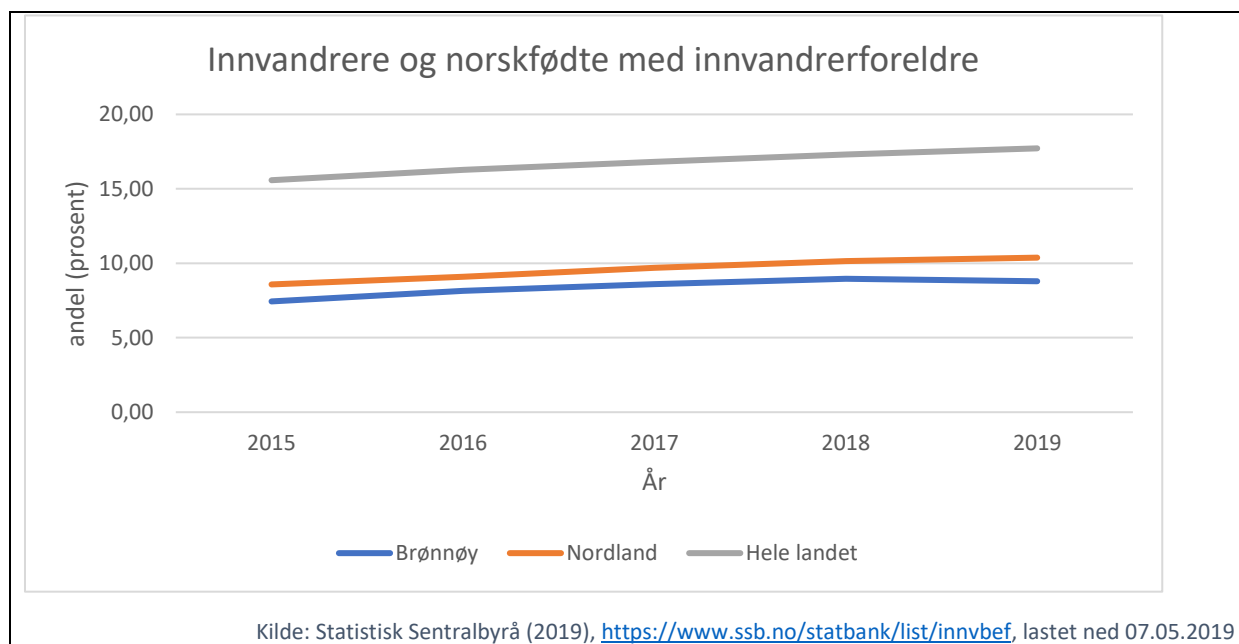
	Forventet antall voksne på 67 + 1.1.2019 ved middels nasjonal vekst (befolkningsframskrivning 2018)	Forventet antall voksne på 67 + 1.1.2019 ved lav nasjonal vekst (befolkningsframskrivning 2018)	Faktisk antall per 1.1. 2019	Avvik mellom faktiske tall og framskrivning basert på middels vekst	Avvik mellom faktiske tall og framskrivning basert på lav vekst
67-79 år	893	893	911	+18	+18
80-89 år	299	299	308	+9	+9
90 år og eldre	59	59	63	+4	+4

Kilde (lokalt bearbeidet): Statistisk sentralbyrå 2019, <https://www.ssb.no/statbank/table/07459/>, <https://www.ssb.no/statbank/table/11668/> lastet ned 21.10.19.

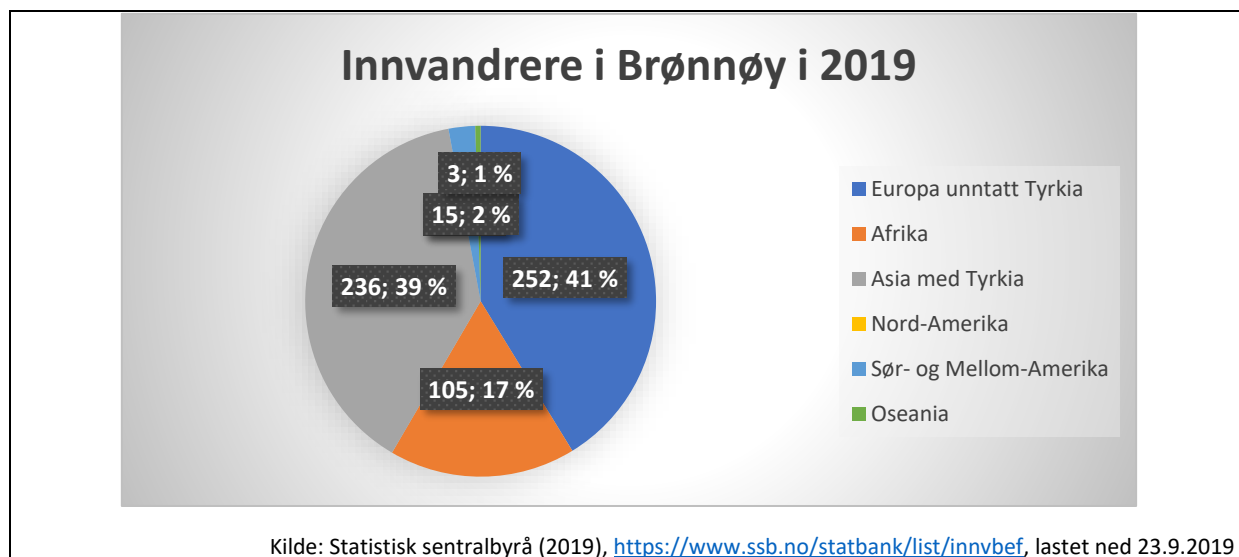
Som tabellen over viser er det 18 flere i gruppen på 67-79 år i Brønnøy enn framskrivningene tilsier. I gruppen på 80-89 år er det 9 flere enn forventet, og i gruppen 90 år og eldre er det 4 flere enn forventet i befolkningsframskrivingene.

Sammenligningen mellom faktiske tall og forventede folketall tyder på at befolkningen i Brønnøy i har færre barn og unge og flere eldre enn forventet.

Andelen av innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn har økt i Brønnøy de siste årene. Det samme gjelder for Nordland og for landet som helhet. Brønnøy ligger under den gjennomsnittlige andelen av innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn både for fylket som helhet og for Norge. I 2019 er andelen 8.79% i Brønnøy.

I 2019 hadde i alt 41 % av innvandrerne i Brønnøy bakgrunn fra europeiske land (unntatt Tyrkia) og utgjør samlet sett den største gruppe blant innvandrerne i Brønnøy. Der nest kommer gruppen med bakgrunn fra Asia (inkludert Tyrkia) som utgjør 39 % av innvandrerne i Brønnøy. 17 % av innvandrerne i Brønnøy er fra Afrika.

3 Levekår og folkehelse

3.1 Levekår og oppvekst

Inntektsfordeling i befolkningen og utdanningsnivå er grunnleggende indikatorer for levekår i en befolkning. Indikatorene vil også beskrive hvilke sosioøkonomiske rammer barn og ungdom har rundt oppveksten sin, og tydeliggjøre hvilke forhold som kan defineres som påvirkningsfaktorer for folkehelsen. I avsnittene under vil disse forholdene bli beskrevet nærmere for Brønnøy-samfunnet.

3.1.1 Økonomiske forhold

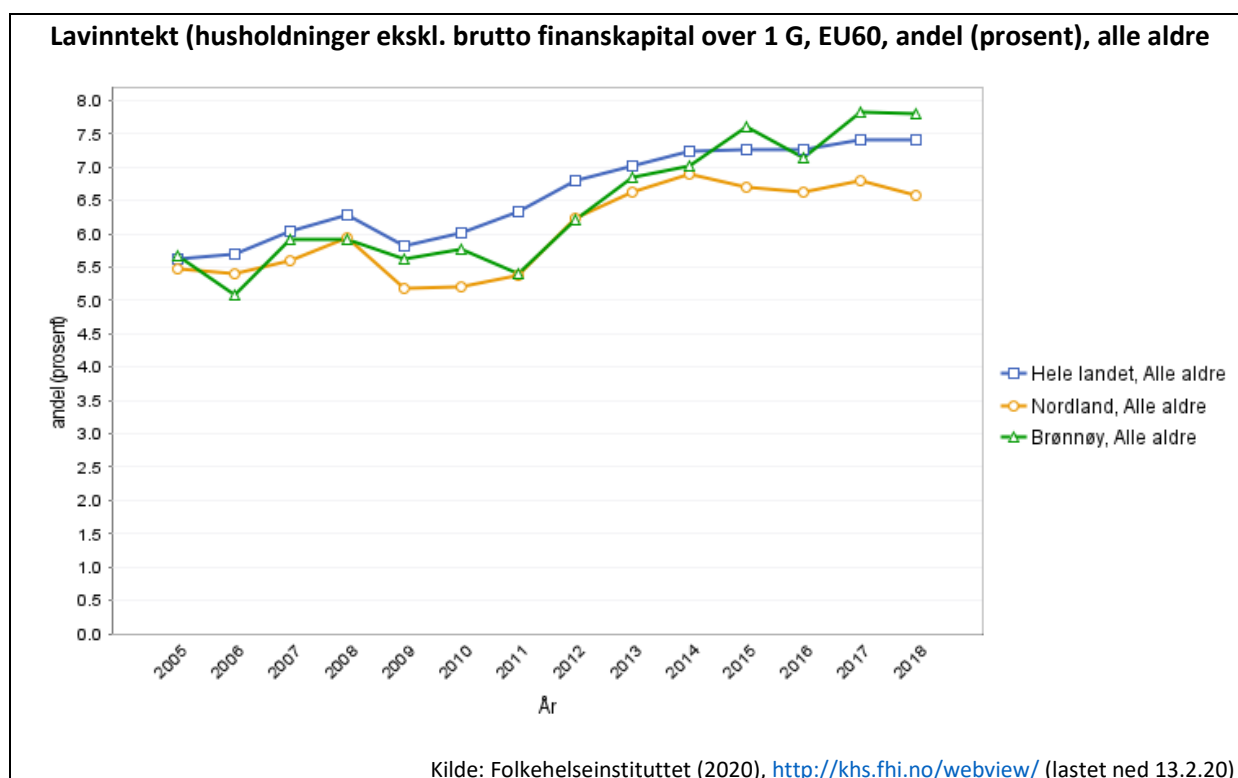
Å avdekke inntekt og økonomi for befolkningen i Brønnøy er en del av en analyse av potensielle påvirkningsfaktorer for befolkningens helse. Det er påvist en sammenheng mellom inntektsnivå og helsetilstand, og befolkningens generelle levevilkår har stor betydning for i hvilken grad man lykkes med gode levevaner. Lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. I tillegg har det å vokse opp i familier som over tid har lavinntekt stor betydning for barns helse og velferd (Folkehelseinstituttet 2020, <https://www.fhi.no/nettpub/hin/grupper/sosiale-helseforskjeller/>).

I Brønnøy kan flere husholdninger betegnes som lavinntektshusholdninger. Det betyr at personene i husholdningen har en inntekt under 60% av nasjonal medianinntekt beregnet etter EU-skala.

I 2015, 2017 og 2018 lå andelen av lavinntektshusholdninger i Brønnøy over landsgjennomsnittet.

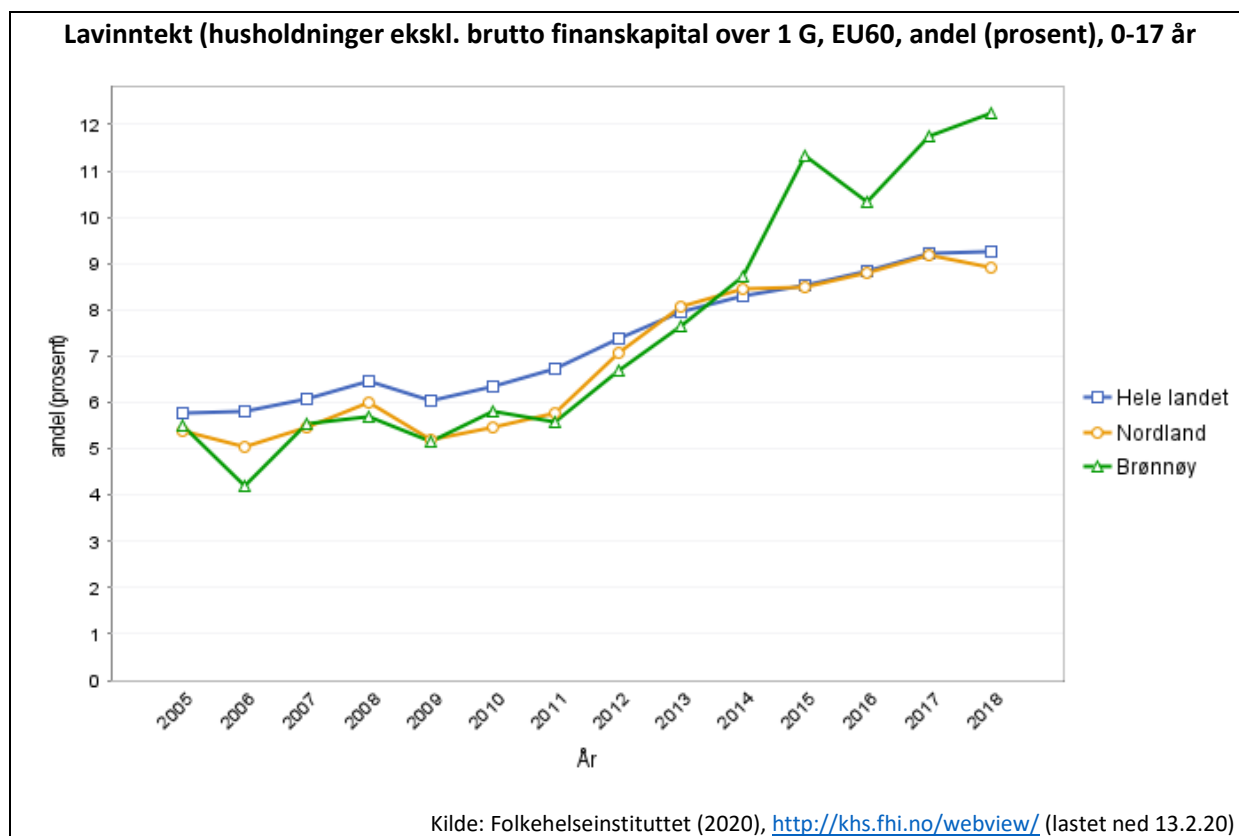
Som tabellen under viser, er andelen av lavinntektshusholdninger i 2018 7,8 % i Brønnøy.

Landsgjennomsnittet var samme år 7,4 % og gjennomsnittet for Nordland var 6,6 %. Frem til 2015 lå Brønnøy under landsgjennomsnittet.

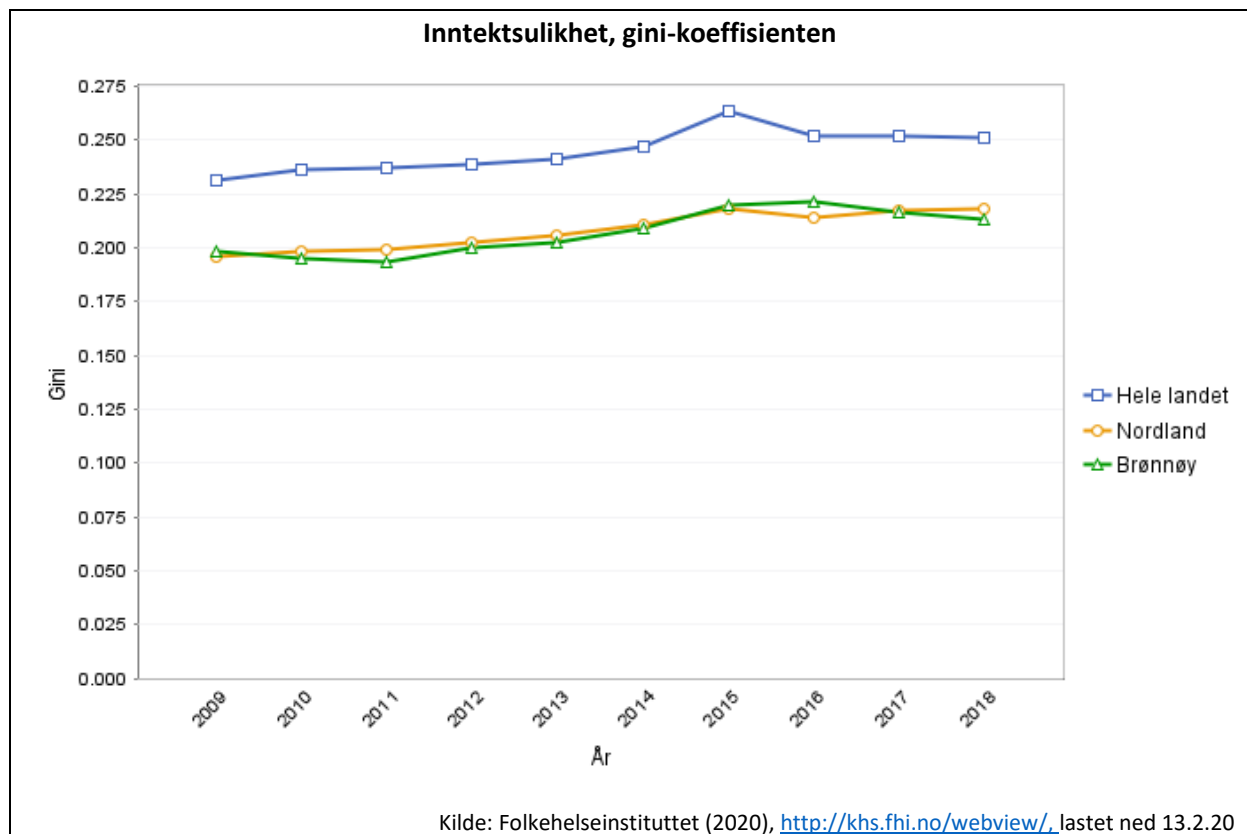
At Brønnøy har en relativt høy andel av befolkningen som lever i husholdninger med lav inntekt er spesielt tydelig for aldersgruppen fra 0-17 år. Her er andelen av barn og unge som bor i lavinntektshusholdninger 12,2 % i Brønnøy i 2018. Til sammenligning er gjennomsnittet i Nordland 8,9 % og landsgjennomsnittet er 9,3 %.

Siden 2014 har andelen av barn og unge i lavinntekstshusholdninger ligget over både lands- og fylkesgjennomsnittet.

Likhet i fordelingen av økonomiske ressurser påvirker antakelig andre samfunnsmessige forhold positivt, og det antas at stor økonomisk ulikhet i et samfunn kan lede til økt kriminalitet, kulturelle forskjeller og konflikter mellom ulike grupper i samfunnet (Folkehelseinstituttet 2020). Det er også nærliggende å anta at stor inntektsulikhet kan medføre at det i samme befolkningsgruppe også er store sosiale helseforskjeller. Ifølge Folkehelseinstituttet (2020) har alle inntektsgrupper i Norge fått bedre helse de siste 30 årene, men helseforskjellene mellom personer med ulik sosioøkonomisk status har økt. Helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt. Denne gruppen har høyere forventet levealder enn personer med kortere utdanning og lavere inntekt. Høy inntektsulikhet i en kommune kan dermed indikere at det også er store forskjeller i den generelle helsen i befolkningen.

Gini-koeffisienten beskriver inntektsulikhet og varierer fra 0 til 1. Jo større koeffisienten er, desto større er inntektsulikheten. For Brønnøy var gini-koeffisienten i 2018 0,21. Koeffisienten har i perioden 2009-2018 variert fra 0,19 i 2011 til 0,22 i 2016 og 2017. Gini-koeffisienten i Brønnøy er tilnærmevis lik koeffisienten for Nordland, men ligger under landsgjennomsnittet.

Inntektsulikheten er altså mindre i Brønnøy enn i Norge som helhet.

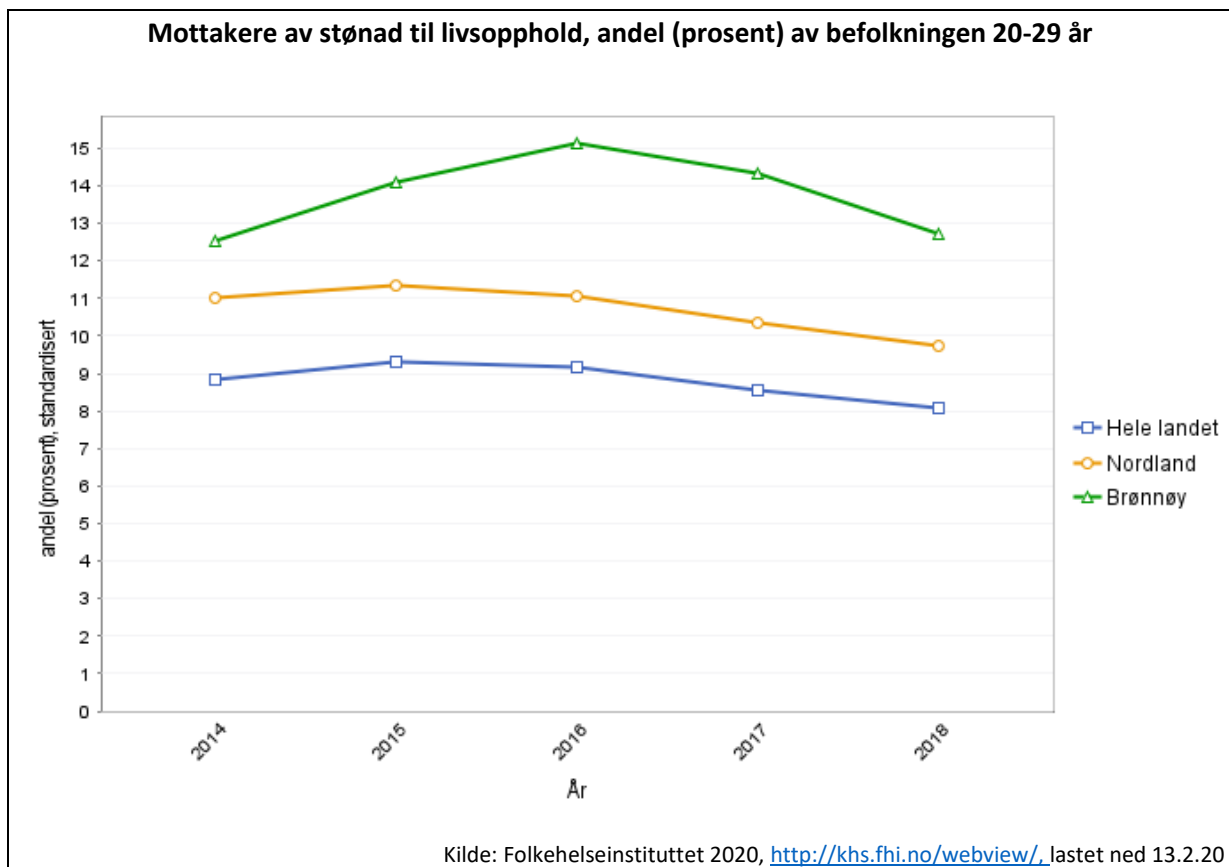
Befolkningsgrupper som ikke deltar i arbeid eller utdanning kan ofte ha dårligere helse og mer usunne levevaner, enn de som er i arbeid eller under utdanning. De siste ti årene har andelen som får sykemelding og uføretrygd vært høyere i Norge enn i andre OECD-land (Folkehelseinstituttet 2020, <https://www.fhi.no/nettpub/hin/miljo/arbeid-og-helse/>, lastet ned 13.2.2020). Figuren under viser andelen av mottakere av stønad til livsopphold. Dette omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad).

Mottakere av stønad til livsopphold, andel (prosent) av befolkningen 20-66 år

	2014	2015	2016	2017	2018
Hele landet	16,5	16,7	16,7	16,1	15,6
Nordland	19,6	19,5	19,4	19,0	18,5
Brønnøy	19,1	20,4	20,4	19,4	18,7

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 13.2.20

Andelen av Brønnøys befolkning i alderen 20-66 år som mottar stønad til livsopphold har blitt lavere siden 2016, og har gått fra 20,4 % til 18,7 % i 2018. Samme tendens gjør seg gjeldende i Nordland som helhet og i Norge generelt. Andelen er høyere i Brønnøy enn landsgjennomsnittet i perioden 2014-2018. Andelen har også vært marginalt høyere enn i Nordland som helhet i årene 2015-2018. Spesielt andelen av 20-29 åringer som mottar stønad til livsopphold er høy i Brønnøy.

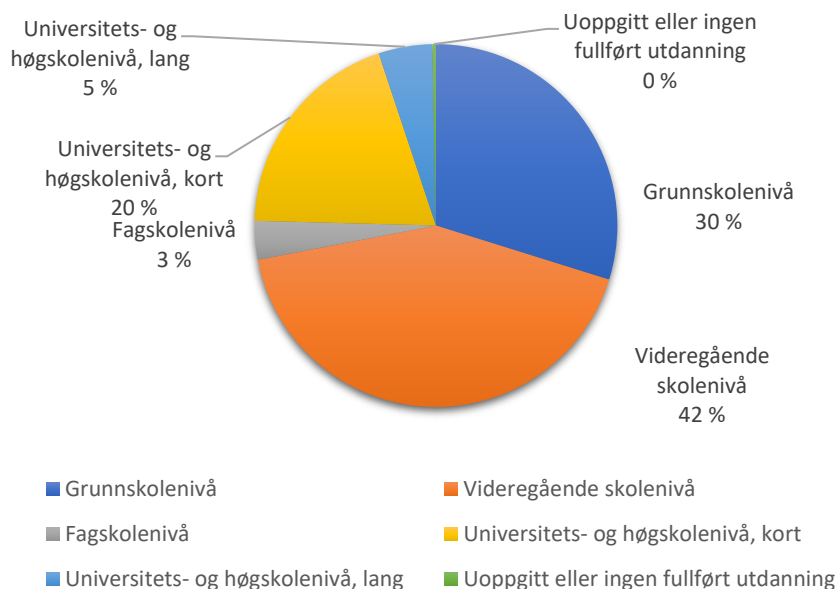

Figuren over viser at andelen unge som mottar stønad til livsopphold har vært fallende de siste årene både nasjonal, regionalt og spesielt lokalt. Samtidig ser man at andelen er høyere i Brønnøy enn i Nordland og i Norge som helhet. I 2019 var det 12,7 % av unge i alderen 20-29 år som mottok stønad til livsopphold i Brønnøy. I Nordland var tallet 9,7 % og landsgjennomsnittet var 8,1 %.

3.1.2. Utdanningsnivå

I Brønnøy har 42 % av alle på 16 år eller mer videregående skole som høyest fullførte utdanningsgrad. Der nest kommer 30% med grunnskolenivå som høyst fullførte utdanningsgrad og 20 % med korte universitets- eller høyskoleutdanninger. 5 % har en lang utdanning på universitets- eller høyskolenivå og 3 % har fagskoleutdanning.

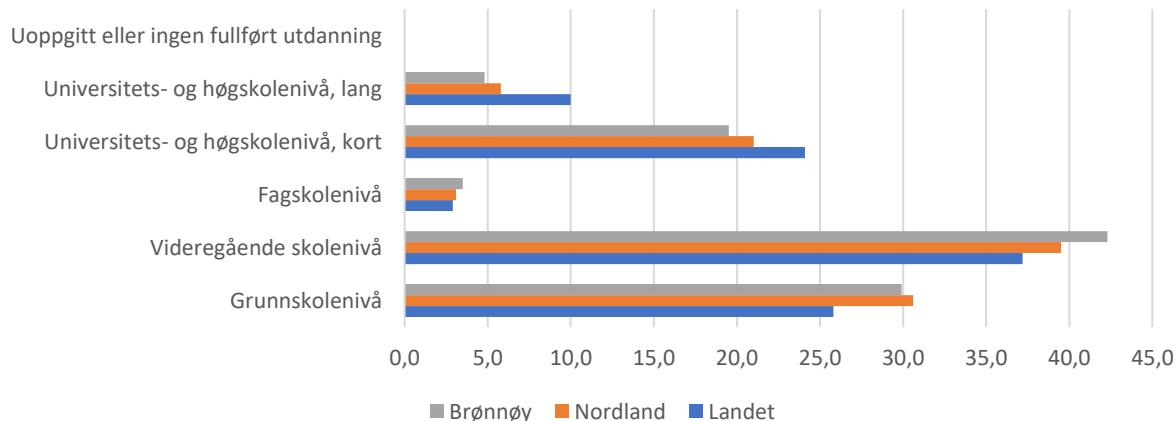
Utdanningsnivå for personer over 16 år i Brønnøy 2018

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/09429/tableViewLayout1/>

Sammenstiltes tallene fra Brønnøy med fylkes- og landsgjennomsnitt ser man at Brønnøy generelt har en lavere andel av befolkningen på 16 år eller eldre med lange og korte universitets- og høghskoleutdanninger enn fylket og landet som helhet. Brønnøy har en større andel med fagskole og videregående skole som høyest fullførte utdanningsnivå enn gjennomsnittet i Nordland og Norge. Brønnøy har en lavere andel med grunnskoleutdanning som høyest fullførte utdanning enn Nordland, men en større andel enn landsgjennomsnittet.

Utdanningsnivå for personer på 16 år og over i 2018 (prosent)

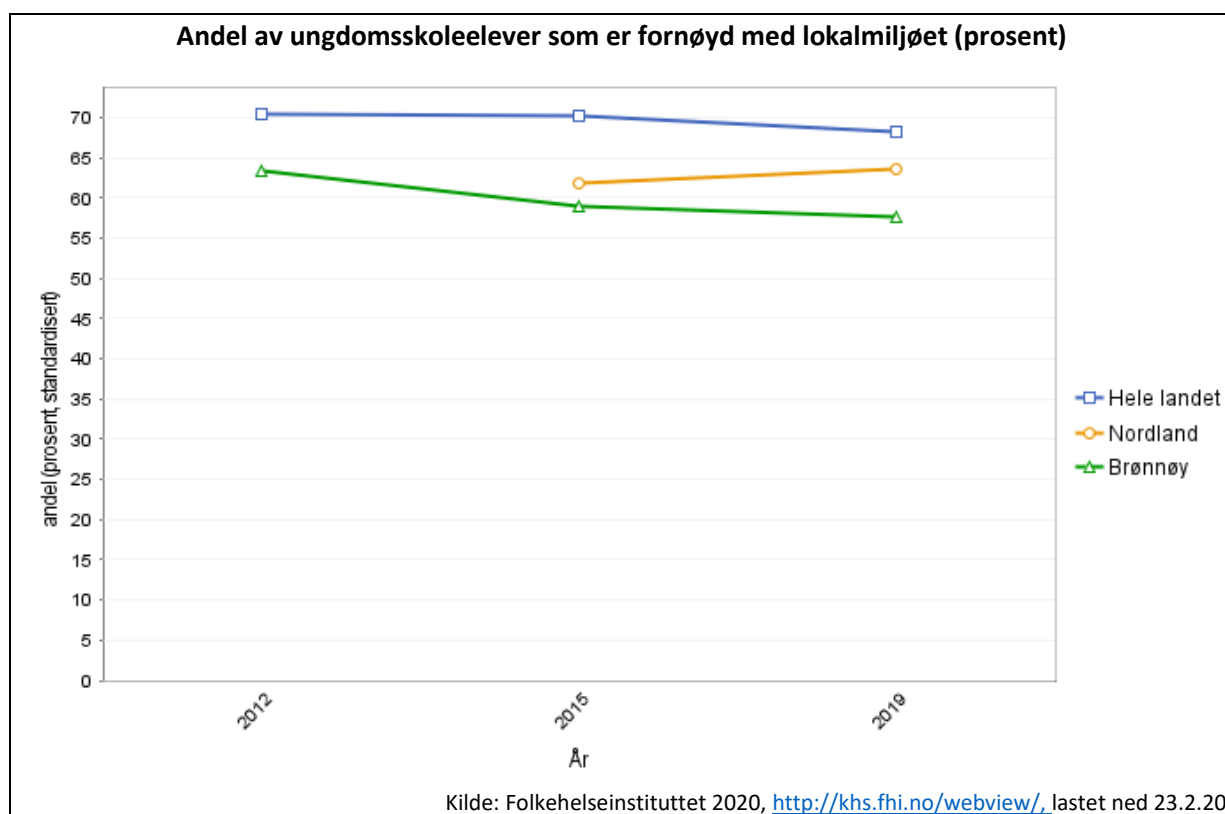
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/09429/tableViewLayout1/>

3.2 Fysisk, biologisk og sosialt miljø

3.2.1 Fysisk miljø

Tilhørighet til nærmiljøet har betydning i menneskers liv. Ulike lokalmiljøer kan gi ulike muligheter for utfoldelse og sosialt samvær. Tilbudet av organisasjoner, fritidstilbud og kulturtilbud påvirker individuell utfoldelse og bidrar samtidig til å skape identitet og tilhørighet til lokalmiljøet. Det samme gjelder tilgangen på åpne møteplasser, rekreasjonsområder og urørt natur (Folkehelseinstituttet 2020).

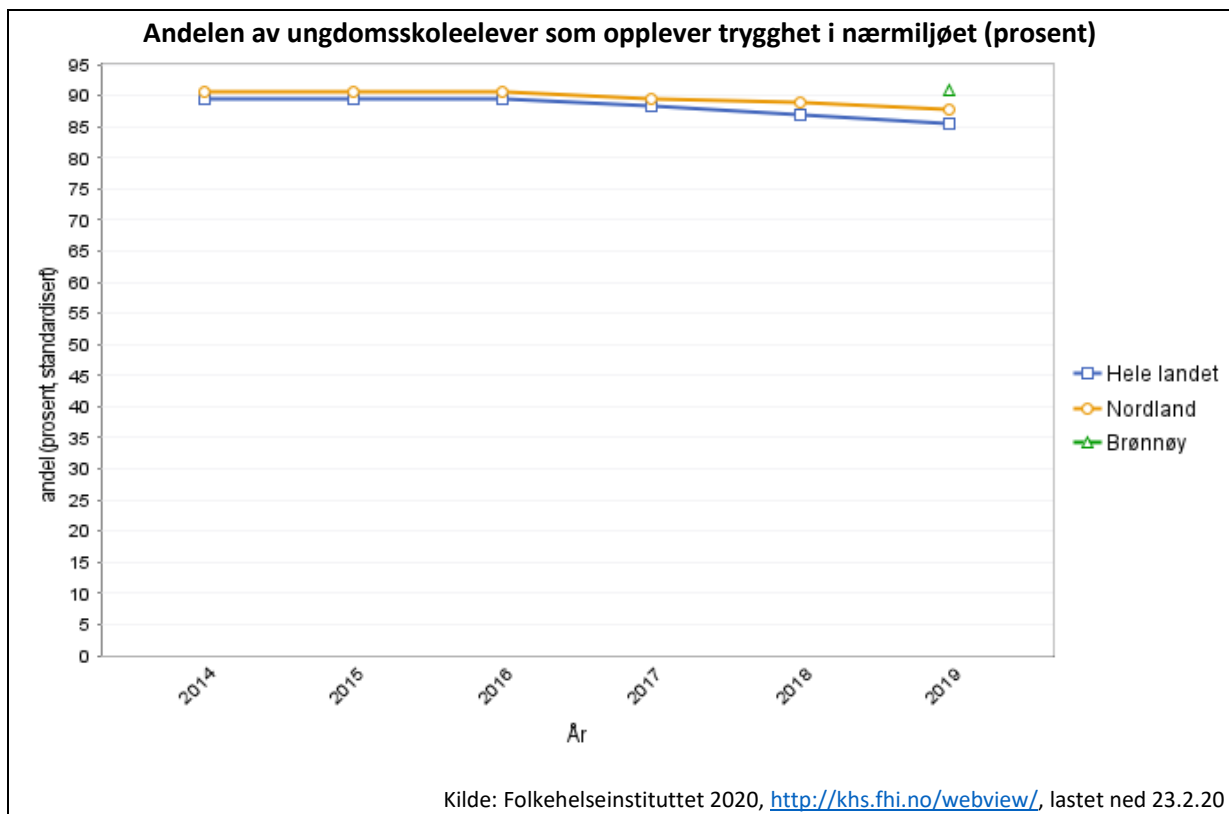
I ungdomsundersøkelsen fra 2012, 2015 og 2019 svarer henholdsvis 63 %, 59 % og 58 % av ungdomsskoleelevene i Brønnøy at de er fornøyd med lokalmiljøet. Figuren under viser at andelen er under gjennomsnittet i Norge og i Nordland.

Barn og unge bruker lokalmiljøet i større grad og på en annen måte enn voksne. Trygge og sunne lokalmiljøer er derfor særlig viktig for denne aldersgruppens velferd (Folkehelseinstituttet 2020).

I 2019 svarte 37 % av respondentene i ungdomsundersøkelsen blant ungdomsskoleelever i Brønnøy at de opplevde møteplassene for unge som bra i kommunen. Til sammenligning var landsgjennomsnittet 49 % og fylkesgjennomsnittet 48 %.

Det er kun data fra 2019 på i hvilken grad ungdomsskoleelever i Brønnøy opplever nærmiljøet som trygt. Her viser figuren under at 91 % av respondentene i ungdomsundersøkelsen opplever nærmiljøet som trygt. Det er en høyere andel enn ellers i landet, hvor gjennomsnittlig 85 % av respondentene på landsbasis og 88 % av respondentene i Nordland svarer at nærmiljøet oppleves som trygt.

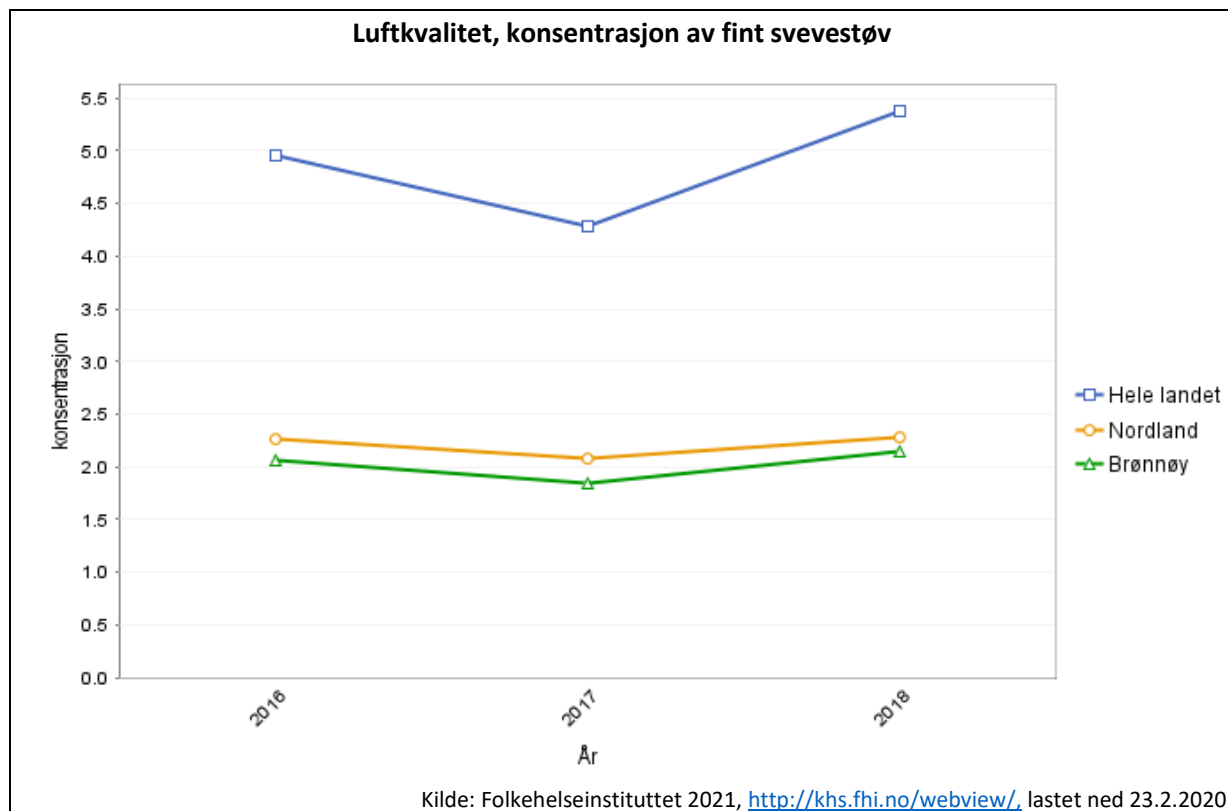

3.2.3 Biologisk miljø

Luft- og drikkevannskvalitet er relevante indikatorer for det biologiske miljøet i Brønnøy.

Fint svevestøv er den luftforurensningskomponenten man har mest kunnskap om når det gjelder helseeffekter. Det kan både forårsake sykdom og føre til for tidlig død. Svevestøv kan føre til forverring av eksisterende sykdommer som astma, KOLS, lungebetennelse, hjerteinfarkt og slag. Det er også den miljøfaktoren som i størst grad har vært knyttet til for tidlig død i Norge (og på verdensbasis) (Folkehelseinstituttet 2020).

For fint svevestøv er luftkvalitetskriteriet satt til $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ for gjennomsnittlig årlig eksponering (Folkehelseinstituttet 2020). Figuren under viser at konsentrasjonen av fritt svevestøv er betydelig lavere i Brønnøy enn i landet som helhet. Både nasjonalt, regionalt og lokalt gjennomsnitt er under det nasjonale målet på 8 mikrogram per kubikkmeter luft gjennomsnittlig over ett år.

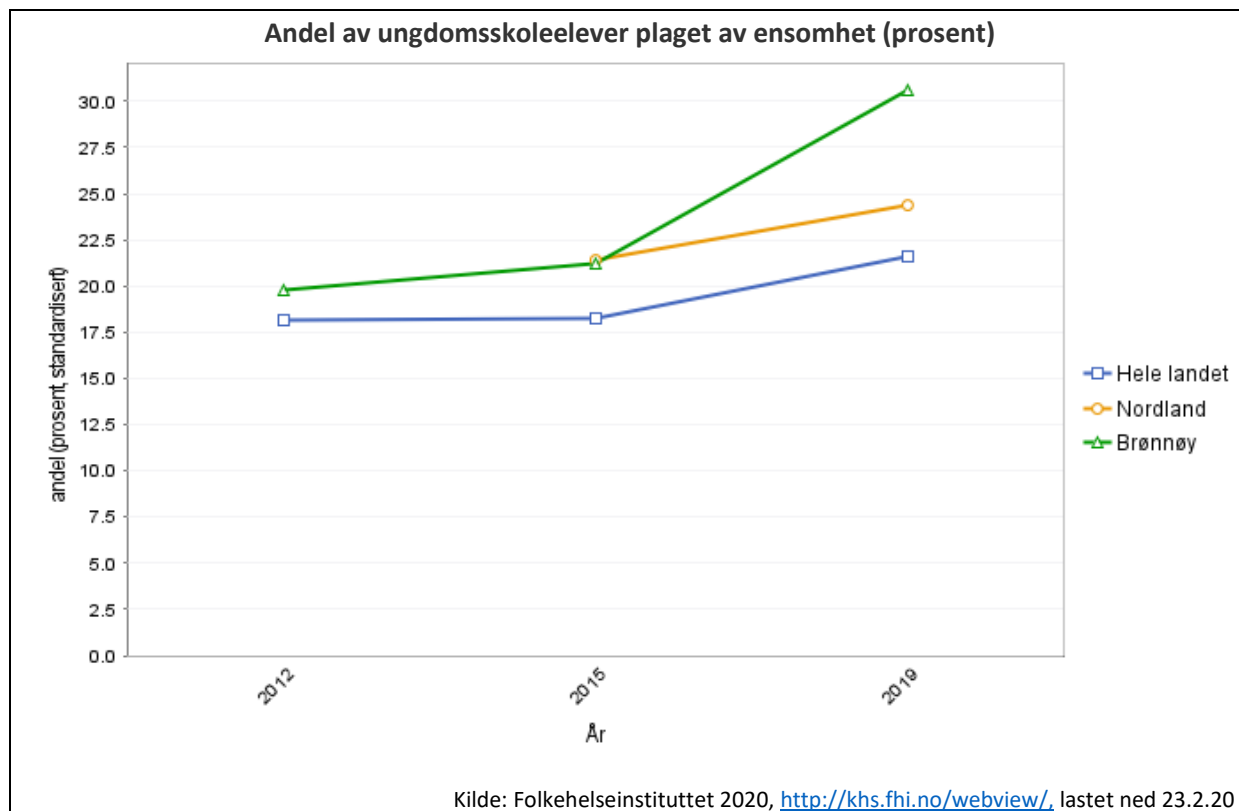

81 % av Brønnøys befolkning var i 2018 tilknyttet kommunalt vannverk (Folkehelseinstituttet 2020) og drikkevannskvaliteten i Brønnøy er god. I både 2015, 2016, 2016 og 2018 var det tilfredsstillende prøveresultater både med hensyn til e.coli og PH i alle Brønnøys vannverk (Statistisk Sentralbyrå 2020, <https://www.ssb.no/statbank/table/11786/tableViewLayout1/>, lastet ned 23.2.2020).

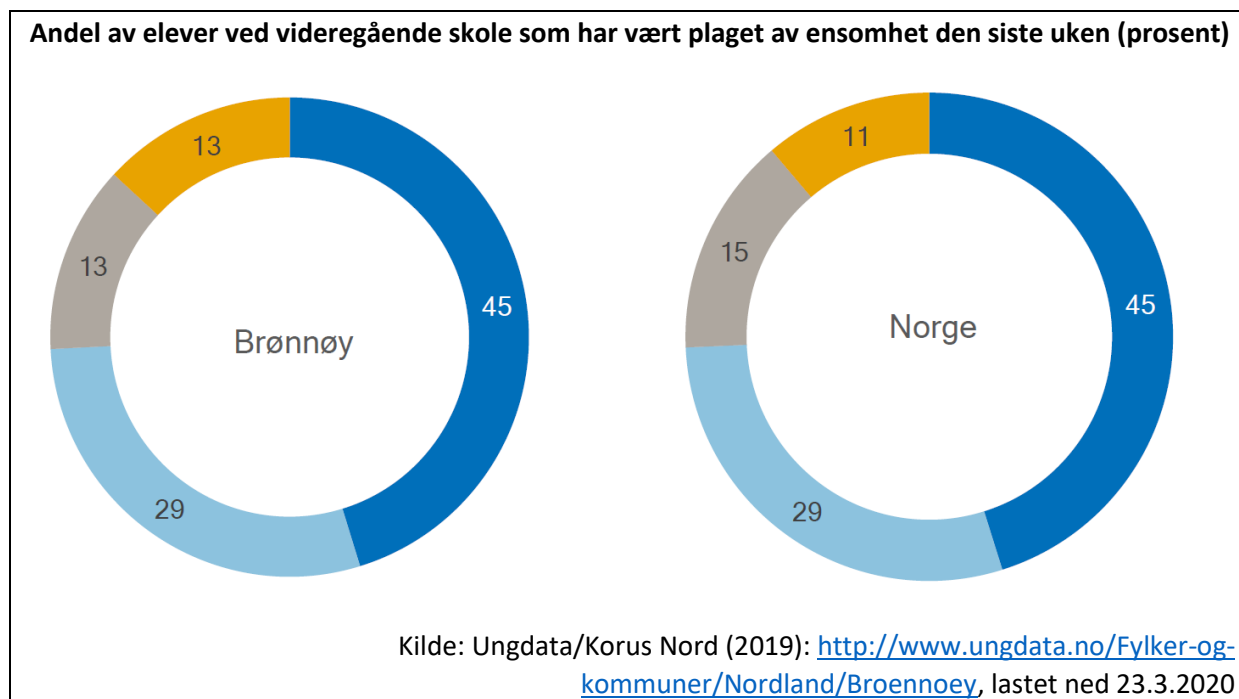
3.2.4 Sosialt miljø

Det sosiale miljøet kan blant annet beskrives ut ifra indikatorer knyttet til ensomhet, inkludering, aktivitet og engasjement.

I ungdataundersøkelsene gjennomført i Brønnøy i 2012, 2015 og 2019 har ungdomsskoleelever besvart om de opplever å være plaget av ensomhetsfølelse. I 2012 og 2015 svarte ca. 20 % av ungdomsskoleelevene at de var plaget av ensomhet. I 2019 svarte 31 % det samme. Det er en betydelig økning i ensomhetsproblematikk i ungdomskolemiljøet i Brønnøy, og det er et nivå som ligger over både landsgjennomsnittet på 22 % og gjennomsnittet for Nordland på 24 % i 2019.

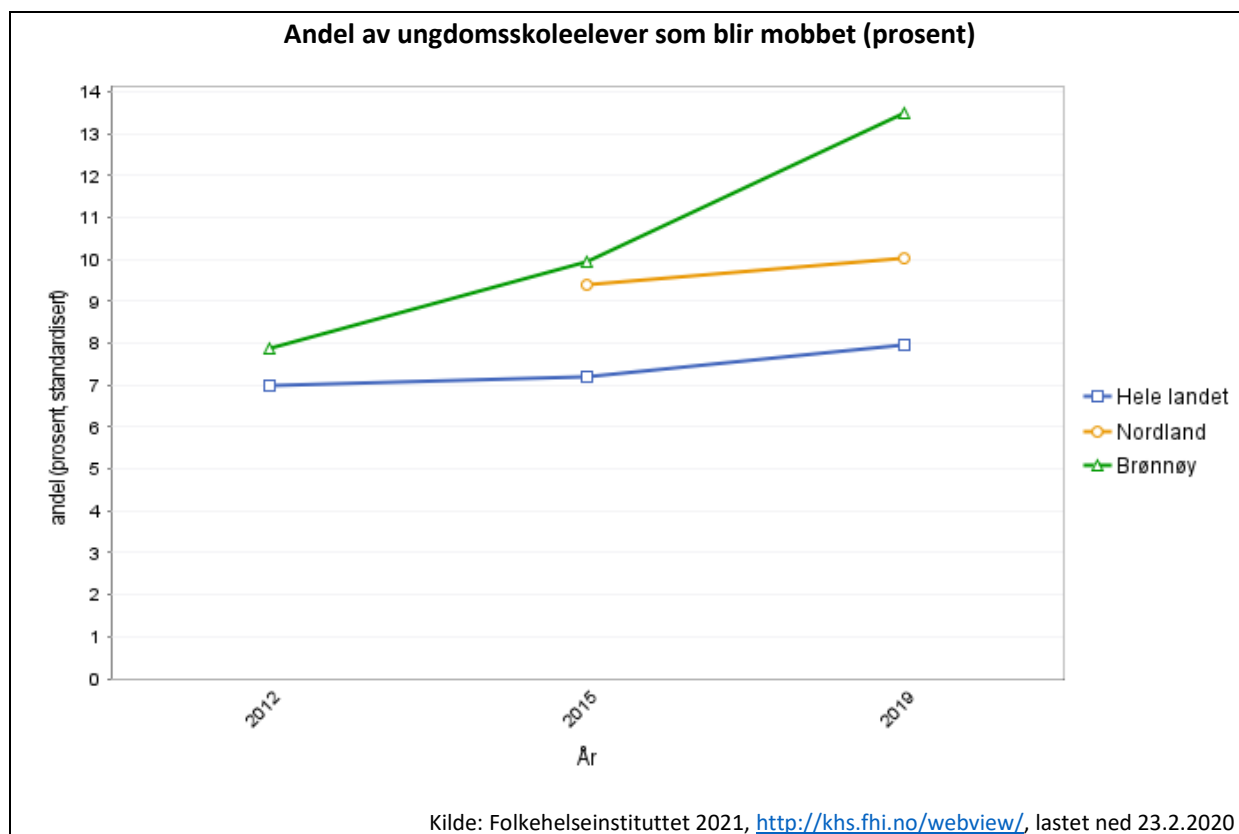
Blant elever på videregående skole er andelen som svarer at de har vært plaget av ensomhet i løpet av siste uke 26 %. Det er på nivå med landsgjennomsnittet og 2 prosentpoeng under fylkesgjennomsnittet på 28 %. Figuren under sammenligner gjennomsnittet fra Brønnøy og landsgjennomsnittet i 2019.

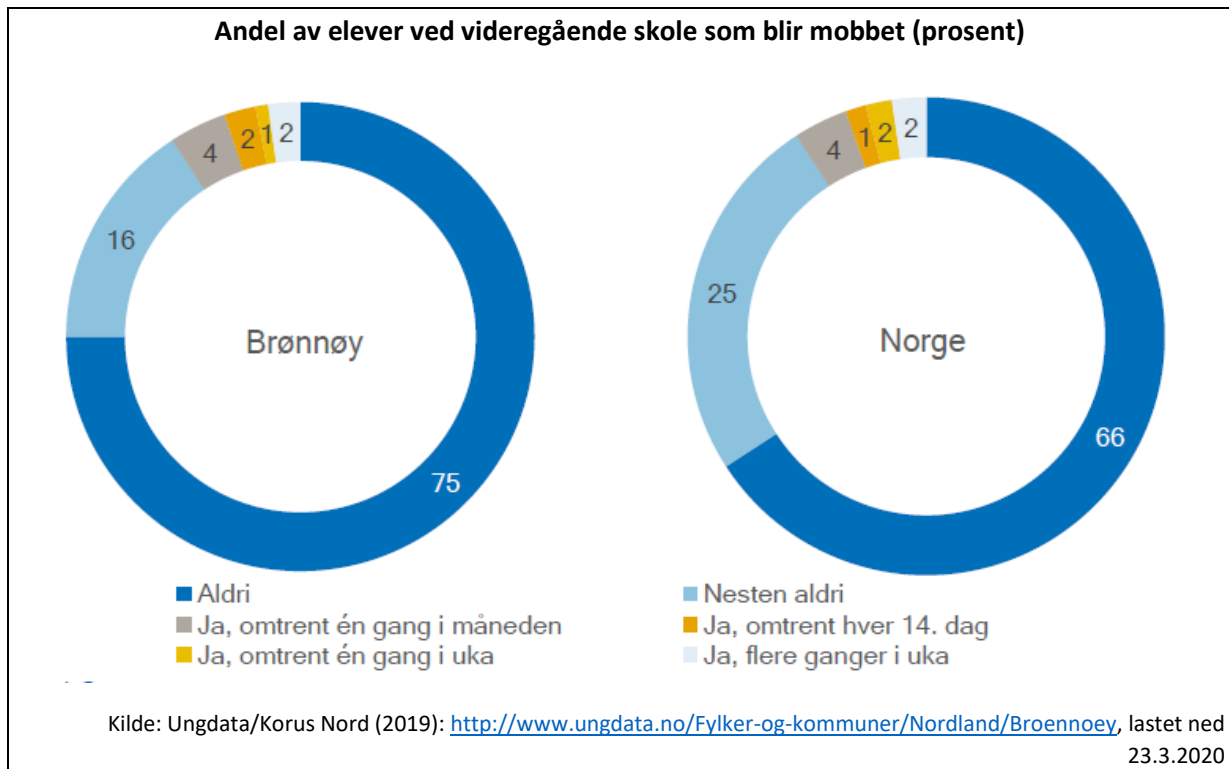
Ensomhet kan ha sammenheng med opplevelse av utestenging og mobbing. Mobbing er et alvorlig problem som rammer mange unge. Det kan defineres som gjentatte negative handlinger der én eller flere personer bevisst og med hensikt skader eller forsøker å skade eller tilføre noen ubehag. Mobbingen kan være fysisk, ved bruk av vold, eller psykisk, som vedvarende utfrysing fra vennegjengen (Folkehelseinstituttet 2020).

I ungdataundersøkelsene er ungdomsskoleelever som svarer «Ja, flere ganger i uka», «Ja, omtrent én gang i uka», «Ja, omtrent hver 14. dag» på spørsmålet «Blir du selv utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge på skolen eller i fritida?» kategorisert som elever som opplever mobbing. I tabellen under er det samlede antall respondenter med nevnte svar angitt i prosent av alle som svarte på spørsmålet.

Tendensen fra 2012 til 2019 er at flere ungdomsskoleelever opplever å bli mobbet i Brønnøy. Andelen vokser mer i Brønnøy enn i landet som helhet og i Nordland. I 2019 svarte 13,5 % av ungdomsskoleelevene i Brønnøy at de opplever å bli mobbet. Tilsvarende tall er 10 % for Nordland og 8 % nasjonalt.

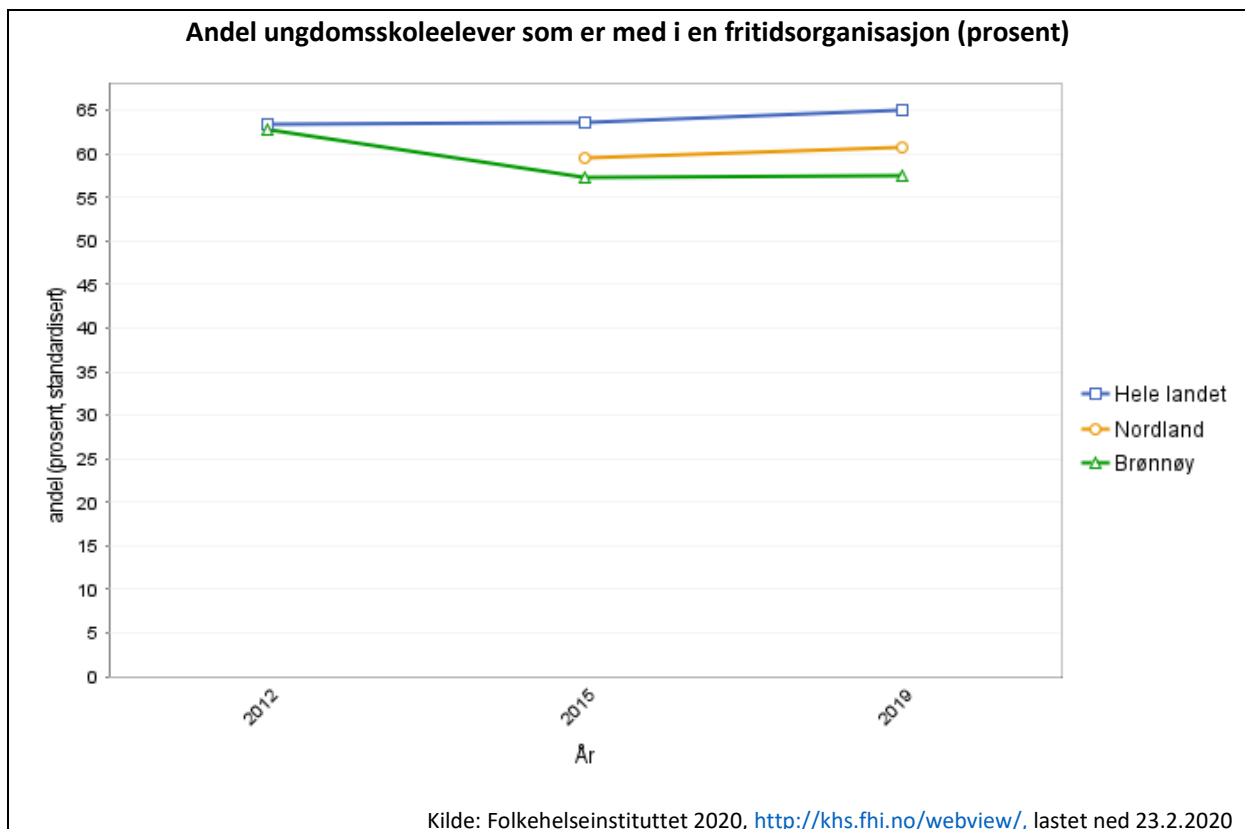

På videregående skole er det 5 % svarer at det har blitt utsatt for plaging/trusler/utfrysing minst hver 14. dag i Brønnøy. Her ligger Brønnøy på nivå med landsgjennomsnittet og 1 prosentpoeng under fylkesgjennomsnittet. Figuren under viser ungdatatallene fra 2019 fra Brønnøy og landsgjennomsnittet.

Organisasjoner, klubber, lag og foreninger er viktige arenaer for samvær med andre barn og unge, og gir andre erfaringer og læringsbetingelser enn skolen. Det å være med i en fritidsorganisasjon kan ha positiv virkning på barns og unges utvikling og psykiske helse (Folkehelseinstituttet 2020).

I ungdataundersøkelsen har ungdomsskoleelever besvart om de deltar i en organisert fritidsaktivitet. 57 % av ungdomsskoleelevene i Brønnøy svarte i 2019 at de deltok i en fritidsorganisasjon. Det er en nedgang fra 63 % i 2012, men stabilt fra 2015. Andelen er lavere enn lands- og fylkesgjennomsnittet i 2015 og 2019.

Valgdeltakelse kan brukes som et mål på voksnes deltakelse og engasjement i samfunnet. Ser man på deltakelsen i henholdsvis stortingsvalgene i 2013 og i 2017 samt kommunestyrevalgene i 2015 og 2019, viser det seg at valgdeltakelsen økte i Brønnøy med 2,1 prosentpoeng fra stortingsvalget i 2013 til valget i 2015, og med 4,8 prosentpoeng fra kommunestyrevalget i 2015 til valget i 2019. Man ser en økning i deltakelsen også regionalt og nasjonalt, spesielt til kommunestyrevalget i 2019.

Valgdeltakelse

		2013	2015	2017	2019
	Valg				
Hele landet	<i>Stortingsvalg</i>	78,2	..	78,3	..
	<i>Kommunestyrevalg</i>	..	60,2	..	64,7
Nordland	<i>Stortingsvalg</i>	74,7	..	75,1	..
	<i>Kommunestyrevalg</i>	..	60,2	..	63,6
Brønnøy	<i>Stortingsvalg</i>	72,3	..	74,6	..
	<i>Kommunestyrevalg</i>	..	58	..	62,8

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/> (lastet ned 23.2.20)

Likevel er deltakelsen generelt lavere i Brønnøy enn nasjonalt og regionalt. I 2013 var det 5,9 prosentpoeng færre som stemte til stortingsvalget i Brønnøy enn nasjonalt. I 2017 var forskjellen 3,7 prosentpoeng.

3.3 Helserelatert atferd

3.3.1. Fysisk aktivitet

Regelmessig fysisk aktivitet i barne- og ungdomsårene er viktig for normal vekst og utvikling. Det virker også positivt på den psykiske helsen, konsentrasjon og læring. Fysisk aktivitet er viktig i forebygging av en rekke plager og sykdommer som overvekt og fedme, type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer, muskel- og skjelettplager og enkelte kreftformer (Folkehelseinstituttet 2020).

I ungdata-undersøkelsen gjennomført i 2015 svarte 21,3 % av respondentene at de 1-2 ganger i måneden, sjeldent eller aldri var så fysisk aktive at de ble andpustne eller svette. Det var altså 8,1 prosentpoeng flere unge i Brønnøy som var lite fysisk aktive i hverdagen i 2015 enn landsgjennomsnittet. I ungdataundersøkelsen gjennomført i 2019 er bildet helt annerledes, og her svarer 11,7 % av respondentene at de er lite fysisk aktive. Det er 9,6 prosentpoeng færre enn i 2015 og en lavere andel enn både landsgjennomsnittet og fylkesgjennomsnittet.

Andel av ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive (prosent)

	2015	2019
Hele landet	13,2	13,8
Nordland	13,5	15,2
Brønnøy	21,3	11,7

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 13.2.20

Likevel ser man at ungdom i Brønnøy i 2019 har mer skjermtid enn landsgjennomsnittet og fylkesgjennomsnittet. 50 % av respondentene på ungdataundersøkelsen i 2019 svarte at de brukte mer en fire timer daglig foran skjerm. Andelen for Nordland var 40 % og landsgjennomsnittet 34 %. Folkehelseinstituttet (2020) beskriver hvordan tiden som benyttes i ro foran ulike skjermer øker jo

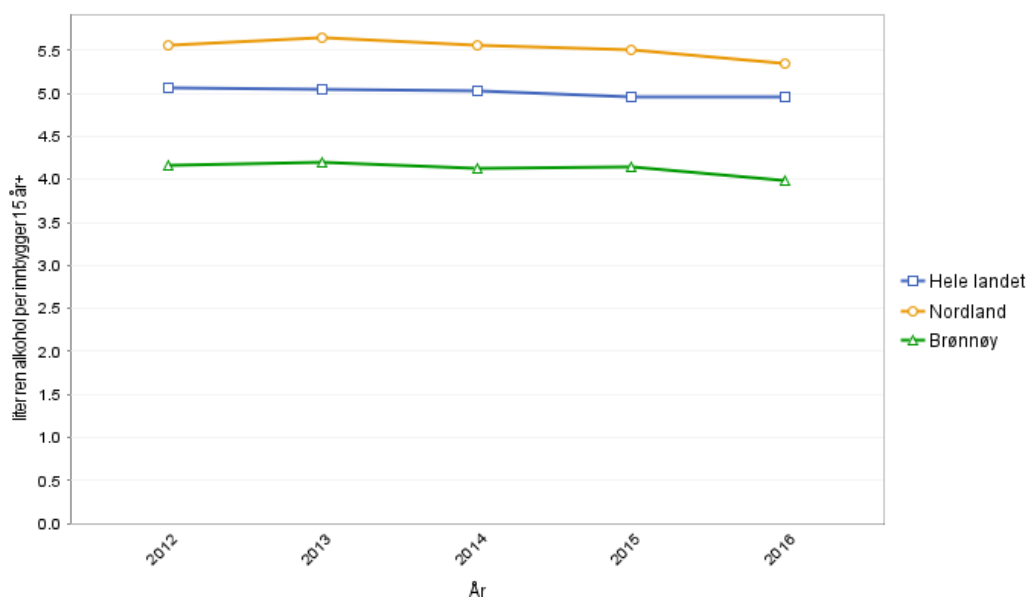
eldre man blir. Man ser sammenhenger mellom stillesitting og kroppsvekt, motoriske ferdigheter, kognitiv utvikling og risiko for hjerte- og karsykdommer blant barn og unge. Helsemyndighetene har kommet med anbefalinger til barn, unge, voksne og eldre om å redusere tiden i ro i løpet av dagen. Bruken av skjermer (mobiltelefon, nettbrett, videospill og lignende), spesielt i forkant av leggetid, henger tett sammen med søvnvansker (Folkehelseinstituttet 2020).

3.3.2 Rusmidler

Bruken av alkohol og andre rusmidler er en type atferd som kan ha store helsemessige konsekvenser for brukere i form av sykdommer, skader og psykiske plager og lidelser. For alkohol er det ingen skarp grense mellom bruk og skadelig bruk. Mest utsatt er de som har et stort alkoholinntak over tid og/eller store inntak per gang. Det totale alkoholforbruket i befolkningen er en viktig faktor for forekomsten av alkoholrelaterte sykdommer og skader. Når det totale forbruket i samfunnet øker, øker både andelen storforbrukere og andelen som ligger i «gråsonen» mot et helseskadelig forbruk (Folkehelseinstituttet 2020).

Mengden alkohol som omsettes i dagligvarebutikker og vinmonopol er lavere i Brønnøy enn regionalt og nasjonalt. Mengden har i perioden 2012-2016 vært rundt 4 liter per innbygger i Brønnøy. Det nasjonale nivået har ligget rundt 5 liter. Gjennomsnittet for Nordland er høyere og ligger rundt 5,5 liter ren alkohol per innbygger.

Alkohol omsatt i dagligvarebutikker og Vinmonopol, liter ren alkohol per innbygger 15 år+

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 13.2.2020

Røyking er ansett å være en av de viktigste årsakene til redusert helse og levealder. Omtrent halvparten av gruppen som røyker daglig i mange år, dør av sykdommer som skyldes tobakken. I tillegg rammes mange av sykdommer som fører til vesentlige helseplager og redusert livskvalitet. Studier viser at gruppen som røyker daglig, i snitt dør 10 år tidligere enn ikke-røykere, og at 25 prosent av dagligrøykerne, dør 20-25 år tidligere enn gjennomsnittlig levealder for ikke-røykere (Folkehelseinstituttet 2020).

Vi har få tall om cannabisbruk i Brønnøy, men i ungdomsundersøkelsen svarer ungdomsskole- og videregående skoleelevene på om de det siste året har brukt hasj, marihuana eller cannabis. Her svarte 2,1 % av ungdomsskoleelevene at de hadde brukt hasj, marihuana eller cannabis det siste året. Til sammenligning svarte 3,5 % det samme i Nordland, og 3,7 % av ungdomselevene nasjonalt. Blant elevene på videregående skole i Brønnøy svarte 11 % at de hadde brukt hasj/marihuana i løpet av det siste året. Her var landsgjennomsnittet 13 % og gjennomsnittet for Nordland 10 %.

3.4 Helsesituasjon

3.4.1 Levealder

Forventet levealder er en viktig indikator for den generelle folkehelsen i befolkningen. På lands- og fylkesnivå er dette en stabil og pålitelig indikator som gir informasjon om endringer over tid og om forskjeller mellom befolkningsgrupper. Indikatoren er informativ også på kommunenivå, forutsatt at det tas hensyn til betydningen av tilfeldige svingninger (Folkehelseinstituttet 2020).

Forventet levealder ved fødsel beregnes ved hjelp av en dødelighetstabell. Statistikken viser gjennomsnitt for 15-årsperioder.

		2000-2014	2001-2015	2002-2016	2003-2017	2004-2018
Hele landet	Menn	78,2	78,5	78,8	79,1	79,4
	Kvinner	82,8	83,0	83,2	83,3	83,5
Nordland	Menn	77,9	78,1	78,4	78,7	79,0
	Kvinner	82,7	82,9	83,1	83,3	83,4
Brønnøy	Menn	77,7	78,1	78,5	78,9	79,5
	Kvinner	82,9	83,1	83,3	83,4	83,5

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.20

Levealderen har økt både for kvinner og menn, og det er marginale forskjeller mellom forventet levealder i Brønnøy, regionalt og nasjonalt.

Tabellen under viser forskjellen i forventet levealder for grupper med grunnskole som høyest gjennomførte utdanningsnivå og for grupper med videregående skole eller høyere utdanning som høyest gjennomførte utdanningsnivå.

		1999-2013	2000-2014	2001-2015	2002-2016	2003-2017
Hele landet	Grunnskole	78,5	78,6	78,7	78,8	79,0
	Videregående eller høyere	83,3	83,5	83,6	83,8	84,0
Nordland	Grunnskole	79,2	79,3	79,4	79,5	79,6
	Videregående eller høyere	83,1	83,2	83,3	83,5	83,7
Brønnøy	Grunnskole	79,7	79,7	80,0	80,1	80,2
	Videregående eller høyere	83,6	83,6	83,5	83,3	83,4

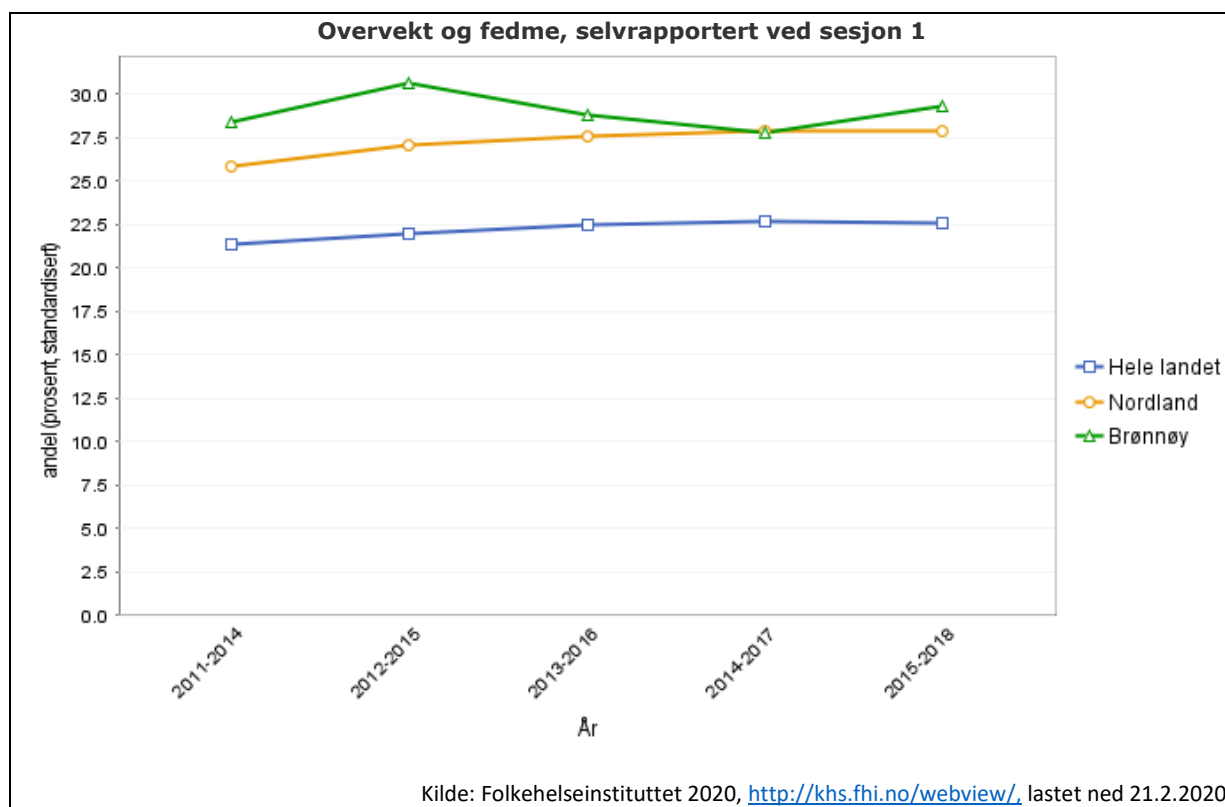
Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.20

Det er tydelig både nasjonalt, regionalt og lokalt at gruppen med grunnskole som høyest gjennomførte utdanningsnivå har en forventet levealder som er 3-5 år kortere enn for gruppen med videregående skole eller høyere utdanning. Forskjellene er tydeligere nasjonalt enn lokalt.

3.4.2 Overvekt

Overvekt og fedme gir økt risiko for type 2-diabetes, hjerte- og karsykdommer, høyt blodtrykk, slitasjegikt i knær og hofter og enkelte kreftsykdommer som for eksempel tykktarmskreft. Overvekt og fedme kan også ha alvorlige psykiske helsekonsekvenser (Folkehelseinstituttet 2020).

Oppgitt høyde og vekt ved sesjon kan fungere som en statistisk indikator på status for overvekt i befolkningen. Grafen under viser 4 årige gjennomsnitt for andel av kvinner og menn med kroppsmasseindeks (KMI) over 25 kg/m^2 , som er WHO's grenseverdi for overvekt blant voksne.

Figuren viser at andelen av kvinner og menn, som ved første sesjon har KMI som indikerer overvekt, er noe høyere i Brønnøysund enn i Norge som helhet.

3.4.3 Hjerte- og karsykdommer, psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser i primærhelsetjenesten

Fastlege og legevakt kontaktes hvert år av innbyggere med ulike sykdommer og plager. Antall brukere av fastlegen og legevakten til behandling av ulike sykdomskategorier kan si noe om helsetilstanden og utbredelse av sykdom i befolkningen.

Tabellene under viser hvor mange personer (antall per 1000 innbyggere) som har oppsøkt primærhelsetjenesten med enten hjerte- og karsykdomsdiagnose, psykiske lidelser og plager eller muskel- og skjelettsykdom eller -plager.

Både i aldersgruppen 0-74 år og i aldersgruppen 15-29 år ligger antall personer (av 1000 innbyggere) som har vært hos legen med hjerte- og karsykdommer høyere i Brønnøysund enn i Nordland og Norge

som helhet. Både i Norge og i Nordland er antallet fallende, men i Brønnøy tyder det på at det er økende. I aldersgruppen 15-29 år er tendensen dog at antallet faller svakt.

**Brukere av fastlege eller legevakt med hjerte- og karsykdomsdiagnoser
(antall personer per 1000 innbyggere per år)**

		2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Hele landet	0-74 år	106,4	106,4	104,8	102,7
	15-29 år	17,2	17,6	17,2	16,7
Nordland	0-74 år	106,3	106,4	105,3	104,2
	15-29 år	19,1	19,4	18,7	18
Brønnøy	0-74 år	124,8	124,2	122,6	127,5
	15-29 år	22,6	22,5	21,8	21,5

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.2020

Hjerte- og karsykdommer skyldes arvelige faktorer i samspill med faktorer som røyking, høyt blodtrykk, høyt kolesterolnivå og diabetes. Sammen med kreft er hjerte- og karsykdommer de hyppigste dødsårsakene her i landet, når alle aldersgrupper ses under ett. Mange av hjerte- og kardødsfallene skjer i høy alder (Folkehelseinstituttet 2020).

Antallet (per 1000 innbyggere) som har oppsøkt lege med psykiske symptomer og lidelser i henholdsvis hele landet, Nordland og Brønnøy er ikke så ulikt for aldersgruppen 0-74 år. Antallet øker som hovedtendens både på landsbasis og lokalt. Antall personer (per 1000 innbyggere) som har oppsøkt lege i alderen 15-29 år er dog betydelig høyere i Brønnøy enn i Norge og Nordland. I årene 2016-2018 har gjennomsnittlig 189,4 personer i alderen 15-29 år (per 1000 innbyggere i aldersgruppen) oppsøkt lege med psykiske symptomer og lidelser. Til sammenligning er tallet for Nordland 174,4, og for hele landet 165,9 personer. Her ligger Brønnøy altså noe over både regionalt og nasjonalt gjennomsnitt.

**Brukere av fastlege eller legevakt med psykiske symptomer og lidelser
(antall personer per 1000 innbyggere per år)**

		2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Hele landet	0-74 år	145,5	149,3	151,9	154
	15-29 år	146,2	152,3	158,7	165,9
Nordland	0-74 år	147,3	150,8	153,3	156
	15-29 år	155,5	160,1	166,8	174,4
Brønnøy	0-74 år	148,2	151,7	150,2	154,6
	15-29 år	183	182,1	181,1	189,4

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.2020

Arveligheten for psykiske plager, depresjon, angstlidelser og personlighetsforstyrrelser er forholdsvis moderat. Det betyr at miljøforhold samlet er noe viktigere enn gener for disse lidelsene. Stort sett er det enighet om at en trygg tilknytning til omsorgspersoner i barndommen har betydning for senere psykisk helse. Gjennom hele livet gir sosial isolasjon og ensomhet økt risiko, mens sosial støtte og nærhet til andre mennesker beskytter. En god selvfølelse, og spesielt følelsen av å kunne mestre utfordringer og problemer, har stor betydning for god psykisk helse (Folkehelseinstituttet 2020).

For muskel- og skjelettsykdommer er bildet noe annerledes. Her er det færre i Brønnøy som oppsøker lege med slike problemer enn ellers i landet.

Brukere av fastlege, legevakt, fysioterapeut eller kiropraktor med muskel- og skjelettsykdommer og -plager ekskl. brudd og skader (antall personer per 1000 innbyggere per år)

		2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Hele landet	0-74 år	316,7	319	318,8	318,6
	15-29 år	253,6	254,5	252,5	252,3
Nordland	0-74 år	341,4	341,7	340,7	341,1
	15-29 år	276,3	273,2	270,2	273
Brønnøy	0-74 år	307,2	311,7	312,5	310,1
	15-29 år	222,8	225,3	224,9	234,6

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.2020

Samlet sett er muskel- og skjelettsykdommer den diagnosegruppen som «plager flest og koster mest». Muskel- og skjelettskader, sykdommer og plager omfatter en lang rekke ulike tilstander som har det til felles at de er forbundet med smerte og eventuelt nedsatt funksjon knyttet til muskel- og skjelettsystemet. Risikofaktorer, og dermed også mulighetene for forebygging, avhenger av diagnose. Sett under ett har mange typer muskel- og skjelettsykdommer og -plager sammenheng med økende alder, stillesittende livsstil og til dels også overvekt (Folkehelseinstituttet 2020).

3.4.4 Kreft

Kreft er ikke én enkelt sykdom, men en fellesbetegnelse for en rekke sykdommer som kan ha forskjellige risikofaktorer og ulik sykdomsutvikling. Kosthold, fysisk aktivitet, røyke- og alkoholvaner er faktorer som har betydning for kreftforekomsten. Det anslås at ett av tre krefttilfeller henger sammen med levevaner (Folkehelseinstituttet 2020).

Tabellen under viser antall nye tilfeller av kreft i landet som helhet. Tallene er standardisert og viser antall per 100.000 innbyggere.

Nye tilfeller av kreft (antall per 100.000 innbyggere)

			2004-2013	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017	2009-2018
		Krefttyper						
Hele landet	kjønn samlet	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	76,9	77,7	78,7	79,6	80,5	81,2
		<i>Lungekreft</i>	55,3	56,2	57,1	57,9	58,6	59,4
		<i>Hudkreft</i>	60,5	63,3	65,5	68,1	71,1	74,4
		<i>Brystkreft</i>	59,5	60	60,6	61,3	62,4	63,3
		<i>Prostatakreft</i>	:	:	:	:	:	:
	Menn	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	78	78,8	79,7	81	82,1	83
		<i>Lungekreft</i>	63,1	63,1	63,1	63,2	63,4	63,5
		<i>Hudkreft</i>	61,9	64,6	67,3	69,9	73,5	76,8
		<i>Brystkreft</i>	0,8	0,9	0,9	0,9	1	1
		<i>Prostatakreft</i>	181,7	184	187,5	190,7	190,8	190,2
	Kvinner	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	75,9	76,6	77,6	78,3	78,8	79,3
		<i>Lungekreft</i>	47,5	49,3	51,1	52,5	53,8	55,3
		<i>Hudkreft</i>	59,1	61,9	63,8	66,2	68,7	71,9
		<i>Brystkreft</i>	118	119	120,4	121,9	124,1	126,2
		<i>Prostatakreft</i>	:	:	:	:	:	:

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.2020

Tabellen viser at alle krefttyper er økende i forekomst. Spesielt hudkreft er en krefttype som flere rammes av. Tallene viser også at det er kjønnsforskjeller i forekomsten av krefttypene. For både tykk- og endetarmskreft, lungekreft og hudkreft er det flere menn som opplever å bli rammet enn kvinner.

Bruker man forholdstall som måltall i statistikken blir antallet for hele landet satt til 100. Tallene for Brønnøy kan da leses slik at hvis tallet er over 100 er det større forekomst enn i landet som helhet. Er tallet under 100 er forekomsten under landsgjennomsnittet.

Nye tilfeller av kreft (forholdstall, hele landet=100)								
			2004-2013	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017	2009-2018
		Krefttyper						
Brønnøy	kjønn samlet	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	69	66	74	77	70	69
		<i>Lungekreft</i>	93	97	97	99	91	93
		<i>Hudkreft</i>	52	56	59	73	78	80
		<i>Brystkreft</i>	:	:	:	:	:	:
		<i>Prostatakreft</i>	:	:	:	:	:	:
	Menn	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	73	72	77	75	68	63
		<i>Lungekreft</i>	119	125	124	123	110	113
		<i>Hudkreft</i>	56	65	62	80	89	87
		<i>Brystkreft</i>	:	:	:	:	:	:
		<i>Prostatakreft</i>	83	82	75	73	72	73
	Kvinner	<i>Tykk- og endetarmskreft</i>	64	60	71	80	72	74
		<i>Lungekreft</i>	59	61	63	71	69	71
		<i>Hudkreft</i>	48	46	56	65	66	73
		<i>Brystkreft</i>	81	90	90	92	96	101
		<i>Prostatakreft</i>	:	:	:	:	:	:

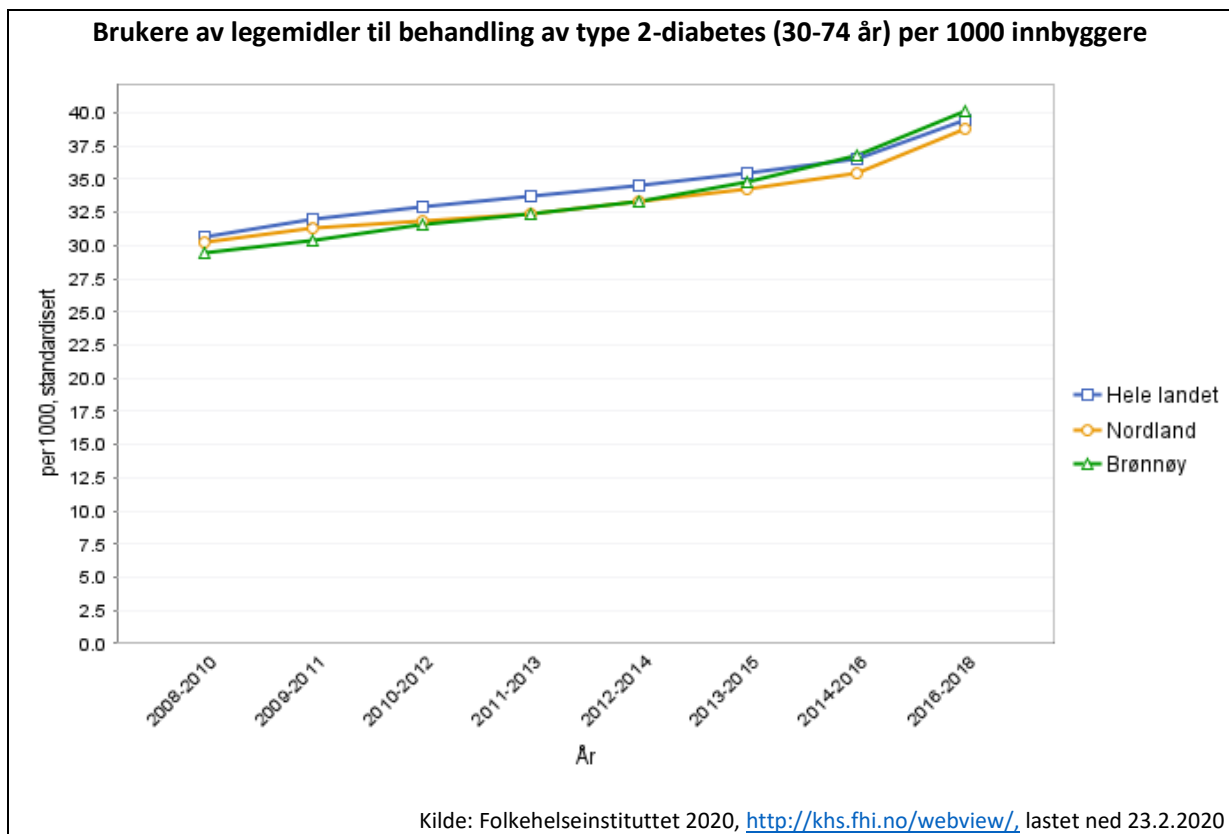
Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/>, lastet ned 23.2.2020

Tabellen viser at Brønnøy generelt har lavere forekomst av kreftsykdommer enn landet som helhet. Unntaket er forekomsten av lungekreft blant menn som i alle årsgjennomsnitt ligger over landsgjennomsnittet. I perioden 2009-2019 er forekomsten av brystkreft for kvinner marginalt høyere i Brønnøy enn i Norge som helhet. Tabellen viser også at forekomsten av hudkreft i Brønnøy tydelig øker også i forhold til den generelle økningen i landet som helhet.

3.4.5 Type 2 diabetes

Det anslås at totalt 190 000 nordmenn har diagnostisert type 2-diabetes. Rundt 70 % av pasientene må behandles med blodsukkersenkende legemidler. Legemiddelbruk kan ikke betraktes som synonymt med sykdomsforekomst, men kan være en indikator på sykdomsforekomst i befolkningen (Folkehelseinstituttet 2020).

Figuren under viser at andelen av innbyggere som behandles medisinsk for type 2 diabetes øker både i landet som helhet, i Nordland og i Brønnøy.

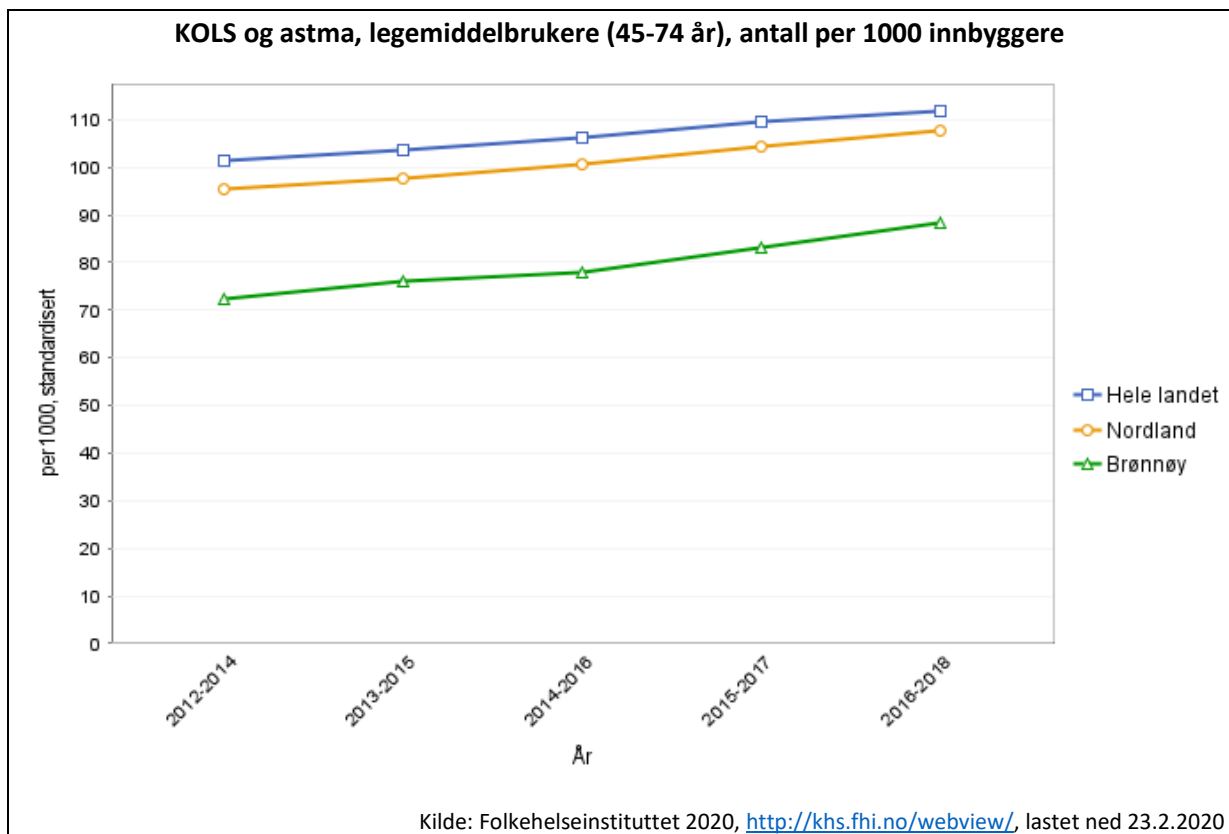

Veksten synes å være marginalt større i Brønnøy enn i landet.

3.4.6 KOLS/lungesykdom

Om lag 200 000 nordmenn har trolig kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS). Forekomsten er økende, særlig blant kvinner. Hovedårsaken er røyking som forklarer to av tre tilfeller, men arbeidsmiljø og arvelige egenskaper spiller også en rolle. Forekomst av KOLS øker med økende tobakksforbruk og antall røykeår, og kan si noe om befolkningens røykevaner (Folkehelseinstituttet 2020).

Figuren under viser at andelen av befolkningen som mottar medisinsk behandling for KOLS og astma er betydelig lavere i Brønnøy enn i landet som helhet og i Nordland.

3.4.7 Demens

Det er begrenset kunnskap om utbredelsen av demens i Norge, og anslagene er basert på studier fra andre land. Nyere beregninger fra et stort antall studier fra Vest-Europa viser at 6,9 % av personer over 59 år har demens. I alt er det trolig mellom 80.000 og 100.000 personer som lever med demens i Norge i dag. I overkant av 80 % av de som har langtidsplass i sykehjem, har demenssykdom, og over 40 prosent av dem som er over 70 år og får hjemmetjenester, har demens (Folkehelseinstituttet 2019).

Andelen som har demens øker kraftig med alderen, fra anslagsvis 1,6 % i aldersgruppen 60-64 år til 43 % blant personer 90 år og eldre. Et mindretall får demens før pensjonsalderen. Det er sannsynligvis over 4000 personer under 65 år som har demens i Norge.

Alders- og kjønnsespesifikke anslag for forekomst av demens (%) i Vesteuropa

	60-64 år	65-69 år	70-74 år	75-79 år	80-84 år	85-89 år	90+ år
Menn	1,4	2,3	3,7	6,3	10,6	17,4	33,4
Kvinner	1,9	3,0	5,0	8,6	14,8	24,7	48,3
Alle	1,6	2,6	4,3	7,4	12,9	21,7	43,1

Kilde: Folkehelseinstituttet (2019): <https://www.fhi.no/nettpub/hin/ikke-smittsomme/demens/>, lastet ned 10.3.2020.

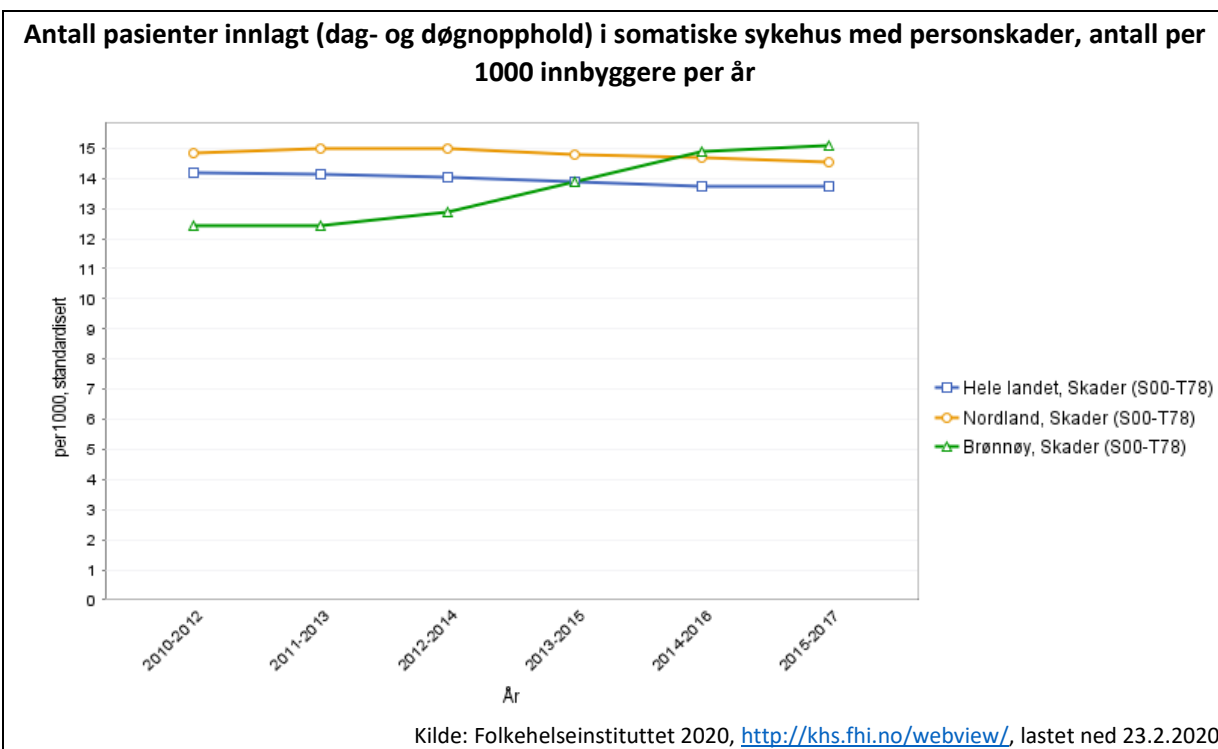
Økningen i forventet levealder i Norge kan medføre at antallet personer med demens mer enn dobles fra 2015 til 2050. Økt utdanningsnivå, bedring i levevaner, som redusert røyking og sunnere kosthold, og bedre kontroll med risikofaktorer for hjerte- og karsykdommer kan bidra til å redusere risikoen for demens (Folkehelseinstituttet 2019).

3.4.8 Skader og ulykker

Selv om dødeligheten ved skader og ulykker har gått nedover siden 1950-tallet er ulykkesskader fortsatt et helseproblem, spesielt blant barn, unge og eldre. Blant eldre er hoftebrudd spesielt alvorlig fordi det kan medføre redusert funksjonsevne og behov for hjelp, og dermed redusert livskvalitet. De fleste hoftebrudd rammer eldre og skyldes benskjørhet kombinert med et fall. Blant ungdom og unge menn forårsaker trafikkulykker både redusert helse og tapte liv. Det er et betydelig potensial for forebygging av skader og ulykker (Folkehelseinstituttet 2020).

Figuren og tabellen under viser sykehusbehandlede personskader, men viser kun omfanget av de alvorligste skadene. Befolkningens bruk av sykehustjenester kan gi en viss pekepinn på viktige trekk ved helsetilstanden i kommunene. Statistikken viser gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder og kategorien "skader" er en felleskategori for blant annet også hodeskader, hoftebrudd og forgiftninger.

Figuren viser at antall personer (per 1000 innbyggere) med skader behandlet på sykehus har hatt en økning i Brønnøy siden ca. 2011. Tendensen fra hele landet og fra Nordland er at nivået har vært relativt stabilt og med tendens til færre sykehusbehandlede personskader de siste årene.

Tabellen under viser at selv om det samlede antall skader i Brønnøy vokser litt, er antall behandlede for forgiftninger fallende i Brønnøy. Tallene er dog små og sårbare for utsving som ikke nødvendigvis kan defineres som overordnede tendenser. Det er marginalt færre fra Brønnøy som behandles for hoftebrudd enn ellers i landet.

**Antall pasienter innlagt (dag- og døgnopphold) i somatiske sykehus med personskader antall per
1000 innbyggere per år**

		2010- 2012	2011- 2013	2012- 2014	2013- 2015	2014- 2016	2015- 2017
	Sykdomsgruppe						
Hele landet	<i>Skader</i>	14,2	14,2	14	13,9	13,7	13,7
	<i>Hodeskader</i>	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4
	<i>Hoftebrudd</i>	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
	<i>Forgiftninger</i>	1	1	1	1	0,9	0,9
Nordland	<i>Skader</i>	14,8	15	15	14,8	14,7	14,5
	<i>Hodeskader</i>	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5	2,3
	<i>Hoftebrudd</i>	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,9
	<i>Forgiftninger</i>	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
Brønnøy	<i>Skader</i>	12,4	12,4	12,9	13,9	14,9	15,1
	<i>Hodeskader</i>	2,4	2,2	2,4	2,4	2,4	2,6
	<i>Hoftebrudd</i>	1,4	1,2	1,1	1,1	1,5	1,6
	<i>Forgiftninger</i>	1	0,9	0,6	0,6	0,7	0,5

Kilde: Folkehelseinstituttet 2020, <http://khs.fhi.no/webview/> , lastet ned 23.2.2020

4 Næringsliv og sysselsetting

4.1 Sysselsetting og arbeidsledighet

Andelen sysselsatte¹ i Brønnøy har holdt seg stabil de siste årene, men med en svak økning siden 2017. I 2019 var 66 % av befolkningen i alderen 15-74 år sysselsatte.

Andel sysselsatte i befolkningen (15-74 år) per 4. kvartal (prosent)					
	2015	2016	2017	2018	2019
Brønnøy	65,3	64,8	64,6	65,3	66,0
Nordland	64,6	64,6	65,0	65,8	66,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/10593/tableViewLayout1/>, lastet ned 24.2.2020

I november 2019 var arbeidsledigheten i Brønnøy på 1,5 % og i 2018 var arbeidsledigheten på 1,8 %. Til sammenligning var arbeidsledigheten i Nordland på 2,0 % i 2018 og 1,9 % i 2019. Landsgjennomsnittet var 2,3 % i 2018 og 2,1 % i 2019. Arbeidsledigheten i Brønnøy er dermed lavere enn både fylkes- og landsgjennomsnittet. På grunn av endret praksis for registrering av arbeidsledige er tallene fra før 2018 ikke direkte sammenlignbare med tidligere år.

Registrerte arbeidsledige per november (prosent)		
	2018	2019
Brønnøy	1,8	1,5
Nordland	2,0	1,9
Landet	2,3	2,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/10593/tableViewLayout1/>, lastet ned 24.2.2020

Sorteres andelen av registrerte arbeidsledige i aldersgruppene 15-29 år og 30-74 år ser man at andelen registrerte arbeidsledige er høyere i den yngste aldersgruppen enn i den eldste.

Registrerte arbeidsledige per november i Brønnøy (prosent)		
	2018	2019
15-29 år	3,3	2,2
30-74 år	1,4	1,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/10593/tableViewLayout1/>, lastet ned 24.2.2020

4.2 Sysselsetting og næringsstruktur

Det er i alt 3466 sysselsatte i arbeidslivet i Brønnøy per 4. kvartal 2019. Tabellen under viser fordelingen i antall arbeidsplasser etter næringskategori.

¹ Sysselsatte defineres av Statistisk sentralbyrå som personer som utfører inntektsgivende arbeid i minst 1 time i referanseuken. Les mer her: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys>

Antall lønnstakere (15-74 år) i Brønnøy fordelt på næring per 4. kvartal 2019

Jordbruk, skogbruk og fiske	119
Bergverksdrift og utvinning	49
Industri	70
Elektrisitet, vann og renovasjon	33
Bygge- og anleggsvirksomhet	275
Varehandel, reparasjon av motorvogner	408
Transport og lagring	320
Overnattings- og serveringsvirksomhet	126
Informasjon og kommunikasjon	21
Finansiering og forsikring	17
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	89
Forretningsmessig tjenesteyting	136
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	654
Undervisning	356
Helse- og sosialtjenester	744
Personlig tjenesteyting	49
I alt	3466

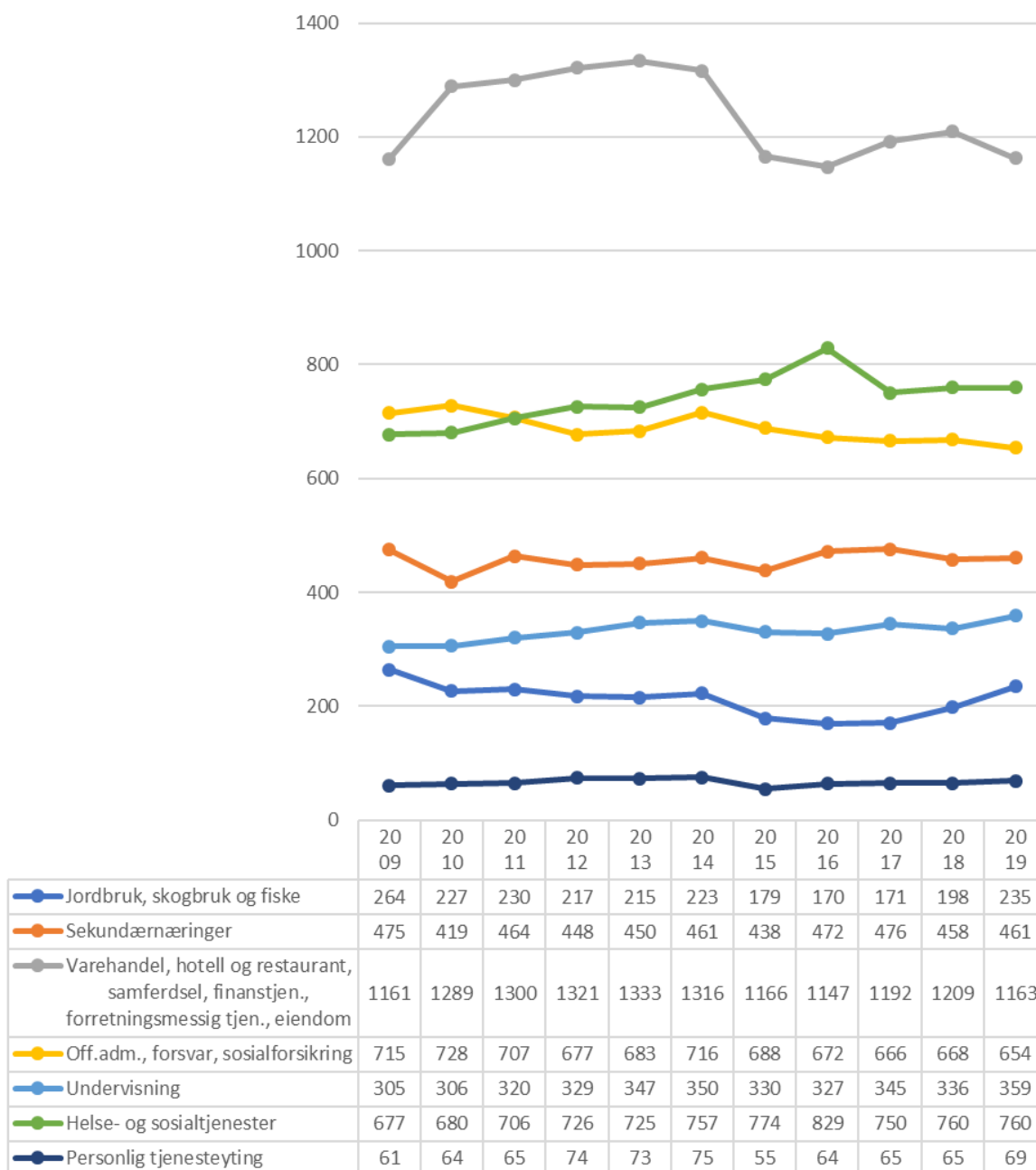
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020), <https://www.ssb.no/statbank/list/regsys>, lastet ned 24.2.2020

Det er flest arbeidsplasser i Brønnøy innenfor helse- og sosialtjenester med 744 lønnstakere. Deretter følger kategorien offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring med 654 lønnstakere, varehandel og reparasjon av motorvogner med 408 lønnstakere og undervisning med 356 lønnstakere.

Ser man utviklingen innen sysselsetting i perioden 2009-2019 for lønnstakere i Brønnøy, er det innen de fleste kategorier et relativt stabilt antall sysselsatte (se figuren under²). Det er et fall i antall ansatte innen kategorien varehandel/hotell og restaurant/samferdsel/finanstjenester/forretningsmessige tjenesteyting/eiendom etter 2014. Fra 2016 ses igjen en svak stigning i antall sysselsatte i kategorien før antallet igjen faller i 2019. Antall ansatte innen offentlig administrasjon har vært relativt stabil dog med en svakt nedadgående tendens etter 2010. Antall ansatte innen helse og sosial var høyest i 2016, men falt igjen i 2017. I 2018 og 2019 ligger antall ansatte innen helse- og sosialtjenestene marginalt over nivået i 2017. Antall ansatte innen jordbruk, skogbruk og fiske er stigende i perioden 2017-2019.

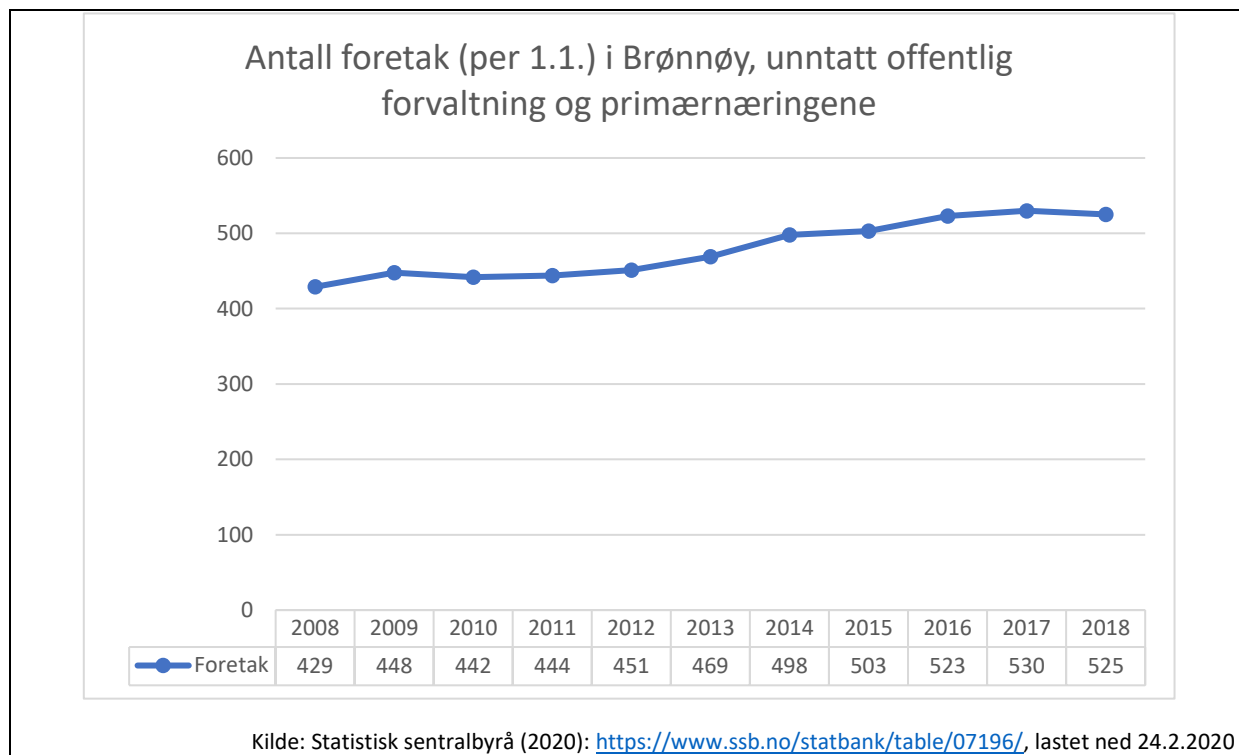
² Denne figuren sorterer antall sysselsatte i andre og færre kategorier enn i tabellen over. Derfor er det her flest ansatte innen varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessige tjenester og eiendom.

Antall sysselsatte i Brønnøy fordelt på næringer 2015-2019

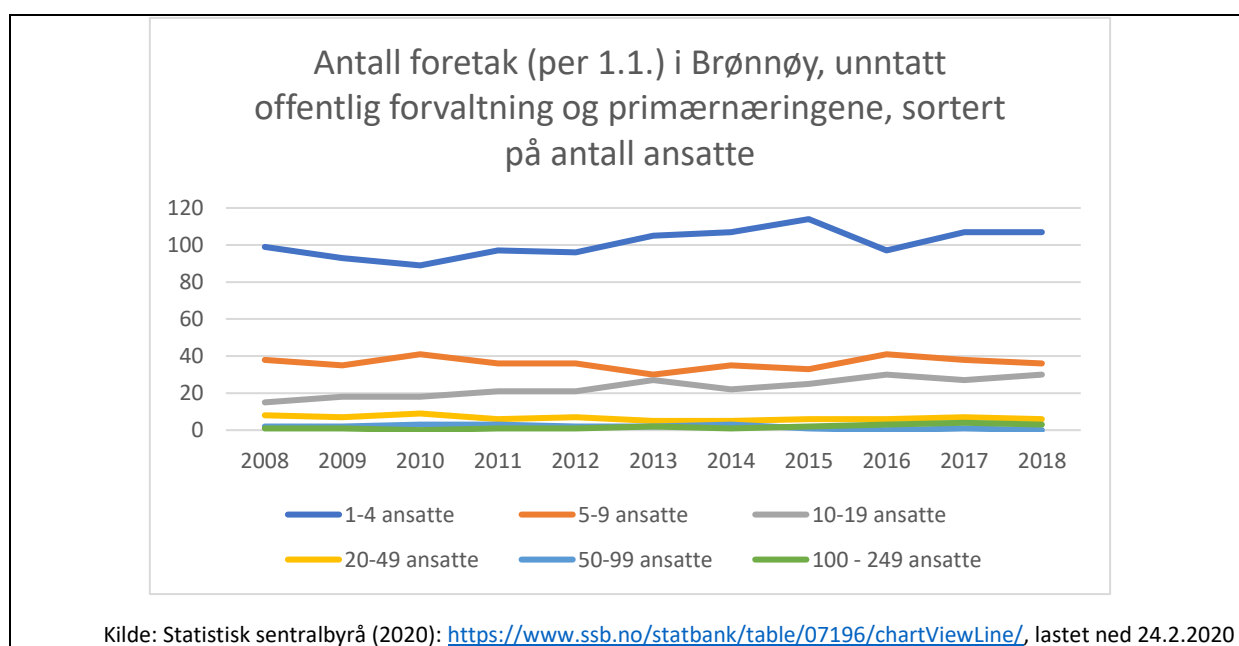

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/07979/tableViewLayout1/>, lastet ned 24.2.2020

Det er i alt 525 registrerte foretak i Brønnøy per 2. januar 2018. Dette er unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene (jordbruk, skogbruk, fiske og fangst). Antallet har vært jevnt stigende i perioden fra 2008 til 2017.

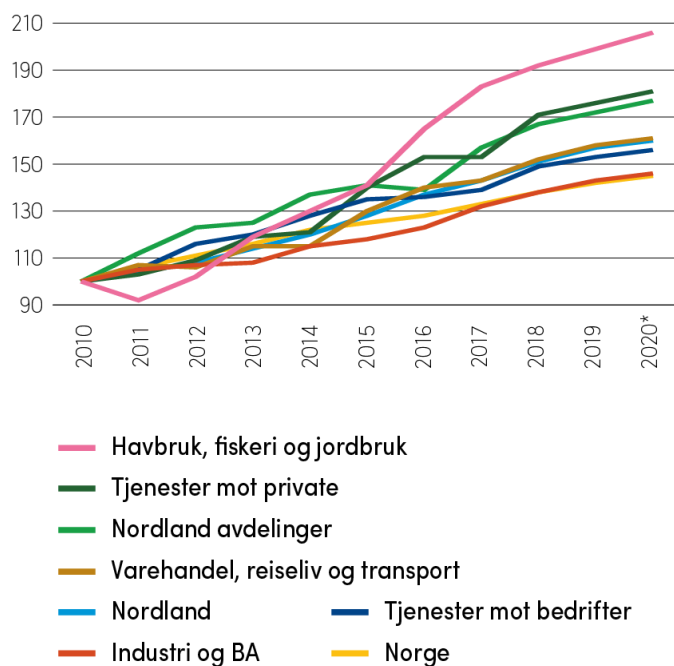
Figuren under viser at de fleste foretak i Brønnøy er små med 1-4 ansatte.

4.3 Verdiskaping og vekst

Det har vært en betydelig vekst i omsetningen i Nordland siden 2010. Som figuren under viser var utviklingen i Nordland og Norge forholdsvis lik frem til 2014, men etter 2014 har det vært en sterk periode for havbruk, reiseliv og bygg og anlegg i Nordland. I 2019 hadde havbruk og fiskeri den sterkeste veksten med 4 %, fulgt av industri og bygg og anlegg med 3,6 %, og varehandel, reiseliv og transport med 3,4 % vekst. Fylkesgjennomsnittet var på 3,3 % i 2019.

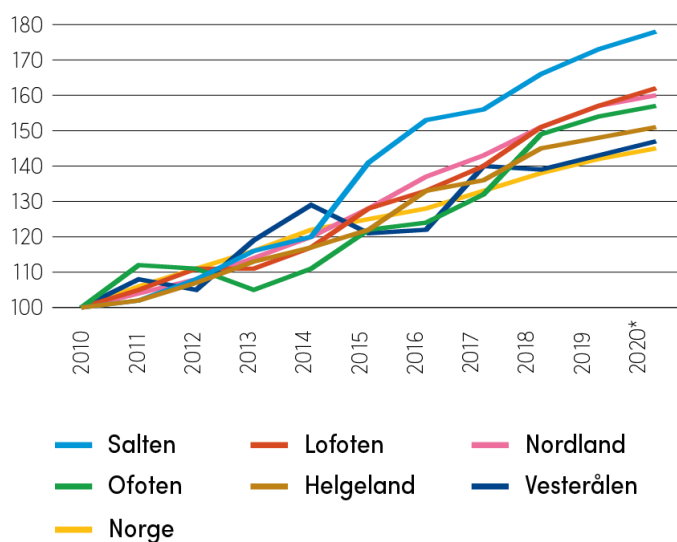
Utvikling i omsetning per bransje i Nordland. Indeks med 2010=100

Kilde: Indeks Nordland (2020): <https://indeksnordland.no/indeks-nordland-2018/omsetning/>

Veksten på Helgeland har ikke vært like stor de siste 10 årene som i Salten, Lofoten og Ofoten, men ligger over landsgjennomsnittet. I 2019 hadde Helgeland den svakeste vekstraten i Nordland på 2,3 % (Indeks Nordland (2020): <https://indeksnordland.no/indeks-nordland-2018/omsetning/>, lastet ned 24.2.2020).

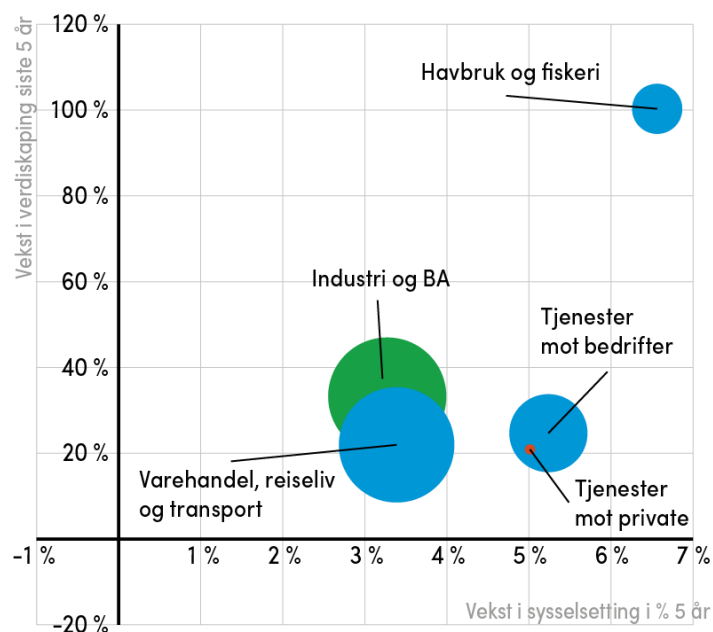
Vekst i omsetningen per Nordlandsregion. Indeks med 2010=100

Kilde: Indeks Nordland (2020): <https://indeksnordland.no/indeks-nordland-2018/omsetning/>

Som figuren under viser bidrar havbruk og fiskeri sterkest til vekst i verdiskaping og sysselsetting i Nordland (boblene viser sektorens omsetning). Industrien har den nest høyeste veksten i verdiskaping, men er svakest på vekst i sysselsetting. Dette indikerer sterkt effektivisering av produksjonen. Den tredje største veksten i verdiskaping har tjenester mot bedrifter, som også har det nest største bidraget i form av sysselsetting, og viser hvor viktig sektoren vil være for økt jobbskaping i Nordland. Tjenester mot private har den fjerde største veksten i verdiskaping, men den tredje største veksten i sysselsetting. Varehandel, reiseliv og transport har den laveste veksten i verdiskaping, og den nest svakeste veksten i sysselsetting (Indeks Nordland 2020).

Sektorenes verdiskapingsvekst og sysselsetningsvekst de siste 5 år

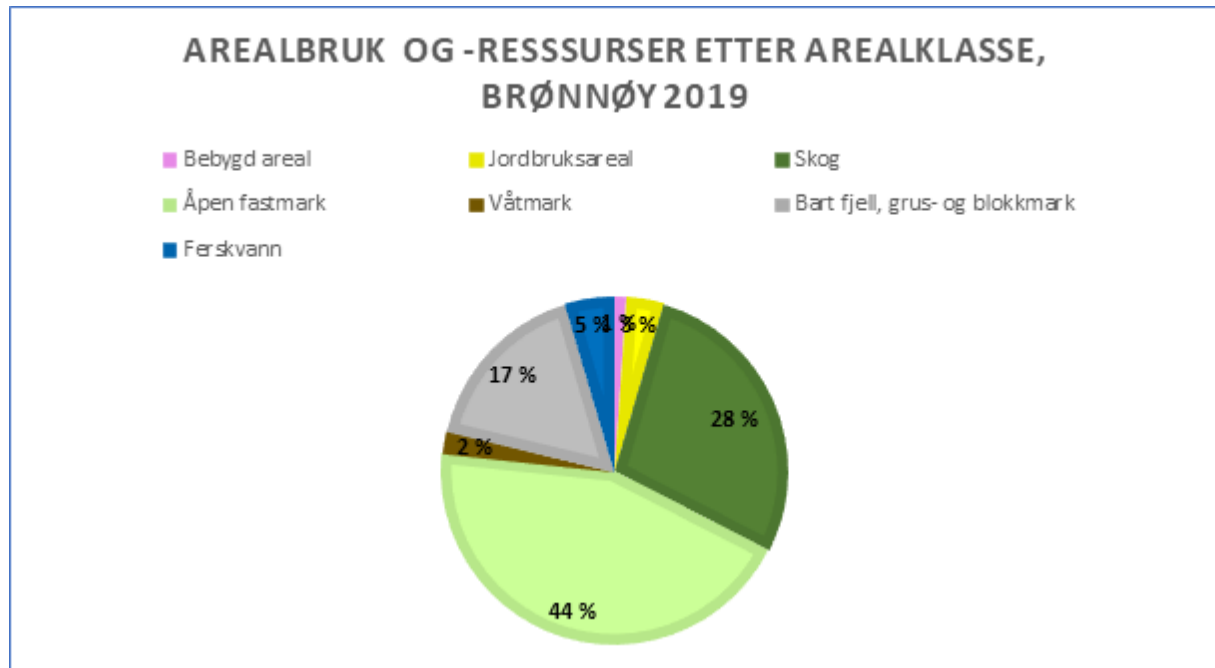

Kilde: Indeks Nordland 2020, <https://indeksnordland.no/indeks-nordland-2018/omsetning/>

5 Arealbruk

5.1 Arealressurser

Fordeling av arealbruk (bebygd areal) og arealressurser (produksjonsgrunnlag) i Brønnøy i 2019 viser at 44 %, og dermed størstedelen av Brønnøys areal, er åpen fastmark. 28 % av arealet i kommunen er dekket av skog, og 17 % er bart fjell, grus- og blokkmark, 5 % er ferskvann, 3 % er jordbruksareal og 2 % er våtmark. Kun 1 % er bebygd areal.

Arealbruk	Bebygd areal	Jordbruks-areal	Skog	Åpen fastmark	Våtmark	Bart fjell, grus og blokkmark	Ferskvann
Areal i km ²	11,42	36,25	292,30	460,69	21,96	174,37	48,02

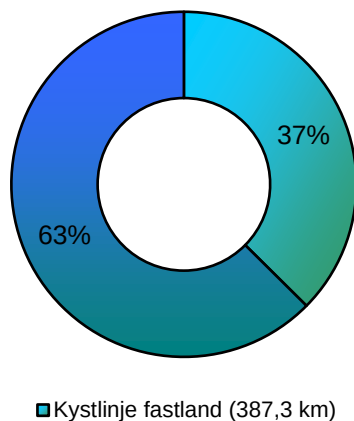
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020)

5.2 Strandsonen³

Brønnøy hadde i 2009 til sammen ca. 1035 km strandlinje, med en drøy 1/3 på fastland, og resten på øyene

³ Dette avsnittet er basert på historiske tidsserier i statistisk sentralbyrå som ble avsluttet i 2009-2011. Siden den gang er det kommet et nytt vertikalt høydereferansesystem (NN2000), og innholdet under må derfor ses på som veiledende.

Brønnøys kystlinje fordelt mellom fastland og øyer (2009)

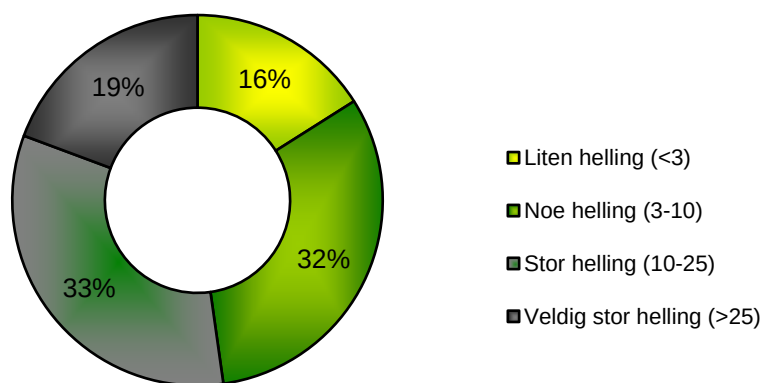

■ Kystlinje fastland (387,3 km)

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2009)

Tilgjengeligheten til strandsonen varierer etter avstand til bebyggelse, infrastruktur (vei), helling, osv.

Strandsoneareal fordelt etter helning (2011)

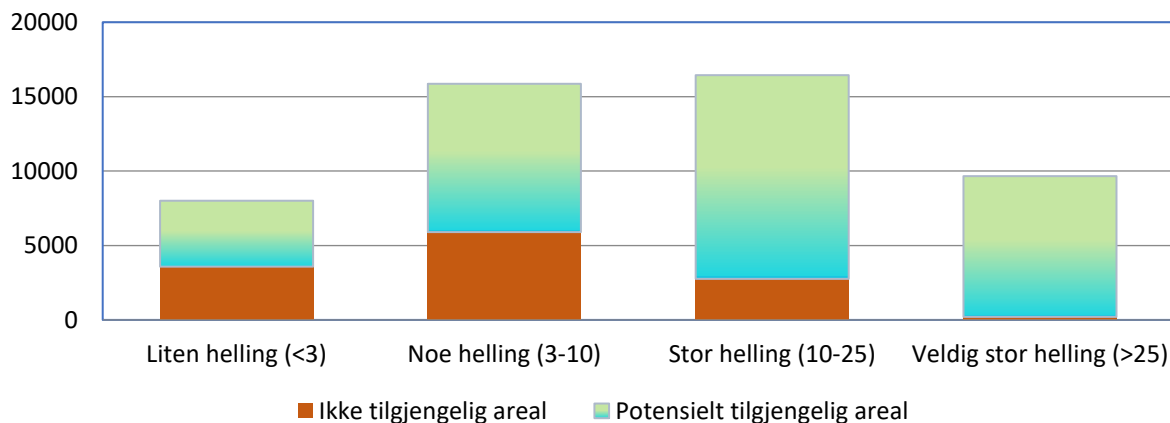

- Liten helling (<3)
- Noe helling (3-10)
- Stor helling (10-25)
- Veldig stor helling (>25)

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

Det er ca. 50000 dekar strandsoneareal i kommunen. Av disse er ca. 16 % nærmest flatt, og ca. 32 % med slak helling. Dette slakeste arealet er best egnet og mest attraktivt for bruk og opphold.

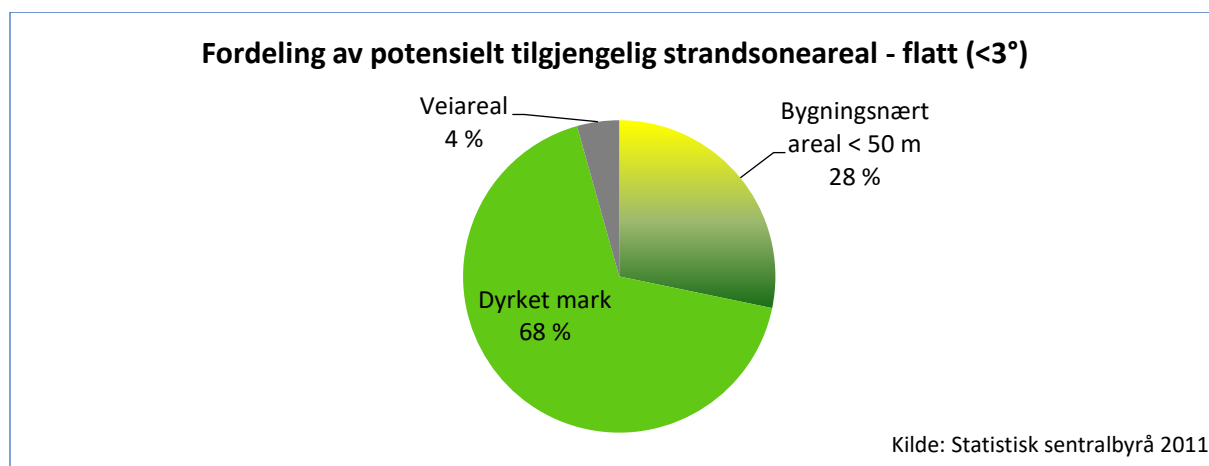
Antall dekar potensielt tilgjengelig strandsoneareal (2011)

Kilde: Statistisk sentralbyrå 2011

Diagrammet over viser fordeling av potensielt tilgjengelig areal innenfor hver helningsklasse.

Potensielt tilgjengelig strandsoneareal som har under 3 graders helning består i all hovedsak av dyrket mark (68%). 28% er bygningsnært areal og 4 % er veiareal.

5.3 Arealbruksformål avsatt i kommuneplanens arealdel 1998-2010

I forbindelse med arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel 2013-2024 ble det utarbeidet et arealregnskap⁴ for gjeldende kommuneplanens arealdel 1998-2010. Denne er siden sist noe forbedret som følge av bedre metode.

Oversikten viser hvor mye areal som er avsatt til diverse arealbruksområder i kommuneplanens arealdel for alle landområder, samt disponerte sjøområder.

Veiledende⁵ arealregnskap for kommuneplanens arealdel 1998-2010 for Brønnøy kommune

Hovedkategori	SOSI	Arealbruk	Totalt (daa)	Ant. omr.	Bebygd (daa)	Ubebygd (daa)
Byggeområder	110	Boliger	1 787	15	303	1 484
	140	Fritidshusområder	1 312	16		1 312
	133	Industri	56	2	18	38
	190	Boliger/Fritidsboliger	948	2	250	698
Spesialomr. for reg. pbl	190	Skytebaner, m.m.	771	7		
LNF-områder	221	LNF A-områder	35 219	31		
	220	LNF B-områder	520 618	624		
	210	LNF C-områder	482 228	243		
Områder for Råstoffutvinning	320	Råstoffutvinning	6 939	12		
Områder for særskilt bruk eller vern	510	(Drikkevannskilde)/ Restriksjonsområde	11 477	9		
	521	Småbåthavn	140	5		
	533	Akvakultur	6 232	21		

⁴ Bedre kunnskap og forenklete målemetoder gjør at dette regnskapet er mer riktig og fullstendig enn det forrige.

⁵ Det er et vesentlig avvik mellom kommunegrensen som den er vist i gjeldende kommuneplanens arealdel vedtatt i 1998, og hva som er den kommunegrensen som Kartverket forvalter, spesielt for havområdene.

av sjø og vassdrag	590	Sjøsportsområde	1 632	1		
	590	Skipskirkegård	292	1		
	590	Oljeinstallasjoner	832	1		
Viktige ledd i komm.systemet	680	Havn	59	2		
Totalt areal avsatt i plan			1 070 542			

Det meste av kommunens sjøarealer er uplanlagt.

Oversikten viser at det er en betydelig mengde areal som er avsatt til boliger og til fritidsboliger som ikke er bebygd. Det samme gjelder områder avsatt til industri. I arbeidet med foreliggende planforslag er de store utbyggingsreservene vesentlig nedskalert. Det ligger likevel tilstrekkelige områder for framtidig utbygging inne i planforslaget.

6 Miljø

Miljøet utgjør rammen rundt menneskenes liv. Miljøtilstanden kan ha betydning for blant annet trivsel, folkehelse og livskvalitet. Norge har i alt 23 mål for miljøet innenfor 6 temaområder⁶, og måler utviklingen ved hjelp av 95 miljøindikatorer. Temaområdene er naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, forurensing og klima, i tillegg til polarområdene. Under fokuseres det på tema som berører naturmangfold og klima/klimagassutslipp i Brønnøy.

6.1. Naturmangfold

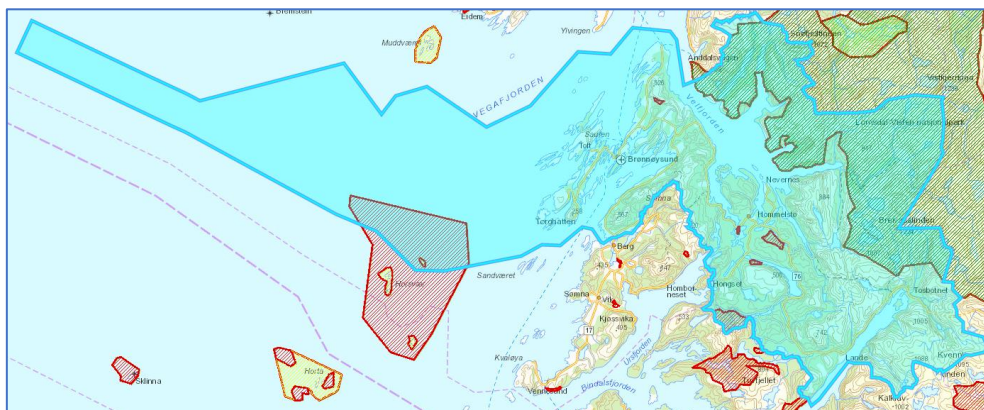
Brønnøy har svært variert geologi, landskap og natur, og ulik grad av kulturpåvirkning av landskapet. Fra egg- og dunvær, strandflatens skjærgård og jordbruksområder i ytre deler, til fjorder, skoger, småskala kulturlandskap, låg- og høgfjell i indre strøk. En sammensatt geologi, med næringsrike kambrosiluriske kalk- og glimmerbergarter preget av den kaledonske fjellkjedefoldingen på Brønnøy-halvøya, til omdannede bergarter og mer fattige gneiser og granitter med roligere landskapsformer lenger inn i landet. Den næringsrike og kalkrike berggrunnen har gitt god grobunn for en frodig og interessant flora, ofte spesiell i nasjonal sammenheng, om mer vanlig lokalt. Denne berggrunnen utgjør dermed også et godt produksjonsgrunnlag for jord- og skogbruk (jf. avsnitt 5.1 om arealressurser). Naturgrunnlaget gjør at Brønnøy har naturforekomster innenfor sine grenser som er både spesielle og relativt sjeldne også nasjonalt.

I følge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Dvs. at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på fakta om arters bestandssituasjon, naturtypens utbredelse og økologiske tilstand, samt effekt av påvirkning (kunnskapsgrunnlaget), man skal være føre-var uheldige virkninger som følge av tiltak, det skal gjøres en vurdering av økosystemers samlede belastning, og om det ev. kan finnes avbøtende tiltak som kan minske uheldig påvirkning dersom tiltaket tillates.

6.1.1 Verneområder

I Brønnøy kommune er i alt 9 verneområder på ca. 424,5 km² (sjø- og landareal) vernet med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven. Den største av disse er nasjonalparken i nordøst som i tillegg til Brønnøy også berører Vevelstad, Grane og Vefsn kommuner.

Disse verneområdene bidrar til å nå det nasjonale miljømålet (1.3) om at *et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner*⁷.

Kilde: Naturbase, Miljødirektoratet

Over: Verneområdene i (og ved) Brønnøy pr. 1.1.2020. Nasjonalparken er vist med grønn skravur, naturreservatene med rød skravur, og dyrefredningsområdet med gul skravur.

⁶ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/>

⁷ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.3/>

Verneområder	Vernekategori	Vernevedtak	Areal km ²
Votnmyra	Naturreservat	16.12.1983	0,004
Mosaksla	Naturreservat	15.12.2000	0,037
Grønlidalen	Naturreservat	31.08.2001	0,051
Storhaugen	Naturreservat	31.08.2001	0,021
Horsværet	Naturreservat	06.12.2002	73,034
Hensteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområder	Dyrefredningsområde	06.12.2002	0,038
Strengivatnet	Naturreservat	21.12.2007	0,222
Lomsdal-Visten nasjonalpark/ Njaarke vaarjelmiedajve	Nasjonalpark	29.05.2009	341,167
Ursvatnet	Naturreservat	15.3.2019	6,631
Totalt vernet areal, sjø og land			424,561

Kilde: Naturbase, Miljødirektoratet (4.3.2020)

6.1.2 Utvalgte naturtyper

Naturmangfoldloven kapittel VI har bestemmelser om *utvalgte naturtyper*⁸ som et virkemiddel for å ivareta mangfoldet av naturtyper innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfold og de økologiske prosesser som kjennetegner den enkelte naturtype.

Dette skal bidra til å nå det nasjonale miljømålet (1.2) om at *ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nært truede arter og naturtyper skal bedres*⁹.

De viktigste kriteriene for de utvalgte naturtypene er om de er truet i Norge, viktig for en eller flere prioriterte arter¹⁰, truet internasjonalt, eller har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse i Norge.

Av de (foreløpig) 6 utvalgte naturtyper nasjonalt finnes det i Brønnøy forekomster av 2 utvalgte naturtyper: Kalksjøer og kystlynghei.

Kalksjøer er innsjøer, tjern og dammer med naturlig høy påvirkning av kalk. Siden kalkrik berggrunn er relativt sjelden i Norge, er dermed også naturtypen sjelden (sterkt truet). Med sitt uvanlig høye kalkinnhold skapes det helt unike livsbetingelser for flere truede, kalkkrevende arter, som har få andre levesteder. De sjeldne kransalgene trives spesielt godt, og i dag er 17 av 20 kransalgearter som forekommer i ferskvann rødlistet. Kransalgene er dekket av et kalkskall og har levd på jorda siden silurtiden for 400 millioner år siden. Overgjødning og utfylling kan være trusler mot naturtypen.

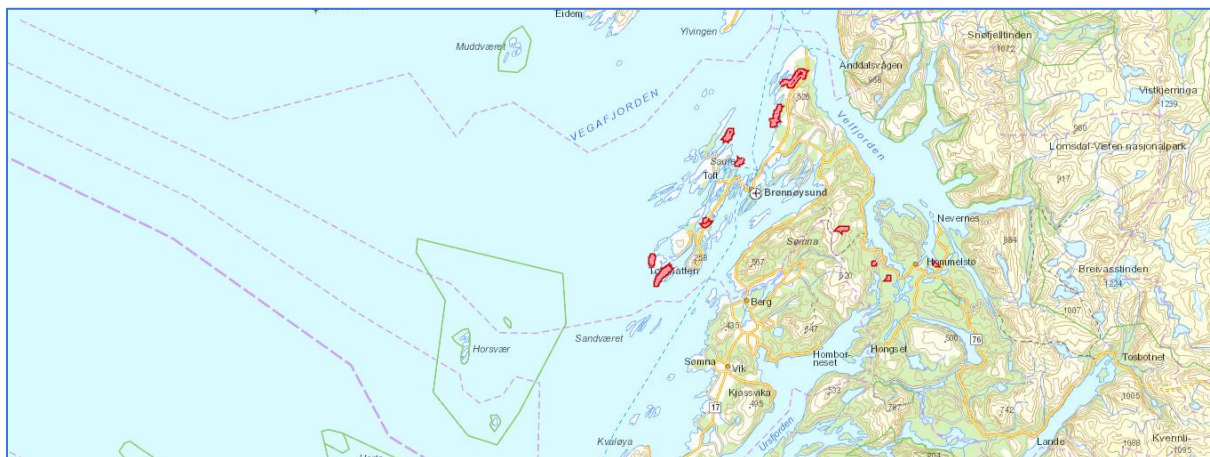
Kystlyngheier er flere tusen år gamle kulturmarkstyper som er formet av beiting, brenning og slått, og er således en av de aller eldste kulturlandskapstyper vi har. De domineres helst av røsslyng, og skjøttes best med jevnlig beite. Beitekvalitet og hevd kan heves ved brenning. I dag regner man med at det bare er 10 % av de tidligere lyngheiarealene igjen (sterkt truet). I Europa finnes kulturbetinget kystlynghei mellom Portugal og Lofoten. Kunnskapen om de autentiske driftsformene har holdt seg lenger i Norge enn andre steder i Nord-Europa. Norge har dermed et internasjonalt ansvar for å ta vare på et representativt utvalg av naturtypen.

⁸ Pr. 1.1.2020 er det i alt 6 utvalgte naturtyper i Norge jf. naturmangfoldloven kap. VI: slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalklindeskog, kalksjøer og kystlynghei (svært viktig A eller viktig B).

⁹ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.2/>

¹⁰ Det er pr. 4.3.2020 utpekt i alt 13 prioriterte arter nasjonalt jf. naturmangfoldloven §§ 23 og 24. Med unntak av en usikker registrering av dverggås i Langfjorden i 1904, er det ikke registrert prioriterte arter i Brønnøy.

Det pågår for tiden (februar-april 2020) høring av forslag om den sterkt truede naturtypen olivinskog¹¹ som utvalgt naturtype. Forekomsten som er registrert i Brønnøy utgjør ca. 18 % av de totalt registrerte forekomstene av naturtypen olivinskog i Norge.

Kilde: Naturbase, Miljødirektoratet (3.3.2020)

Over: Kartet over viser forekomstene av utvalgte naturtyper i Brønnøy. (Innervatnet på Akselberg vises fortsatt i kartet, men finnes ikke lenger på grunn av dagbruksaktiviteten i området.)

Type	Navn	Viktig	Areal (daa)	Type	Navn	Viktig	Areal (daa)
Kalksjøer (EN)	Storvatnet	A	106,07	Kystlynghei (EN)	Sandøya	B	392,91
	Ytrevatnet, Torget	A	36,44		Helløya nordvest	B	123,39
	Hallarauntjønnna	C	12,71		Salterneset	B	347,78
	Aunet ved Hommelstø	C	3,2		Lyngøya	A	255,96
	Mosvatnet	A	755,44		Prestøyan vest	B	66,76
	Totalt areal		913,86		Totalt areal		1186,8

Kilde: Naturbase, Miljødirektoratet (3.3.2020)

6.1.3 Truete og sårbare arter – «rødlistearter»

En nasjonal oversikt over arter, som kan ha en risiko for å dø ut i Norge, er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter, og ble sist gang publisert i 2015 under navnet *Norsk rødliste for arter*¹² («Rødlista»). I arbeidet med Rødlista er i alt 20915 arter vurdert, av disse står 4438 (21 %) på Rødlista 2015, og av disse igjen er 2355 (11 %) *truet*¹³.

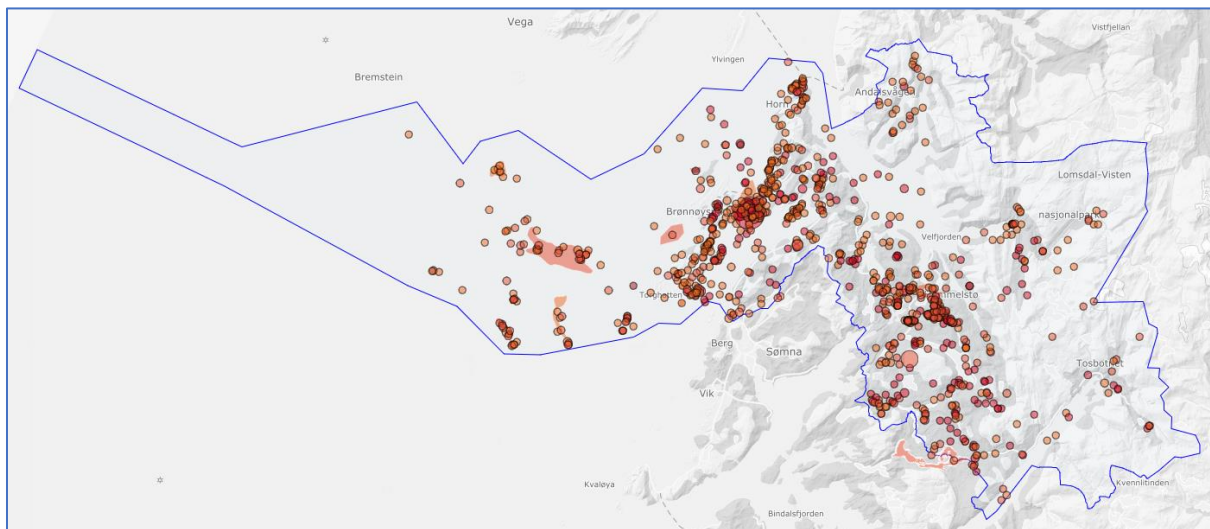
Graden av truethet er delt inn i *regionalt utdødd* (RE), *kritisk truet* (CR), *sterkt truet* (EN), *sårbar* (VU) og *nær truet* (NT).

(Det knytter seg ulike grader av usikkerhet til registreringene, f.eks. er 1/3 av observasjonene av kritisk truete arter mer enn 100 år gamle (lomvi og dverggås), mens de øvrige er 2-9 år gamle (lomvi og åkerrikse).)

¹¹ Olivinskog er knyttet til ultramafisk berggrunn (med olivin/serpentin/tungmetaller), som i Brønnøy finnes ved Raudbergan mot Nevernes. De største truslene mot naturtypen er bergverksdrift og treslagsskifte (til gran).

¹² <https://artsdatabanken.no/Rodliste>

¹³ Henriksen S og Hilmo O (2015) Resultater. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken <<http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/Resultater>>. Nedlastet 4.3.2020.

Kilde: Artskart <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Over: Utsnitt av Artskart, bildet viser alle kartfestede registreringer (i alt 2126) av rødlistearter vurdert som *kritisk truet* (12 observasjoner som omfatter 3 arter), *sterkt truet* (261 observasjoner), *sårbar* (631 observasjoner), og *nær truet* (1222 observasjoner) i Brønnøy pr. 4.3.2020.

6.1.4 Fremmede skadelige arter

Fremmede arter som ved hjelp av mennesker, bevisst eller ubevisst, har blitt introdusert til områder der de ikke forekommer naturlig, regnes i dag blant de store truslene mot biologisk mangfold globalt. De artene som kan gjøre stor skade på naturen kalles *fremmede skadelige arter*¹⁴. Potensielle skader kan for eksempel være at arter som naturlig forekommer på stedet fortrenses ved konkurranse om næring eller leveområder, at strukturen på naturtyper endres, at det skjer kryssning med arter som naturlig finnes på stedet, eller at parasitter og sykdommer introduseres og spres.

Naturmangfoldlovens kapittel IV har bestemmelser om slike fremmede organismer¹⁵, og i tilhørende forskrift om fremmede organismer presenteres en liste på 31 organismer som det er *forbudt* å innføre, sette ut eller omsette¹⁶.

Mange av de fremmede skadelige artene ble i sin tid innført i god tro. Formålet kunne være å forbedre hagebruk, landbruk og skogbruk. *Sitkagran* og *mink* er eksempler på introduserte arter som var tenkt som nytteplanter og nyttedyr, men som i ettertid har tatt sine egne veier med uheldige følger for opprinnelig biologisk mangfold som konsekvens. Noen ganger følger artene med som utilsiktede blindpassasjerer, som sannsynligvis er tilfelle for brunsneglen.

¹⁴ I Fremmedartslista (juni 2018) vurderes totalt 233 fremmede arter (av 1473 vurderte totalt) å utgjøre høy eller svært høy risiko for å føre til skadevirkninger.

¹⁵ Artsdatabanken har utgitt Fremmedartslista 2018 (juni 2018). I denne er mulig risiko av i alt 1473 arter vurdert.

¹⁶ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-06-19-716>

Risiko	Fremmed art	Obs.		Risiko	Fremmed art	Obs.
Svært høy	Sitkagran	289		Svært høy	Hybridslirekne*	2
	Parkslirekne*	71			Blankmispel	2
	Kjempespringfrø*	8			Bladfaks	2
	Vinterkarse	7			Skogskjegg	2
	Tromsøpalme*	6			Ugrasmjølke	1
	Hagelupin*	5			Klasespirea	1
	Platanlønn	4			Rødhyll	1
	Rynkerose*	3				
	Hvitdodre	3			Kanadagås (fugl)	9
	Balsampoppel*	2			Mink (pattedyr)	5

Risiko	Fremmed art	Obs.		Risiko	Fremmed art	Obs.
Høy	Hekkspirea	2		Potensielt høy	Furuskålbærrust	4
	Tatarleddved	1			Hagenøkleblom	3
	Dagfiol	3			Tunbalderbrå	3
					Blumerella jaapii	1

Kilde: Artskart <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Over: Registrerte forekomster av fremmede arter (overveiende karplanter) med *svært høy risiko* (SE), *høy risiko* (HI) og *potensielt høy risiko* (PH) i Brønnøy pr. 4.3.2020. Arter* nevnt i forskriftens vedlegg I som det er forbudt å innføre, sette ut og omsette jf. forskriften §§ 5 og 9.

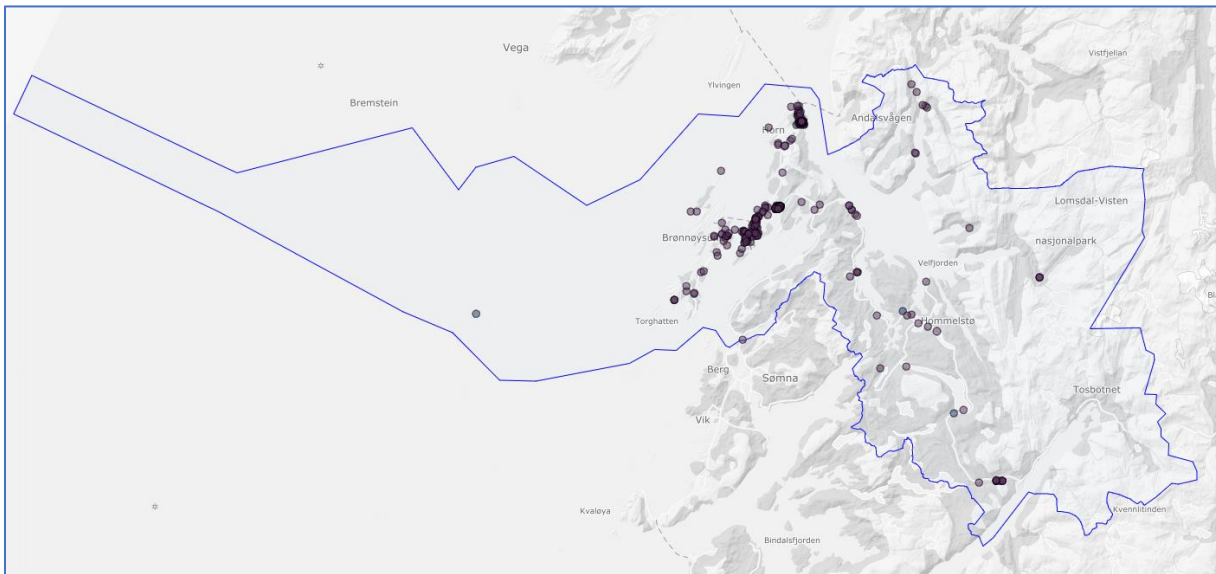
Brønnøy kommune fikk i 2018 og 2019 tilskudd fra Fylkesmannen i Nordland til å drive systematisk kartlegging og bekjempelse av fremmede skadelige arter. I dette prosjektet ble det først og fremst satt søkelys på bestand (dvs. flere individer av samme art som lever innenfor et avgrenset område til samme tid) av parkslirekne, kjempespringfrø og tromsøpalme, i ytre strøk av kommunen. Prosjektet har så langt resultert i bedre oversikt over forekomster og er dokumentert i en rapport som også gir råd om tiltak. Fylkesmannen i Nordland har lagd en handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Nordland.¹⁷

Norsk institutt for naturforskning (NINA) har i flere år gjennomført systematiske registreringer av sitkagran for utvalgte lokaliteter, i forbindelse med forskningsprosjekt¹⁸ for Miljødirektoratet. I 2019 besøkte de også ytre strøk av Brønnøy kommune, og det er grunnen til at observasjoner av sitkagran topper oversikten for Brønnøy. NINAs registreringer omfatter kun enkeltindivider av sitkagran som har spredt seg fra nærtstående plantet bestand. (Det er en mye større forekomst av sitkagran i kommunen enn det som er registrert i Artskart, ettersom arten i mange år har blitt plantet innenfor skogbruket.)

Det bør rettes oppmerksomhet mot å unngå utilsiktet spredning av fremmede skadelige arter gjennom jord, frø, plantedeler, fiskeredskaper, eller på andre måter.

¹⁷ <https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Miljo-og-klima/Naturmangfold/Fremmede-arter/handlingsplan-mot-fremmede-skadelige-arter-i-nordland-2018/>

¹⁸ Heidi E. Myklebost (NINA) og Siri Lie Olsen (NINA), pers.medd. 4.3.2020.

Kilde: Artskart <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Over: Utsnitt av Artskart, bildet viser alle kartfestede registreringer (i alt 449) av fremmede arter med svært høy risiko, høy risiko og potensielt høy risiko i Brønnøy pr. 4.3.2020.

6.2 Klima

Det siste tiåret har klimaet endret seg ved at det har blitt jevnt «villere, varmere og våtere», med de utfordringer det fører med seg for natur og samfunn i form av risiko for infrastruktur og uforutsigbare værhendelse, endringer i utbredelse av arter m.m. Det er nødvendig å sette temaet også på Brønnøy kommunes dagsorden for å gjøre samfunnet sikkert og «slitesterkt» til å møte utfordringene.

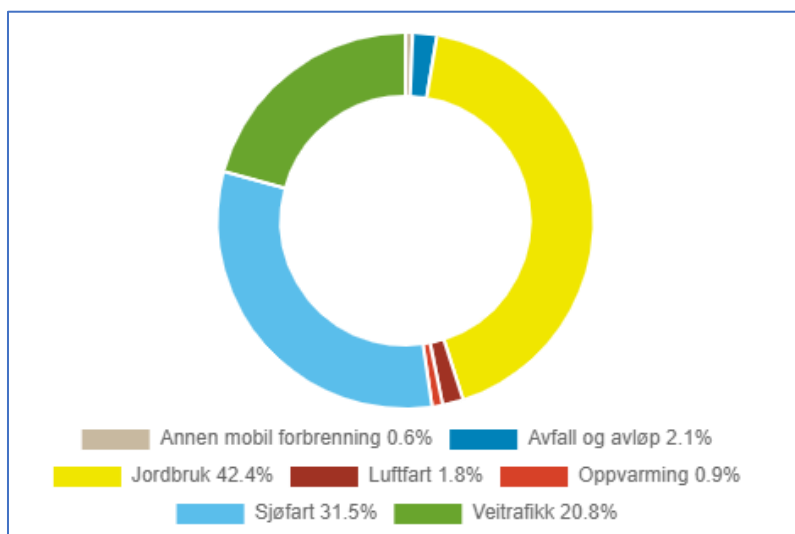
Norge har forpliktet seg til å være klimanøytralt i 2030, og har et lovfestet mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Flere statlige instanser og direktoratet gjør et stort arbeid for å skaffe fram kunnskap til bruk for kommunene i arbeidet med planlegging og rigging av samfunnet for de utfordringer dette gir. Blant dem er Miljødirektoratet og Kommunalbanken. Brønnøy kommune er også invitert til å delta i nettverk med europeiske kommuner for blant annet å bidra til utvikling av statistikker og utveksling av erfaring.

Kommunalbanken er opptatt av at ulike former for klimarisiko utgjør finansiell risiko for kommuner, på samme måte som de gjør for næringslivet. Klimarisiko forsterker kommunens eksisterende risikobilde og kan for eksempel påvirke befolkningsutvikling, sysselsetting og næringsutvikling, skatteinntekter og verdi av eiendom eller infrastruktur. Samlet sett kan klimarisiko få stor betydning for kommuneøkonomien og kommunens attraktivitet for næringsliv og beboere. Hvis det ikke tas hensyn til fremtidige klimaendringer og konsekvenser av omstillingen til lavutslippssamfunnet i planleggingsfasen, kan kommunale investeringer – både enkeltprosjekter og utvikling av større arealer – bli rammet av klimarisiko. Også næringslivet i kommunen kan stå i fare for å miste konkurransekraft dersom de ikke henger med på utviklingen. Norges miljømål 5.6 er at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene¹⁹.

Miljødirektoratet har laget en statistikk over hvor mye hver kommune slipper ut av klimagasser. Denne dekker utslipp fra sektorene veitrafikk, jordbruk, annen mobil forbrenning, oppvarming av bygninger, sjøfart, luftfart, olje, industri og gass samt avfall og avløp (og energiforsyning, men der har den foreløpig ingen tall for Brønnøy).

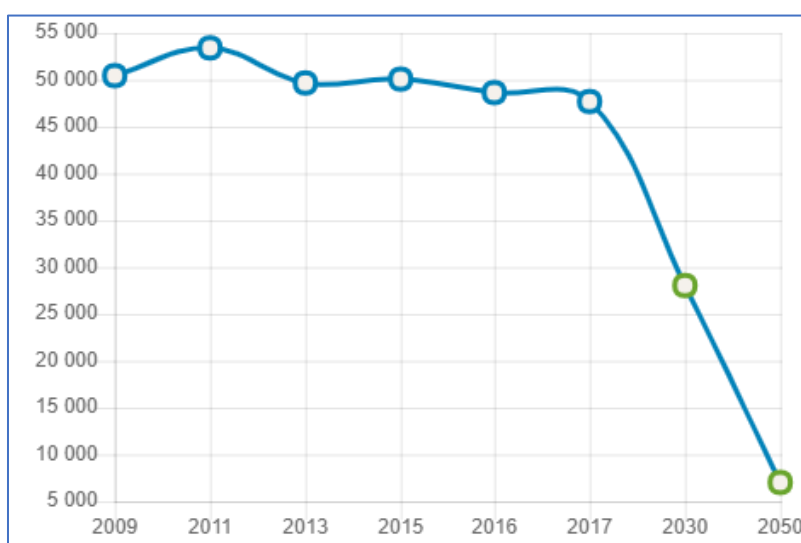
¹⁹ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/klima/miljomal-5.6/>

Utfordringen er at disse tallene først blir klare to år etter at utslippene har skjedd, fordi det tar tid å samle inn dataene og sette sammen statistikken.

T.v.: Direkte klimagassutslipp i Brønnøy 2017, prosentvis fordelt på utslippskilder.

Kilde: Kommunalbanken

T.v.: Historiske utslipp 2009-2017 (se tabellen på forrige side) og utslippsmål 2030 og 2050 (tonn CO₂e) for Brønnøy.

Kilde: Kommunalbanken

Tabellen over viser Brønnøys andel av klimagassreduksjon i de neste 10 og 30 år, dersom Norge skal nå miljømålene 5.2 om minst 40 % utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990²⁰, 5.3 om å være klimanøytralt i 2030²¹, 5.4 om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050²².

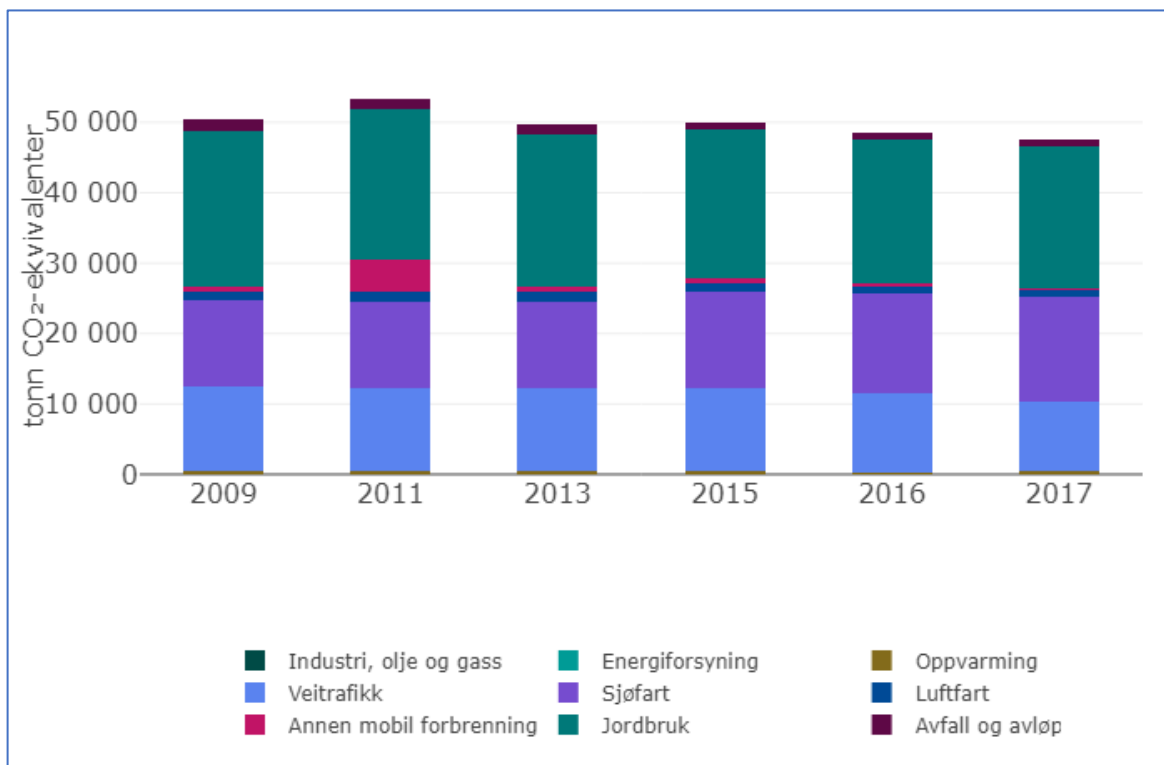
6.2.1 Klimagassutslipp i Brønnøy

Utslippene har enhet CO₂-ekvivalenter, som betyr at utslippene for hver gass vektet etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP).

²⁰ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/klima/miljomal-5.2/>

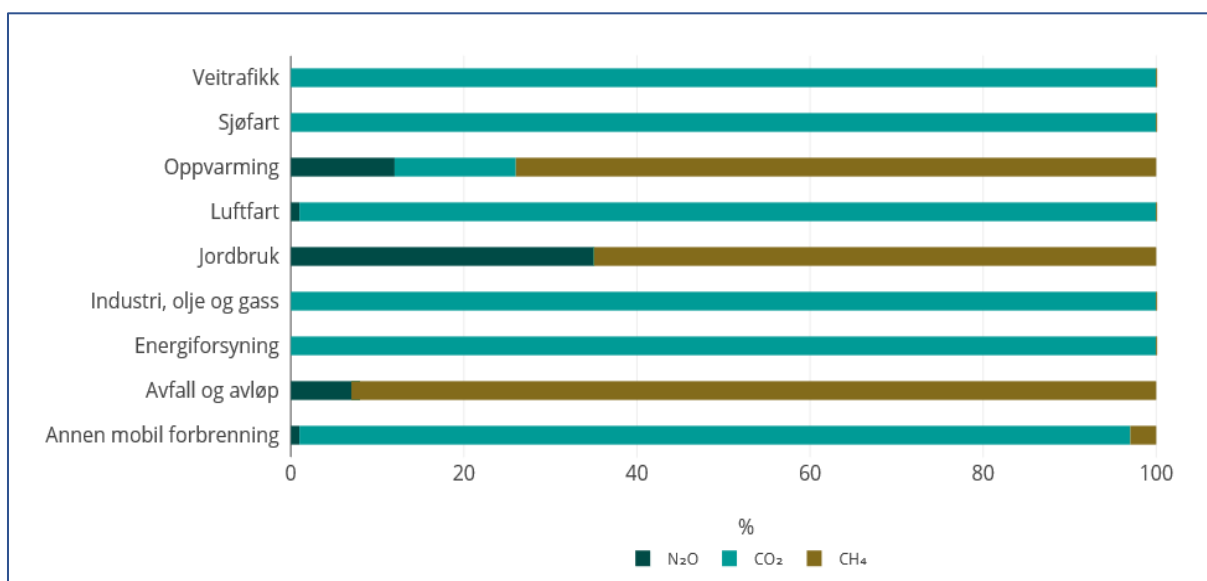
²¹ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/klima/miljomal-5.3/>

²² <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/klima/miljomal-5.4/>

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e (CO₂-ekvivalenter) fordelt på sektorer for Brønnøy kommune 2009-2017.

Kilde: Miljødirektoratet.

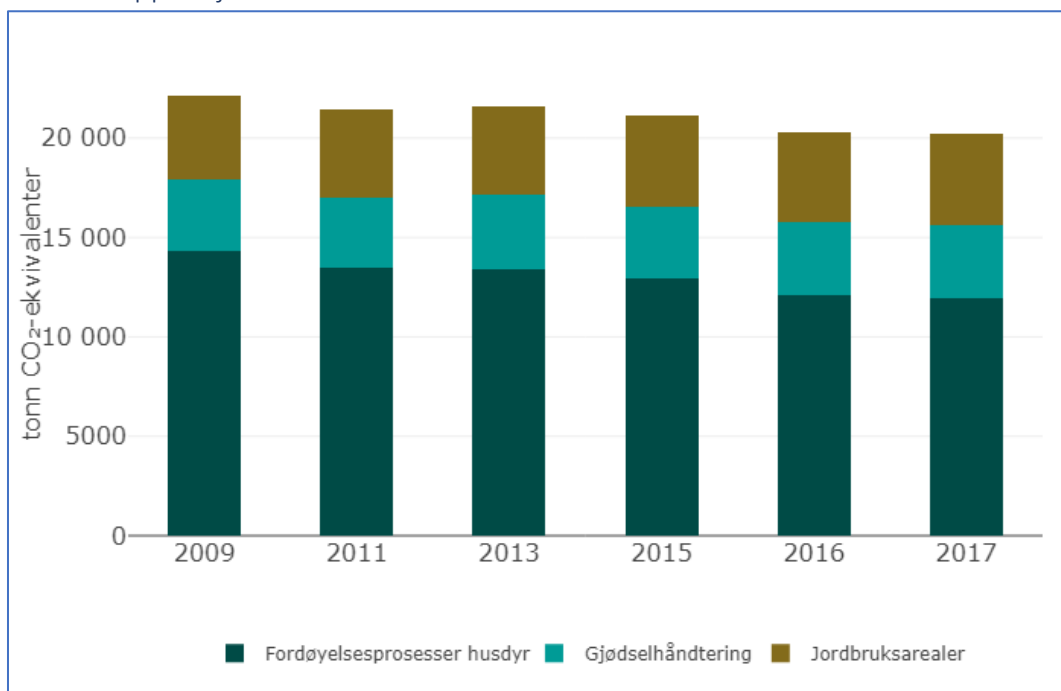
Over: Utslipp per klimagass i 2016 (% av totale utslipp) for Brønnøy.

Utslipptallene vises med enhet CO₂-ekvivalenter som måleenhet for å kunne sammenligne oppvarmingseffekten ulike klimagasser har på atmosfæren. Ved å omregne utslipp av ulike klimagasser til samme enhet, tonn CO₂-ekvivalenter, tydeliggjør man hvilke utslipp som bidrar mest til global oppvarming.

Omregningsfaktoren som benyttes til å vekte utslippene etter deres globale oppvarmingspotensiale kalles GWP-verdier. Faktorene vekter utslipp av en gitt gass basert på den akkumulerte påvirkningen det vil ha på drivhuseffekten over en gitt periode. I klimagass-statistikken for kommuner benyttes en periode på 100 år, og følgende GWP-verdier:

- Karbondioksid (CO₂): GWP = 1
- Lystgass (N₂O): GWP = 298
- Metan (CH₄): GWP = 25

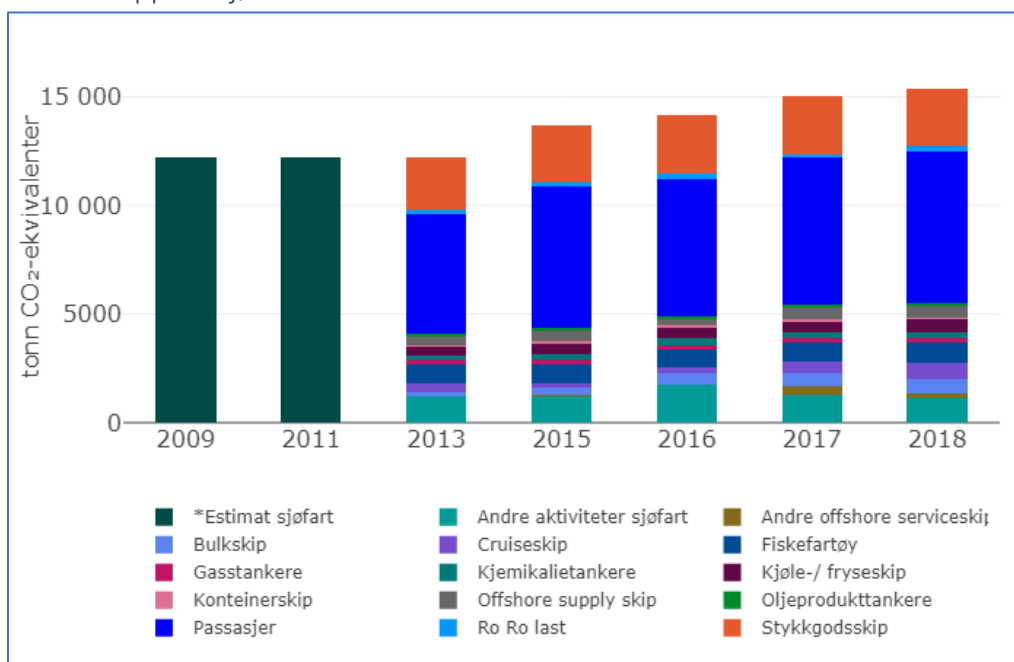
6.2.2 Utslipp fra jordbruk

Kilde: Miljødirektoratet

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra jordbruk 2009-2017, Brønnøy. Utslippene er beregnet av Statistisk sentralbyrå, og er knyttet til biologiske prosesser i husdyrene, gjødsla og dyrkingsjorda som fører til dannelse av metan og lystgass.

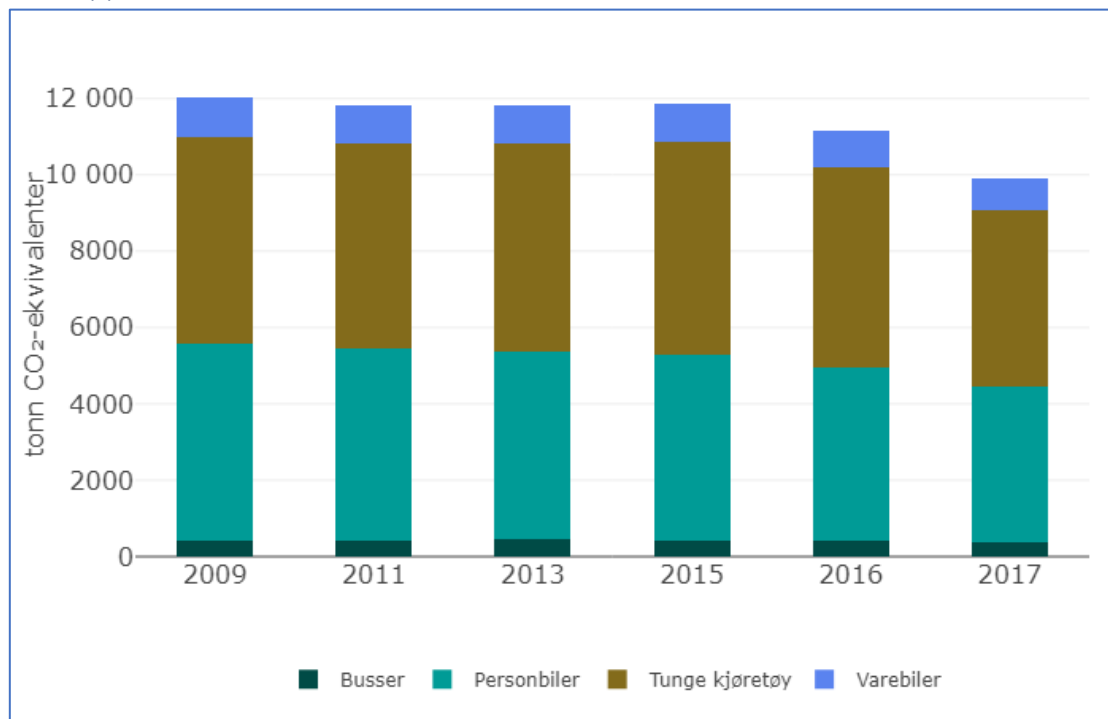
6.2.3 Utslipp fra sjøfart

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra sjøfart 2009*-2017, Brønnøy. *Det mangler datagrunnlag for årene 2009 og 2011, «estimat sjøfart» er satt lik som utslippene i 2013, og reflekterer derfor ikke reelle utslipp. Fra og med 2013 er utslippene beregnet med bakgrunn i AIS-data og tall fra Kartverket.

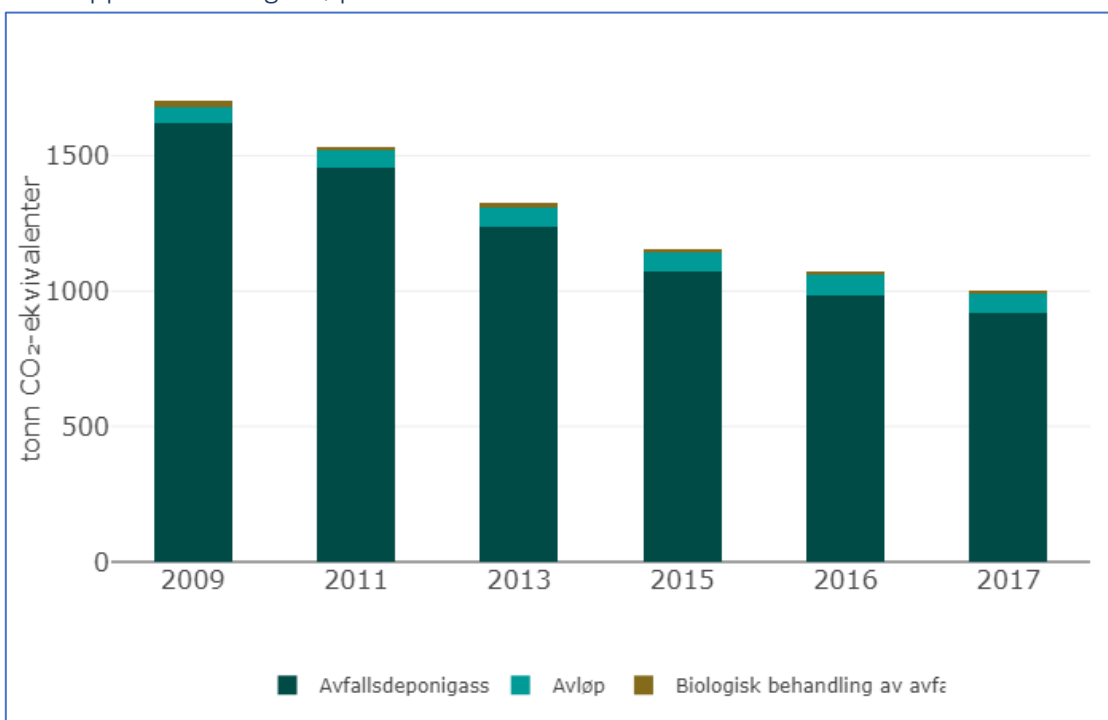
6.2.4 Utslipp fra veitrafikk

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra veitrafikk 2009-2017, Brønnøy. Beregning av utslipp tar hensyn både til ulike kjøretøykategorier, ulike teknologier og ulike kjøresituasjoner.

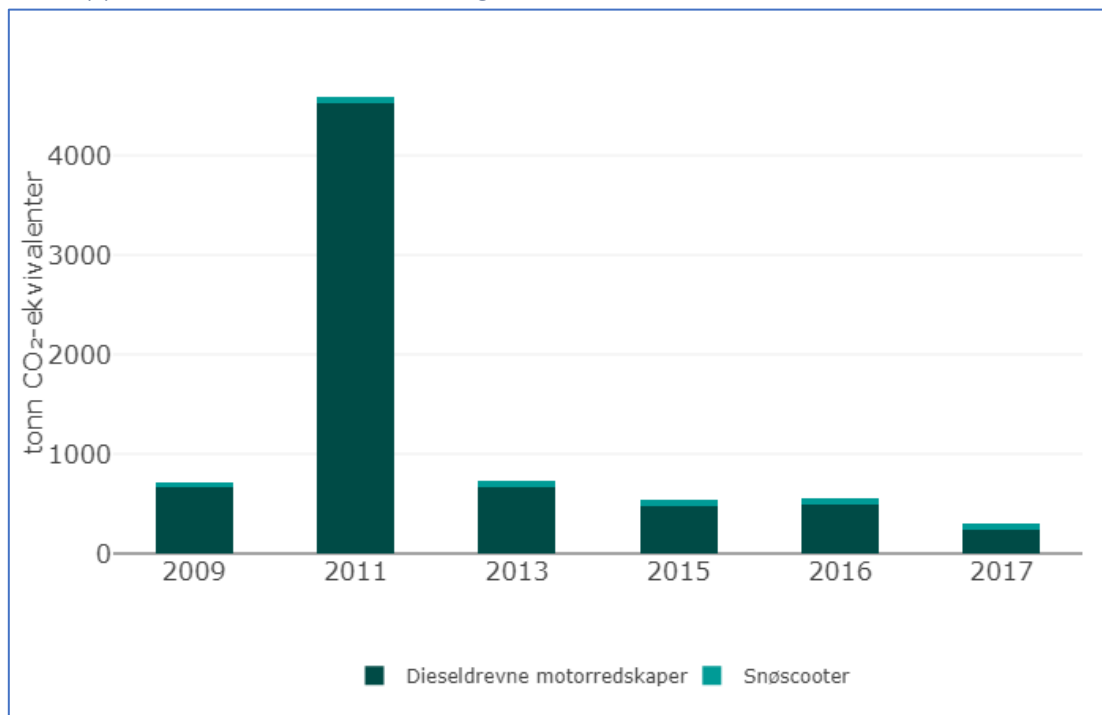
6.2.5 Utslipp fra avfall og avløp

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra avfall og avløp 2009-2017, Brønnøy. Statistikken omfatter utslipp av metangass fra deponier, utslipp fra biologisk behandling av avfall, og utslipp fra avløp og avløpsrensing.

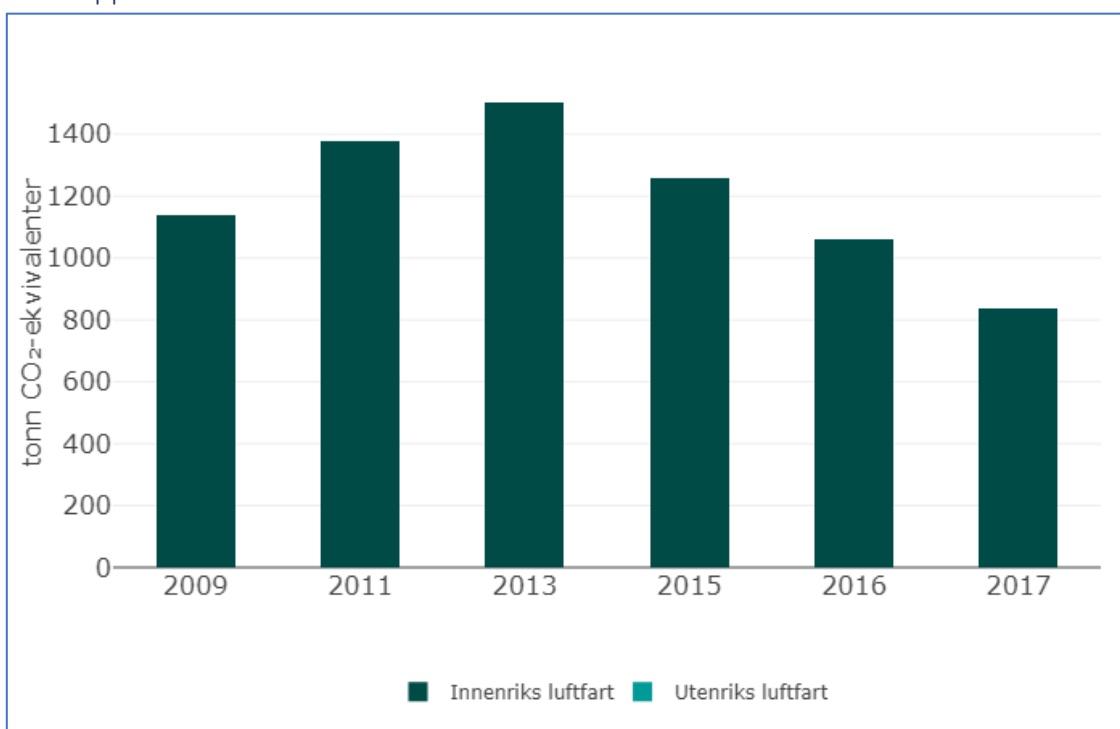
6.2.6 Utslipp fra annen mobil forbrenning

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra annen mobil forbrenning 2009-2017, Brønnøy. Sektoren omfatter utslipp fra snøscooter og dieseldrevne motorredskaper, hvor anleggsmaskiner og traktorer utgjør de største utslippskildene.

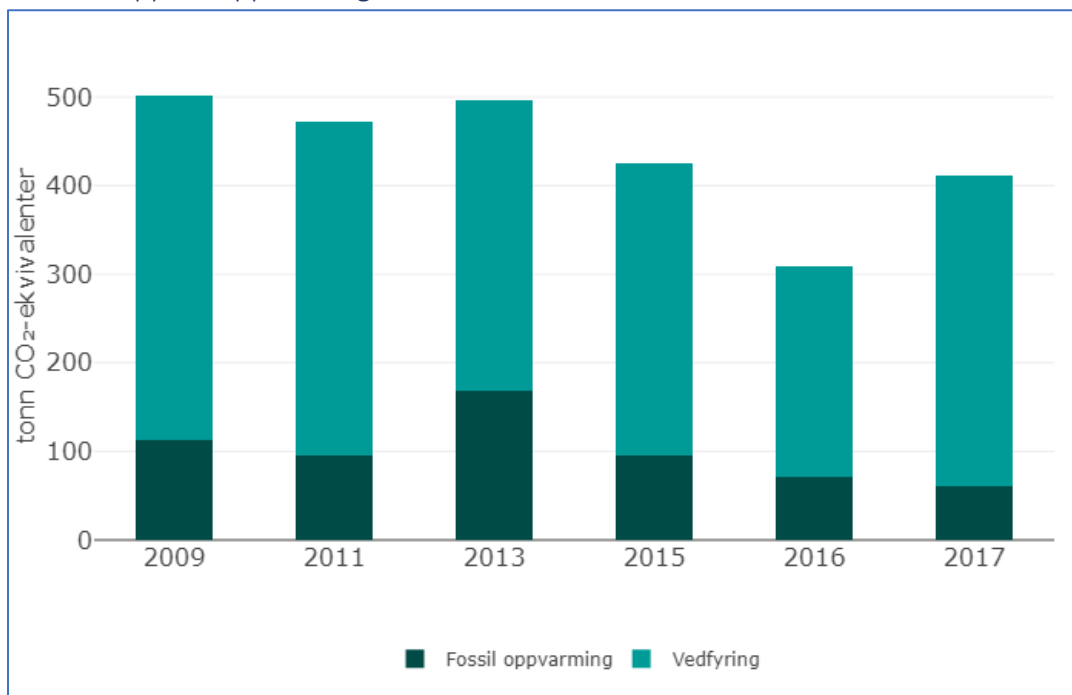
6.2.7 Utslipp fra luftfart

Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra luftfart 2009-2017 Brønnøy, dvs. innenrikstrafikk og offshore-relatert aktivitet på Brønnøysund lufthavn.

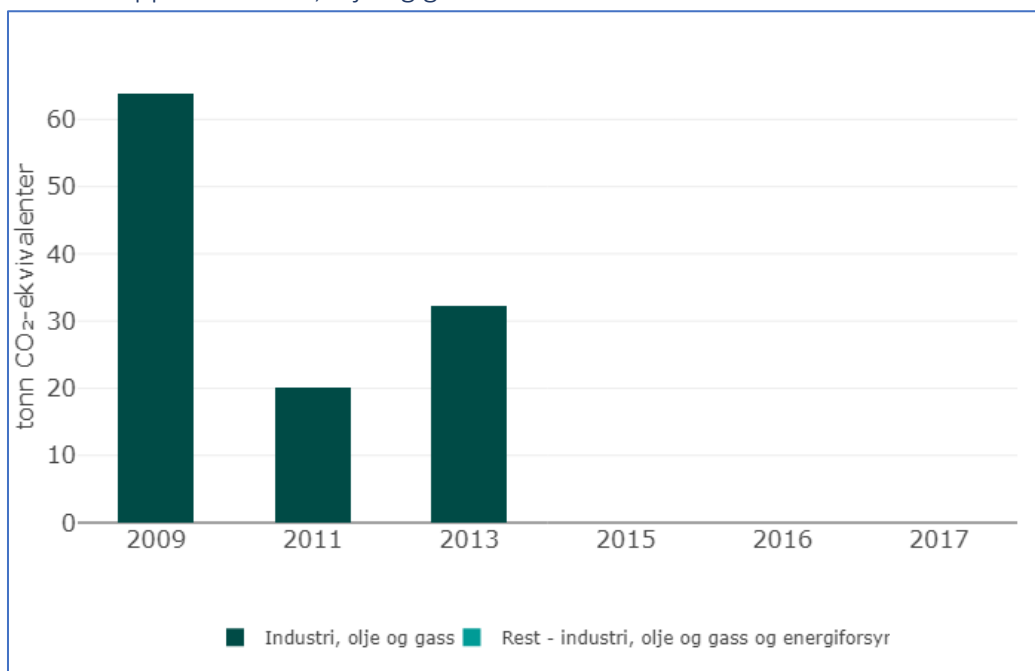
6.2.8 Utslipp fra oppvarming

Kilde: Miljødirektoratet

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra oppvarming 2009-2017, Brønnøy. Fossil oppvarming omfatter utslipp fra oppvarming av næringsbygg og husholdninger, som forårsakes av forbrenning av ulike petroleumprodukter som fyringsolje, fyringsparafin og LPG. Vedfyring inkluderer kun utslipp av klimagassene metan (CH₄) og lystgass (N₂O), da CO₂-utslipp fra vedfyring regnes som netto nullutslipp.

6.2.9 Utslipp fra industri, olje og gass

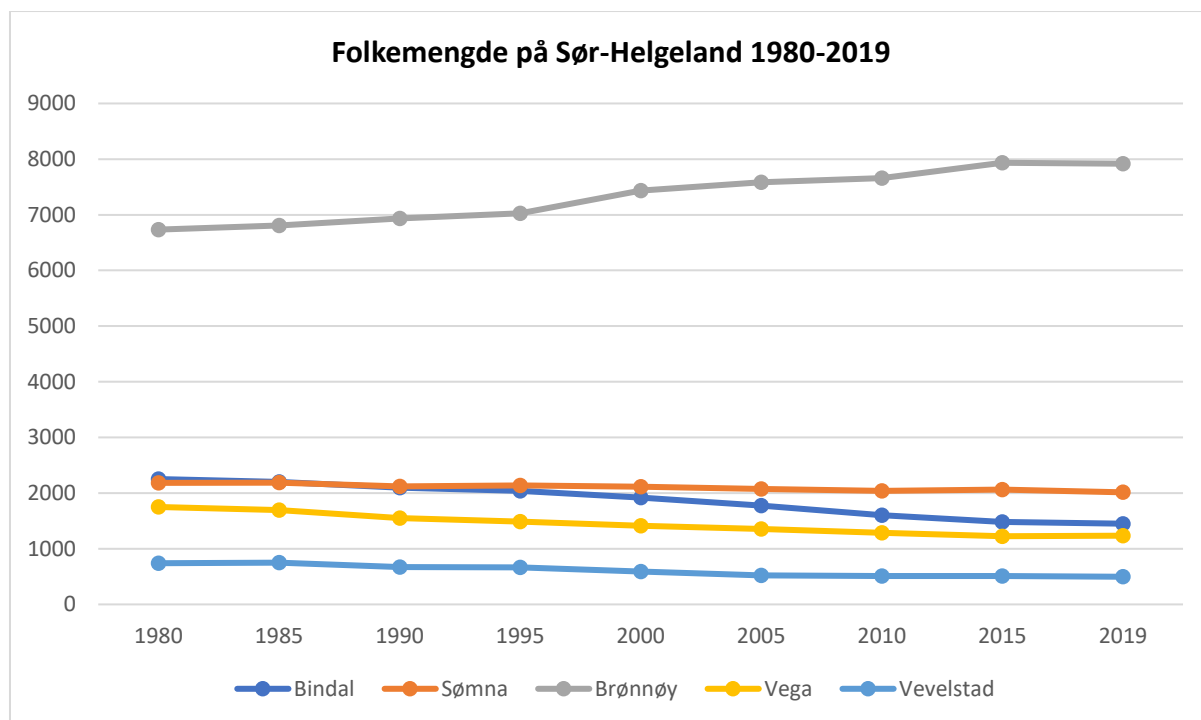
Kilde: Miljødirektoratet.

Over: Utslipp av tonn CO₂e fra industri, olje og gass 2009-2017, Brønnøy. Sektoren omfatter utslipp fra olje- og gassutvinning, industri og bergverk, og inkluderer mange kvotepliktige virksomheter. (Det er ikke funnet ut av hvorfor det er et brudd i statistikken etter 2013.)

7 By og tettstedsutvikling

7.1 Folketall på Sør-Helgeland

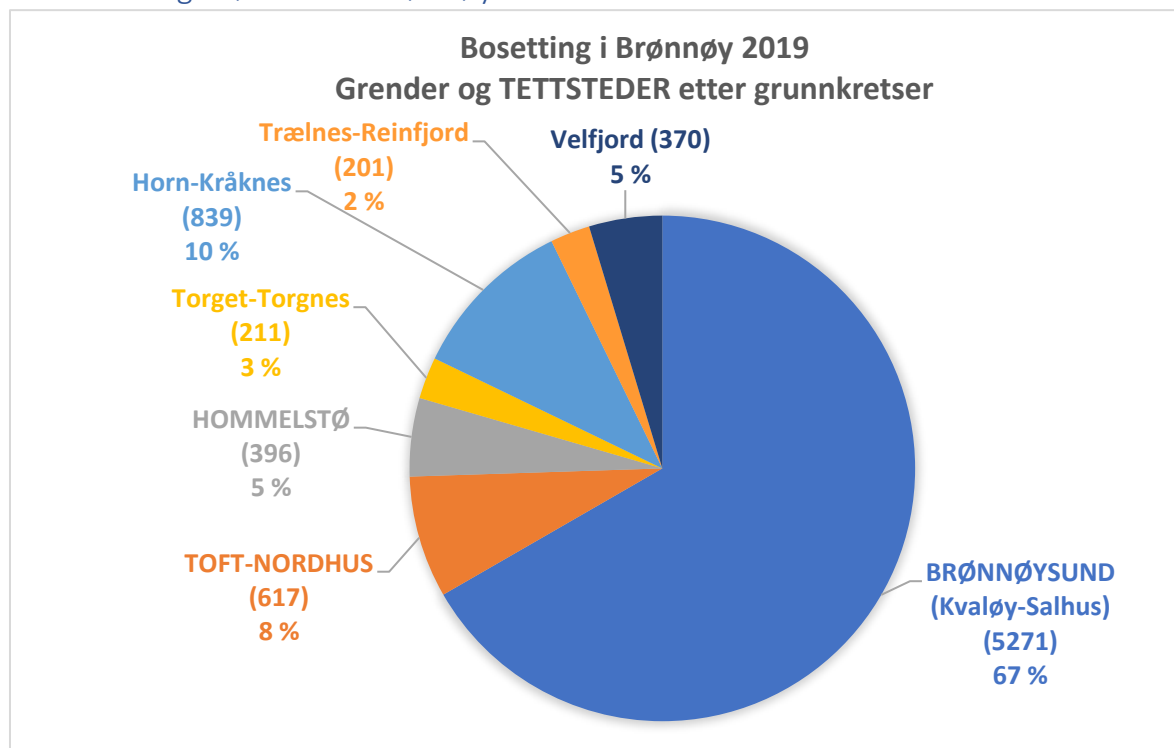
Brønnøysund er regionsenter for de 5 kommunene på Sør-Helgeland: Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega og Vevelstad. Tendensen i perioden har vært en svak nedgang i folketallet i regionen kombinert med sentralisering av befolkningen i perioden 1980-2019.

	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2019
Bindal	2252	2203	2095	2042	1921	1778	1601	1482	1450
Sømna	2183	2187	2123	2138	2116	2075	2041	2063	2014
Brønnøy	6734	6810	6936	7025	7433	7585	7660	7934	7916
Vega	1750	1692	1549	1488	1414	1356	1288	1225	1232
Vevelstad	740	750	671	667	592	524	510	510	497
Totalt	13659	13642	13374	13360	13476	13318	13100	13214	13109

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2016 og 2019, <https://www.ssb.no>)

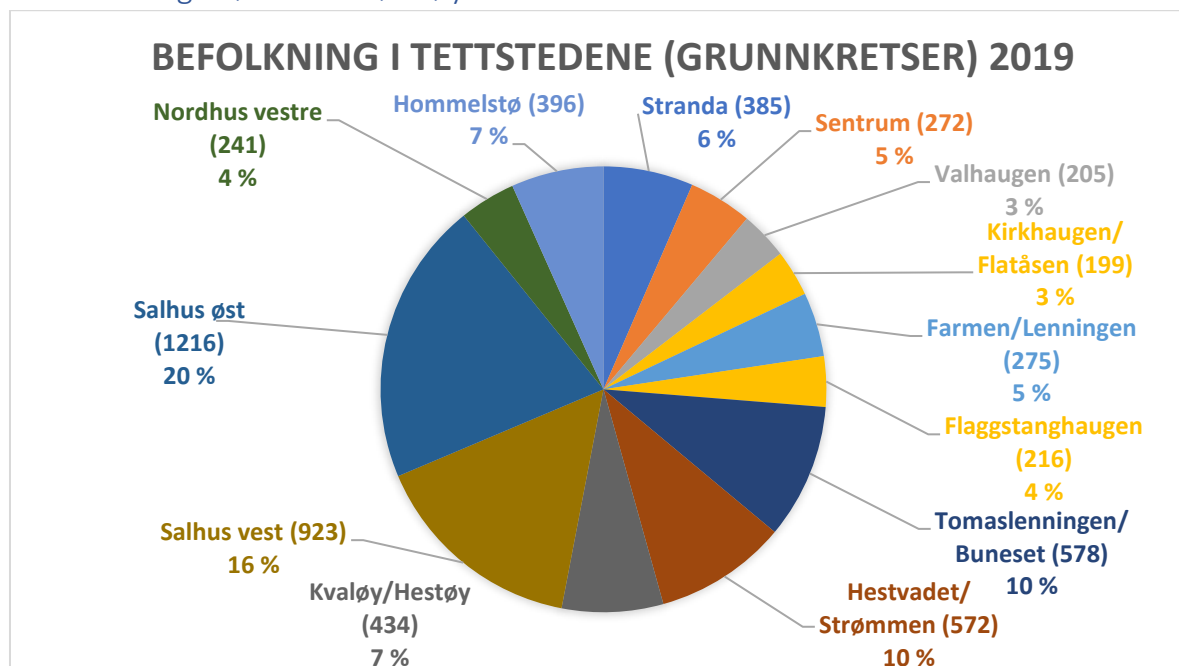
7.2 Bosettingsmønsteret i Brønnøy

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2016 og 2019), <https://www.ssb.no>

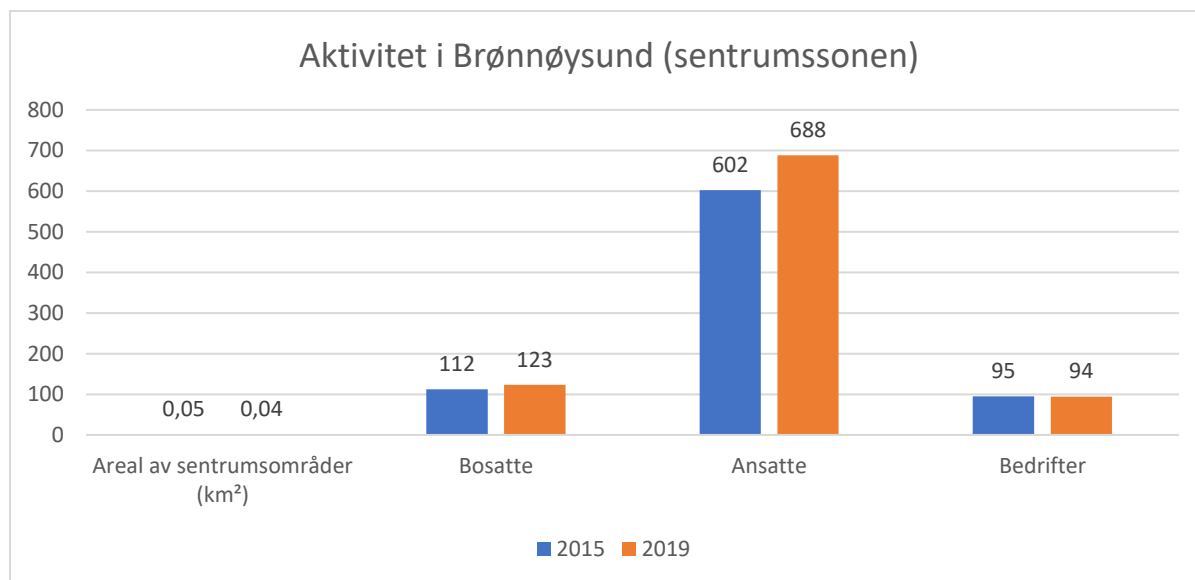
Pr. 1. 1.2019 bodde 67 % av innbyggerne i Brønnøy i kommune- og regionssenteret Brønnøysund, en økning på 1 % siden 2016. Også Toft-Nordhus har hatt en marginal økning, ellers har de øvrige områder i kommunen hatt noe nedgang i folketallet (SSB 2019). Tendensen er altså en viss intern flytting fra spredtbygde strøk til kommunesenter og tettsted. Likevel er det verdt å bemerke at Brønnøy er en stor kommune med en del spredt bosetting, og derfor et behov for kommunale tjenester i store deler av kommunen.

7.3 Bosettingsmønster i Brønnøys tettsteder

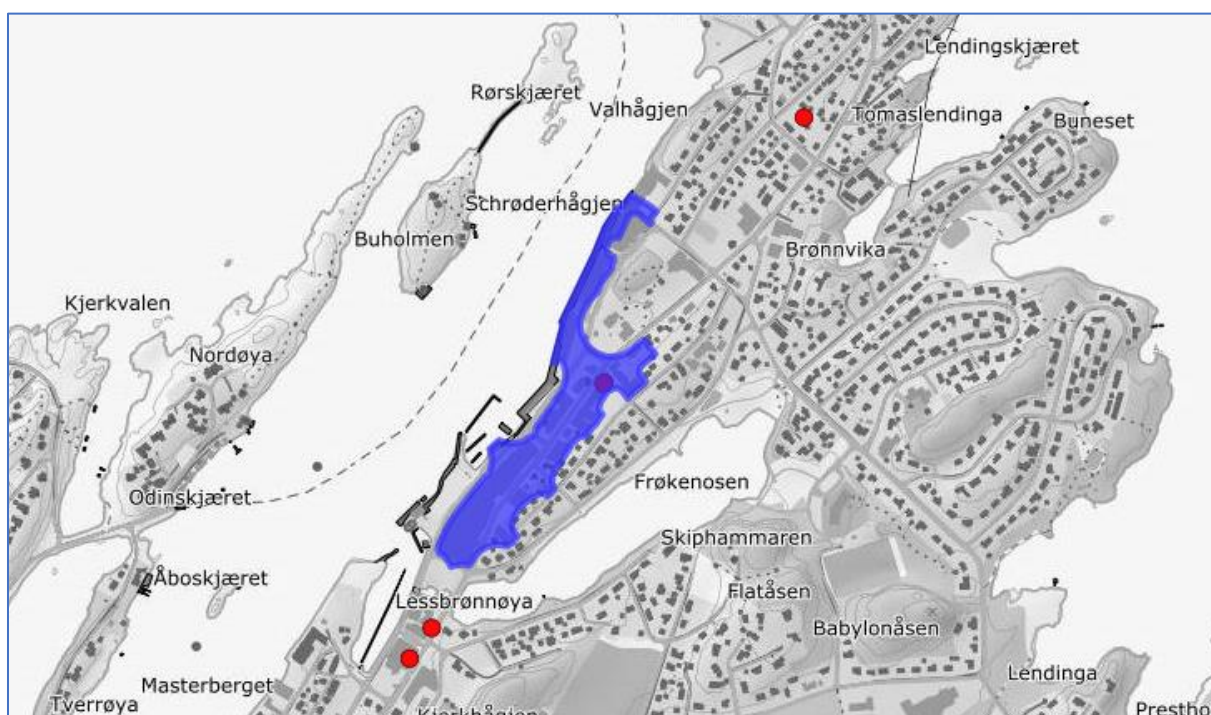
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2016 og 2019), <https://www.ssb.no>

Diagrammet over viser hvordan bosettingen i de tettest befolkede grunnkretsene fordelte seg ved inngangen av 2019. Innenfor noen av de samme kretsene vil det finnes mer spredtbygde områder sammenlignet med Statistisk sentralbyrå sin metode for arealberegning av tettsted, som bygger på digital/kartografisk avstandsberegning av tetthet av bebodd bebyggelse. Oversikten gir likevel en pekepinn om hvor de fleste av Brønnøys innbyggere bor. Siden forrige statistikkgrunnlag ble presentert i 2016, har det skjedd en intern forflytning nordover mot Salhus (drøyt 100 personer i perioden).

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020)

Sentrumssonen er definert i SSBs kart, og statistikken er utarbeidet med utgangspunkt i den. Brønnøysunds sentrumssone er skjematisk beregnet av SSB til å utgjøre ca. 42,9 daa pr 1.1.2019 (eller 0,043 km²).

Kilde Statistisk sentralbyrå (2020) , <https://kart.ssb.no/>, lastet 19.3.2020

7.4 Bolig

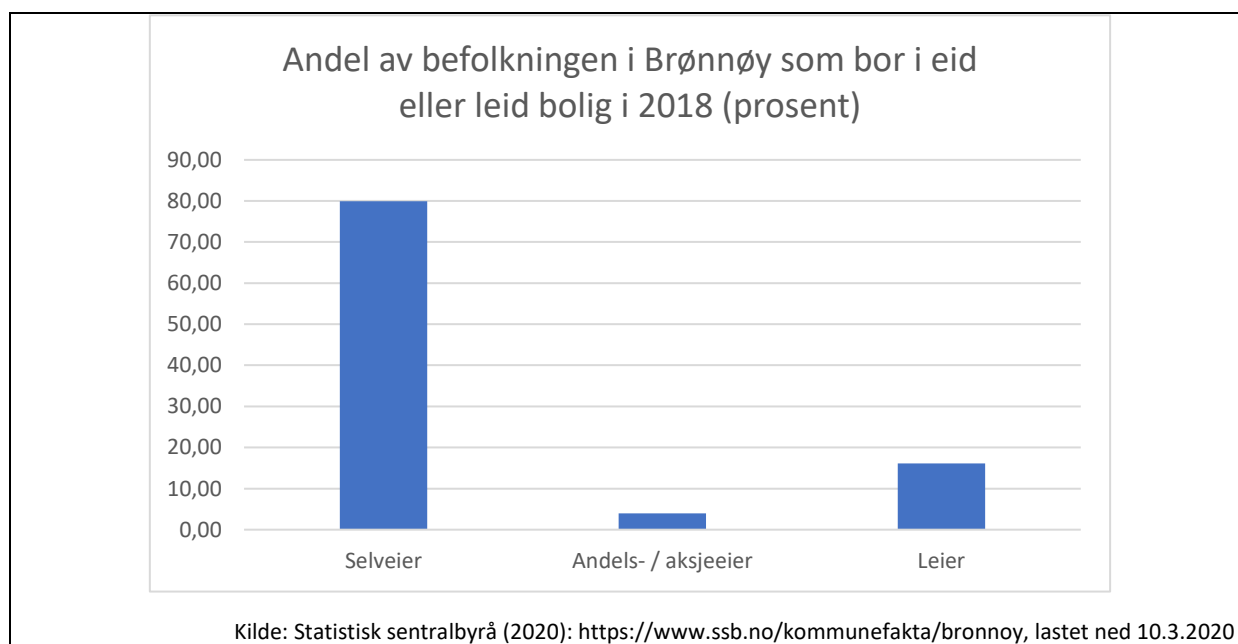
Boligsammensetningen i Brønnøy preges av en klar overvekt av eneboliger. Fra 2013 til 2019 har antall eneboliger steget med 78 boliger i Brønnøy.

Boliger (beboede og ubebodde)			
	2013	2016	2019
Enebolig	2708	2748	2786
Tomannsbolig	268	286	292
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	527	533	544
Boligblokk	100	119	188
Bygning for bofellesskap	12	15	12
Andre bygningstyper	182	165	166

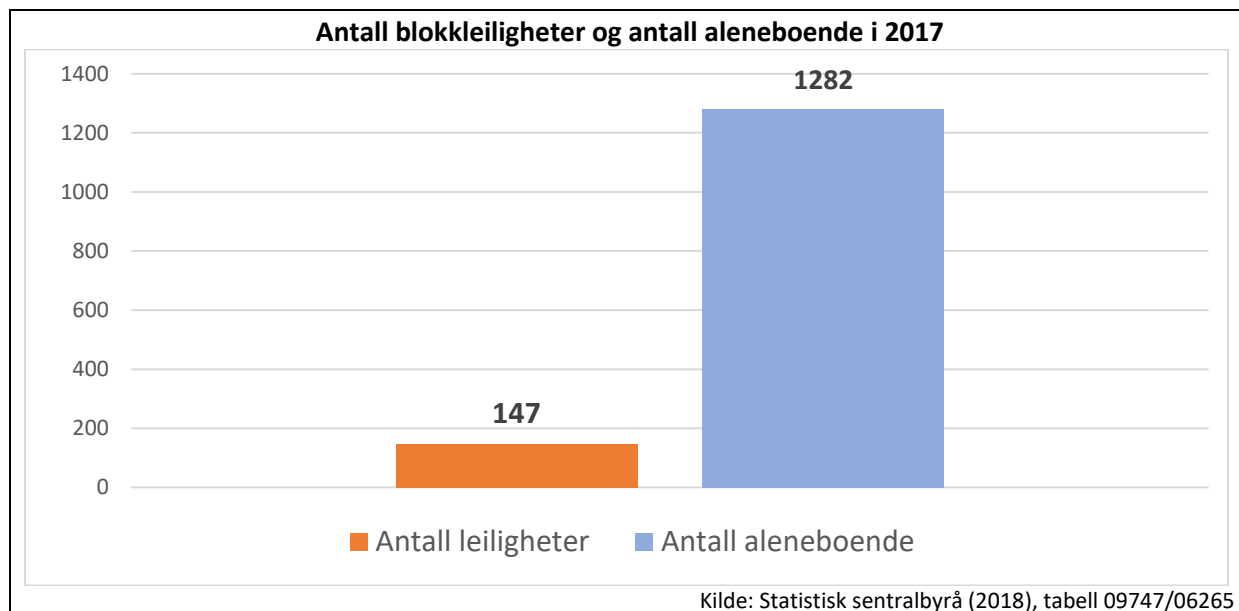
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/10149/>, lastet ned 10.3.2020

Antall tomannsboliger har steget med 24 boliger, rekkehus/kjedehus/andre småhus har økt med 17 boliger og antall boenheter i boligblokker har økt med 88 boliger i perioden 2013 til 2019. I sum er antall boliger steget fra 3797 enheter i 2013 til 3866 enheter i 2016 og 3988 enheter i 2019.

79,9 % av innbyggerne i Brønnøy bodde i 2018 i eid bolig. 16,1 % leide bolig, og 4 % bodde i andels- eller aksjeeierbolig.

Det var i 2017 1282 innbyggere som bodde alene i Brønnøy. Blant de aleneboende var over 35 % 67 år og eldre. Trolig bor mange av de eldre i Brønnøys store eneboligmasse, selv om en overvekt av disse kan ha et ønske om å bo i leilighet, eller boenhet med 2-3 soverom (Husbanken 2018).

I 2018 disponerte Brønnøy kommune 244 boliger. Til sammenligning disponerte kommunen i 2016 216 boliger. I 2018 utgjør dette 31 boliger per 1000 innbyggere i kommunen. Det er et noe høyere antall enn gjennomsnittet på 24 boliger per 1000 innbyggere i kostragruppe 11 og landsgjennomsnittet på 21 boliger per 1000 innbyggere. Fylkesgjennomsnittet er 29 boliger per 1000 innbyggere. 59 % av de kommunale boligene er tilgjengelige for rullestolbrukere. 6 % har fått avslag på kommunal bolig i Brønnøy i 2018. Det er betydelig mindre enn landsgjennomsnittet på 32 %.

	Brønnøy	Kostragruppe 11	Landet	Nordland
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	31	24	21	29
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere (prosent)	59	62	48	53
Andel nye søkere som har fått avslag på kommunal bolig (prosent)	6	15	32	21
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggere (antall)	1,8	1,5	1,3	1,9
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	18,3	13,2	15,7	12,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020)

https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/bronnøy/bolig?checkbox_kostragruppe=true&checkbox_land-med-oslo=true&checkbox_fylkesgjennomsnitt=true&checkbox_vis_flere_regioner=true#, lastet ned 10.3.2020

1,8 boliger per 1000 innbyggere i Brønnøy er i 2018 godkjent for finansiering med startlån. Startlånet er aktuelt for de personer som har hatt langvarige problemer med å få boliglån i en vanlig bank. Det er flere enn gjennomsnittet for kostragruppe 11 og for landet som helhet. 18,3 husstander per 1000 innbyggere i Brønnøy fikk i 2018 bostøtte fra husbanken. Dette er en høyere andel enn både landsgjennomsnittet, gjennomsnittet for kostragruppe 11 og for Nordland.

I 2018 disponerte kommunen 58 institusjonsplasser. Institusjonsplassene er fordelt slik: 2 kommunale akutte døgnplasser (KAD), hvorav den ene sengen skal benyttes til pasienter med psykiske lidelser. 16 demensplasser, 2 palliasjonsplasser, 8 korttidsplasser/avlastning/rehabilitering.

I dagens bogruppe 4 vil fem faste plasser omgjøres til intermediære plasser på kommende distriktmedisinsk senter. De øvrige sengeplassene ved avdelingen vil være korttidsplasser.

8 Kommunal tjenesteyting

8.1 Barnehage

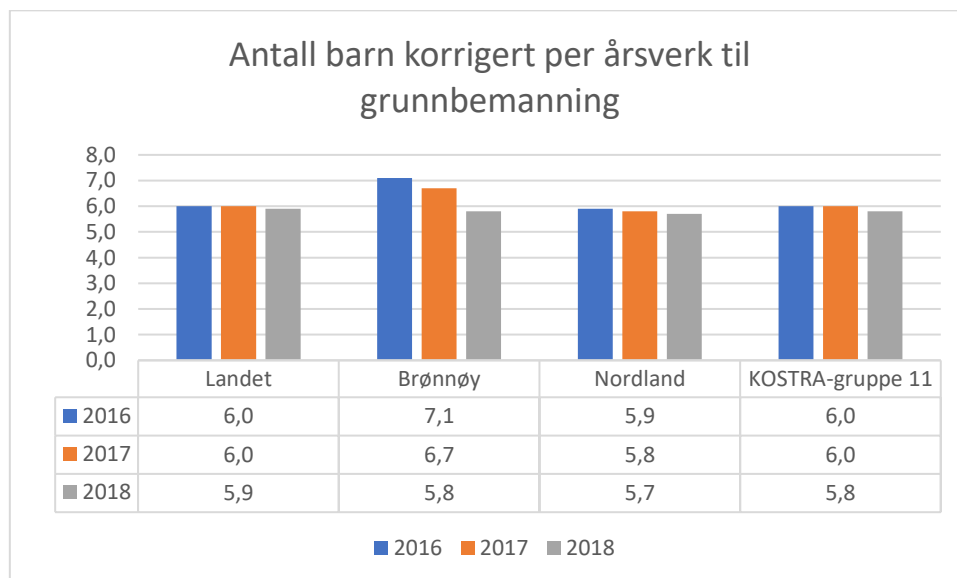
I 2018 gikk 91,5 % av Brønnøys befolkning i alderen 1-5 år i barnehage. Det er en andel som ligger 1 prosentpoeng under gjennomsnittet for kostragruppe 11 og 1,9 prosentpoeng under gjennomsnittet for Nordland, men nesten likt med landsgjennomsnittet. Andelen i 2018 er lavere enn for årene 2016 og 2017.

Andel barn 1-5 år som går i barnehage

	2015	2016	2017	2018
Brønnøy	91,5	92,5	93,7	91,5
Kostragruppe 11	91,1	91,5	91,9	92,5
Norge	90,4	91,0	91,3	91,7
Nordland	92,5	92,4	93,3	93,4

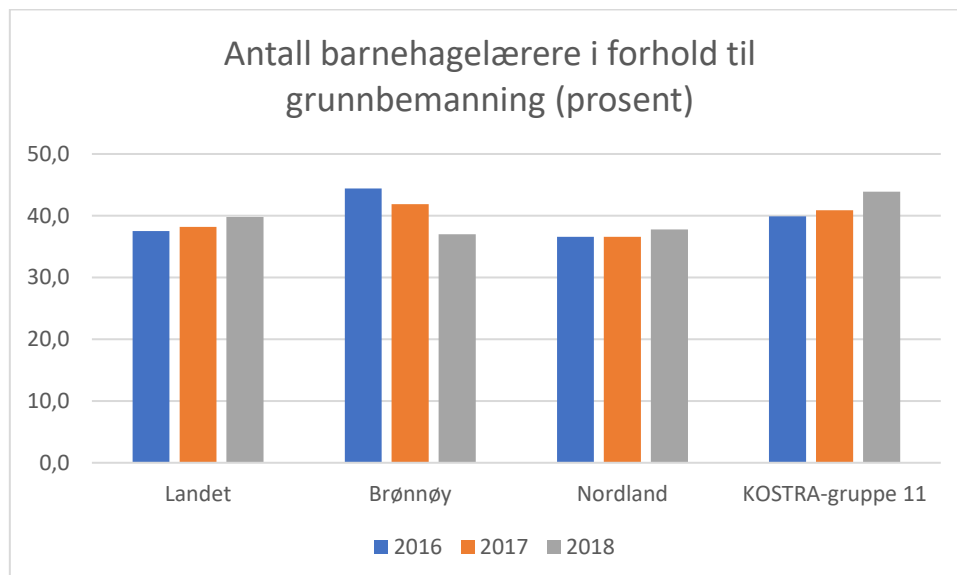
Kilde: Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/statbank/table/12562/tableViewLayout1/>, lastet ned 24.2. 2020.

I 2018 er det gjennomsnittlig 5,8 barn i barnehagene per årsverk til grunnbemanning i Brønnøy. Her ligger Brønnøy på nivå med både landsgjennomsnitt, fylkesgjennomsnitt og gjennomsnittet for kostragruppe 11. Antallet var i 2016 7,1 barn per voksen i Brønnøy, men etter bemanningsnormen ble innført 1.8.2018 har antallet justert seg etter kravet.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020):<https://www.ssb.no/statbank/table/12562/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

Andelen av ansatte i grunnbemanningen med barnehagelærerutdanning var i 2018 37 % i Brønnøy. Dette er på nivå med gjennomsnittet i Nordland. Andelen har gått ned fra 44,4 % i 2016.

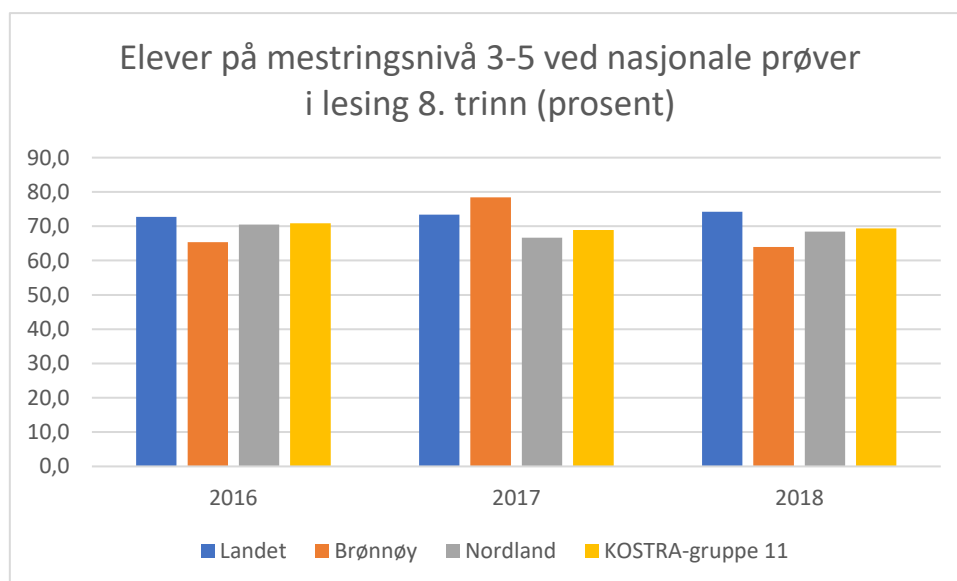

Kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/12562/tableViewLayout1/>

Tendensen i landet som helhet, i Nordland og i kostragruppen er at andelen med barnehagelærerutdanning har gått opp i perioden 2016-2018. Utviklingen i Brønnøy er derfor noe atypisk.

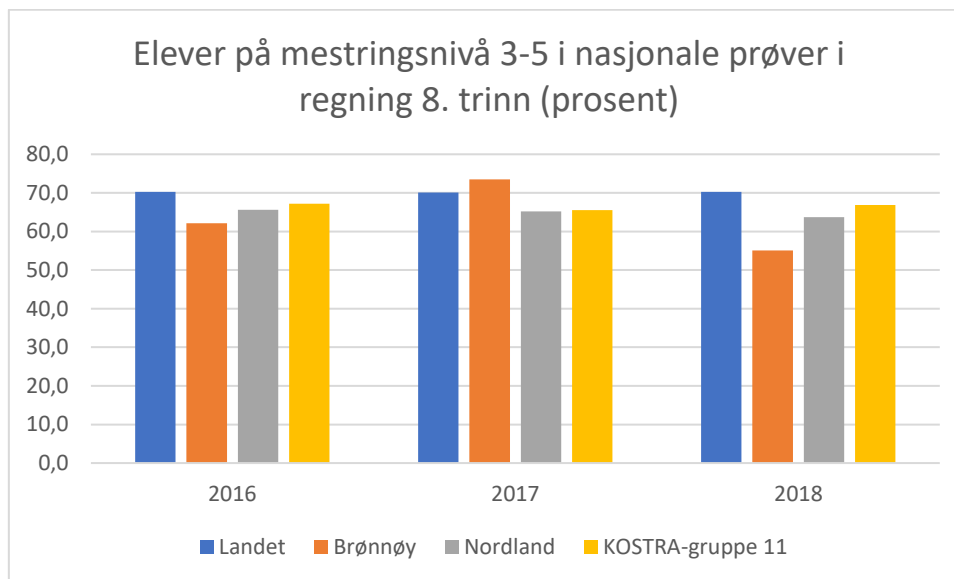
8.2 Grunnskole

I Brønnøyskolen viser nasjonale prøver at det i 2018 var 64 % av elevene i 8. klasse som hadde mestringsnivå 3-5 i lesing. Det er en lavere andel enn landsgjennomsnittet, fylkesgjennomsnittet og gjennomsnittet for kostragruppen. I 2017 var tendensen motsatt. Her var andelen av elever med 3-5 i mestringsnivå 78,4 % i Brønnøy, noe som var høyere enn gjennomsnittene for Norge, Nordland og kostragruppen. Skalaen for mestringsnivåer går fra 1-5, hvor 1 er laveste mestringsnivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12255/chartViewLine/> (lastet ned 24.2.2020)

Også nasjonale prøver i regning for 8. trinn viser at Brønnøy i 2018 hadde færre med mestringsnivå 3-5 enn i landet som helhet, i fylket og i kostragruppen. I 2017 var tendensen motsatt. Her hadde 73,5 % av elevene i Brønnøy et mestringsnivå på 3-5. Landsgjennomsnittet dette året var 70,1 %.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12255/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2010)

8.3 Barnevern

I Brønnøy var det i 2018 2,88 % barn og unge (0-22 år) med barnevernstiltak. Det er færre en året før hvor 3,47 % hadde et barnevernstiltak.

Barn (0-22 år) med barnevernstiltak per 31.12. per 1 000 barn

	2015	2016	2017	2018
Hele landet	25,2	26,8	27,0	26,8
Nordland	28,9	32,8	31,7	31,1
Brønnøy	29,2	30,4	34,7	28,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/09073/> (lastet ned 24.2.2020)

Nivået er i 2018 lavere enn gjennomsnittet for Nordland, men høyere enn landsgjennomsnittet. Det er en gjennomgående tendens at andelen i Brønnøy ligger over landsgjennomsnittet i perioden 2015 – 2018, og veksler mellom å være litt over og litt under fylkesgjennomsnittet.

8.4 Pleie/omsorg

I Brønnøy bor 11,3 % av kommunens innbyggere over 80 år på sykehjem i 2018. Andelen har vært jevnt fallende siden 2015, hvor andelen var 15,1 %. I 2015 var andelen høyere i Brønnøy enn i landet som helhet, i fylket og i kostragruppen. I 2018 er tendensen motsatt. Her er andelen lavest i Brønnøy.

Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)

	2015	2016	2017	2018
Landet	13,6	13,3	12,9	12,4
Brønnøy	15,1	15,2	12,6	11,3
Nordland	14,5	14,0	13,5	13,1
KOSTRA-gruppe 11	12,9	10,9	12,3	12,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

Det er knyttet 0,45 årsverk til hver bruker av omsorgstjenestene i Brønnøy i 2018. Til sammenligning er gjennomsnittet i Norge og Nordland som helhet 0,57 og 0,54 i kostragruppen. Brønnøy har siden 2015 ligget lavere enn de øvrige kategoriene i antall årsverk.

Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)

	2015	2016	2017	2018
Landet	0,56	0,56	0,57	0,57
Brønnøy	0,50	0,50	0,50	0,45
Nordland	0,57	0,57	0,60	0,57
KOSTRA-gruppe 11	0,55	0,56	0,56	0,54

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

Brønnøy har en relativt høy andel årsverk i omsorgstjenesten med helseutdanning. I 2018 var det 76,6 %. Til sammenligning var gjennomsnittet i Norge på 74,5 %, i Nordland 75,2 % og i kostragruppe 11 75,4 %.

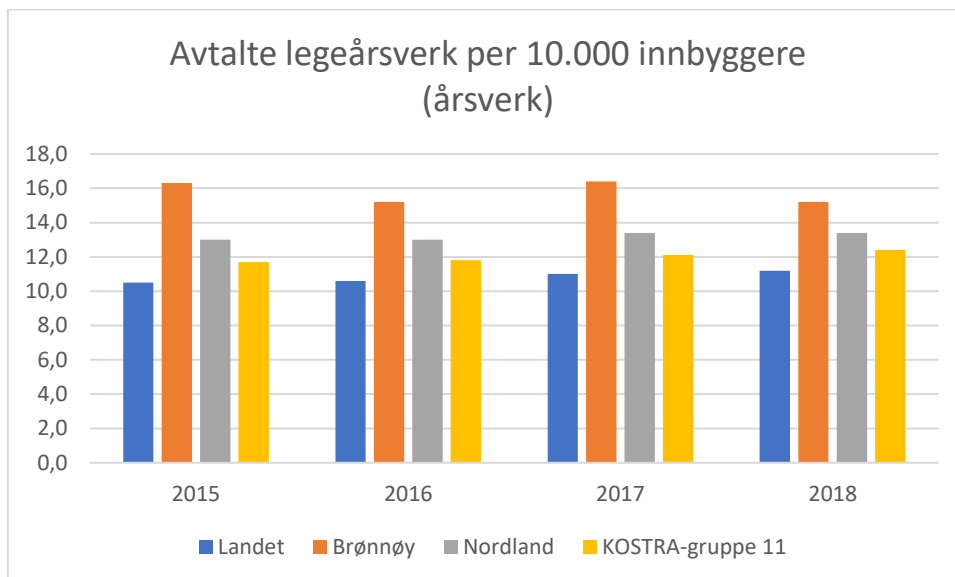
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent)

	2015	2016	2017	2018
Landet	73,0	74,2	74,4	74,5
Brønnøy	73,8	68,6	71,9	76,6
Nordland	73,7	74,7	74,6	75,2
KOSTRA-gruppe 11	74,0	75,0	75,3	75,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

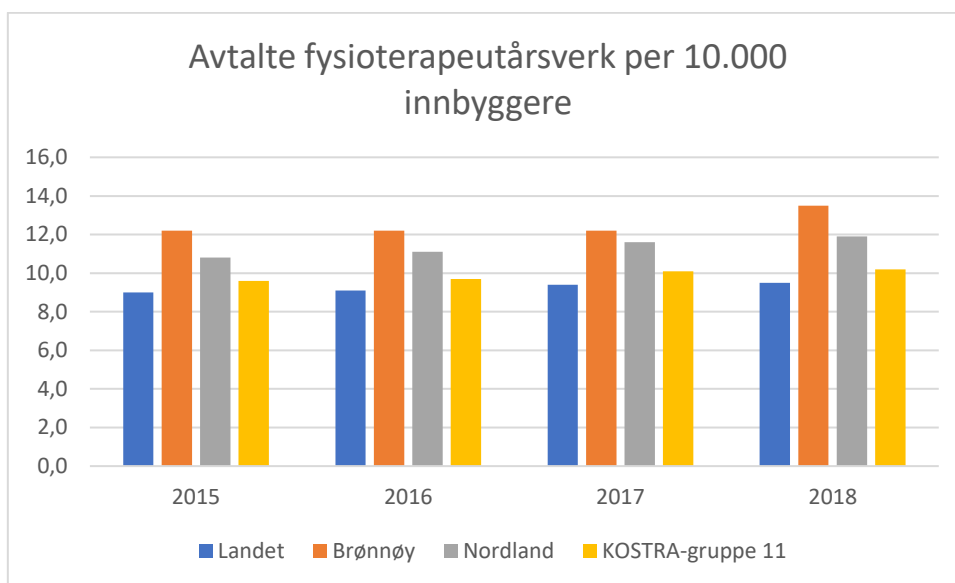
8.5 Kommunehelsetjeneste

Brønnøy kommune har spesielt i 2015 hatt en høy legedekning sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Dette året var det 16,3 legeårsverk per 10.000 innbyggere i Brønnøy og et landsgjennomsnitt på 10,5 legeårsverk per 10.000 innbyggere. Forskjellen mellom Brønnøy og landsgjennomsnittet er mindre i 2018. Dette året var det 15,2 legeårsverk per 10.000 innbygger i Brønnøy, og 11,2 legeårsverk per 10.000 innbyggere på landsbasis. Også Nordland og kostragruppe 11 ligger høyere enn landsgjennomsnittet på legedekning, men lavere enn Brønnøy.

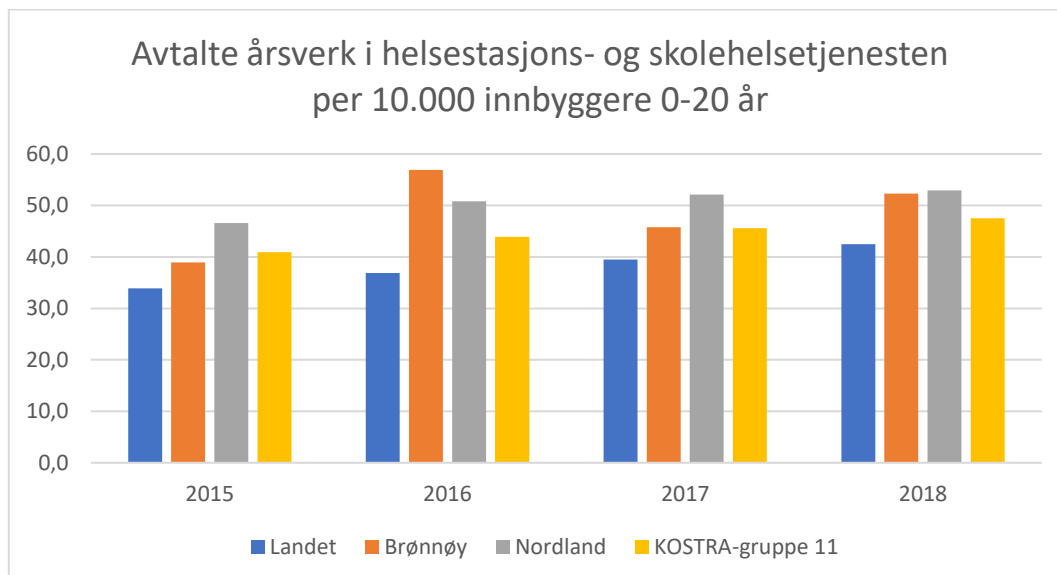
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

Også dekningsgraden for fysioterapeuter per 10.000 innbyggere er høy i Brønnøy sammenlignet med KOSTRA-gruppe 11, Nordland og Norge. I 2018 er det 13,5 fysioterapiårsverk per 10.000 innbyggere i Brønnøy, 9,5 årsverk per 10.000 innbyggere i landet som helhet, 11,9 årsverk i Nordland og 10,2 årsverk per 10.000 innbyggere gjennomsnittlig i kostragruppe 11.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

I helsestasjons- og skolehelsetjenesten har Brønnøy i 2018 52,3 årsverk per 10.000 innbyggere i alderen 0-20 år. Brønnøy ligger på samme nivå som gjennomsnittet i Nordland, men noe over landsgjennomsnittet (42,5 årsverk) og gjennomsnittet i kostragruppe 11 (47,5 årsverk).

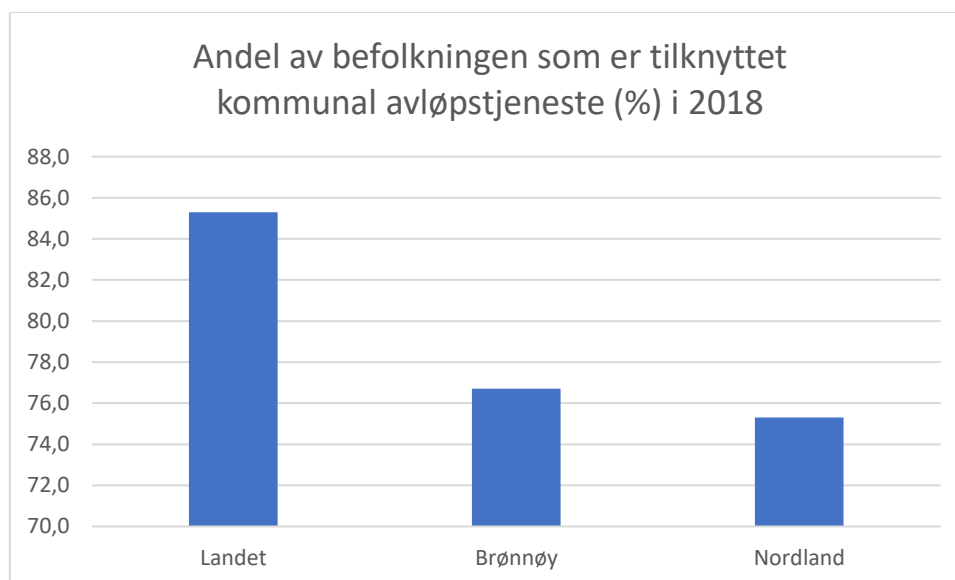

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/12209/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

8.6 Kommunalteknikk/infrastruktur

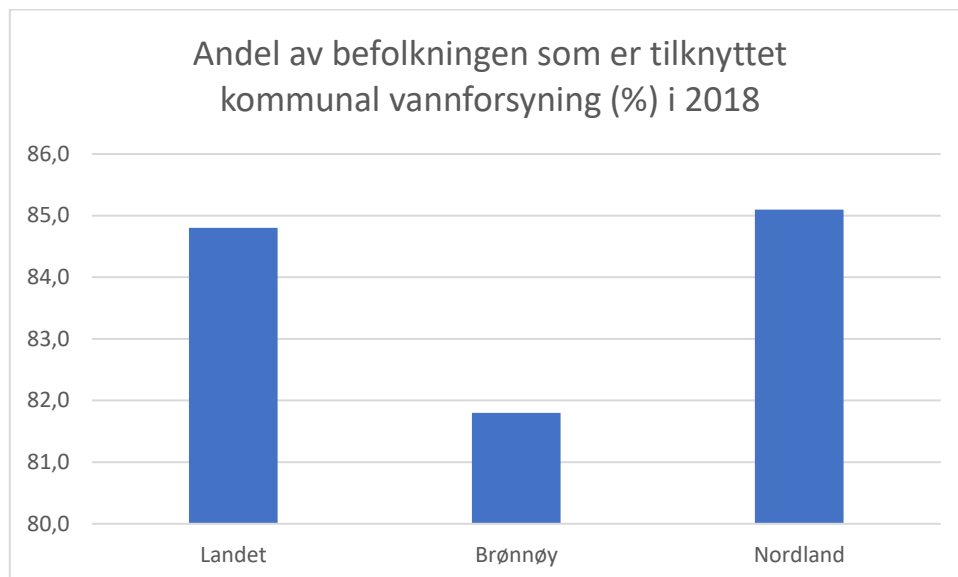
I Brønnøy er det tre kommunale vannverk; Sæterlandet, Hommelstø og Brønnøy vannverk. Det er dessuten 4 silanlegg i Brønnøysund og 32 slamavskillere i kommunen. Slamavskillerne fordeler seg slik; 11 stk. på Torgøyan, 8 i Brønnøysund sentrum, 9 i området Skille/Trælnes og 4 i Velfjorden.

Andelen av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste i 2018 er lavere i Brønnøy enn i landet som helhet, men litt høyere enn gjennomsnittet for Nordland. I Norge som helhet er andelen 85,3 %. I Nordland er andelen 75,3 % og i Brønnøy er andelen 76,7 %.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/11792/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

Det samme er tilfellet for andelen av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning i 2018. Her er andelen noe lavere i Brønnøy enn i landet for øvrig, men er også lavere enn gjennomsnittet for Nordland. Andelen av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning er 84,8 % i Norge, 81,8 % i Brønnøy og 85,1 % i Nordland.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (2020): <https://www.ssb.no/statbank/table/11792/tableViewLayout1/> (lastet ned 24.2.2020)

9 Kommunal økonomi

Kommunestyret vedtok i desember 2019 budsjett og økonomiplan for 2020-2024. Her kommer det frem at kommunen står overfor et økonomisk omstillingsbehov i årene fremover. Med de økonomiske prognoser som er lagt til grunn for kommuneøkonomien, må Brønnøy kommune ta kraftige grep om kommunen ikke skal havne i et alvorlig økonomisk utføre i slutten av økonomiplanperioden. Kommunestyret har på bakgrunn av dette vedtatt at kommunen må gjennomgå økonomien slik at denne blir bærekraftig over tid. Dette vil innebære at en ser både på struktur, nivå og framtidige inntekter, herunder befolkningsutviklingen.

Utfordringsbildet for Brønnøy kommune er imidlertid i stadig endring. Kommunen har en befolkningsnedgang med fallende fødselstall som direkte påvirker inntektsrammen. Brønnøy kommune må derfor forsterke innsatsen for å sikre en langsiktig økonomi.

Formannskapet og kommunestyre har gjennom budsjettvedtak i desember 2019 vedtatt at administrasjonen og kommunestyret sammen skal stake ut veien for en god økonomistyring i gjeldende 4 års periode. Budsjettet for 2020 ble vedtatt uten buffer, dette gjør Brønnøy kommune sårbar ovenfor endringer eller plutselige hendelser som kommunen må håndtere.

9.1 KOSTRA- og effektivitetsanalyse

Telemarksforskning har utarbeidet en KOSTRA- og effektivitetsanalyse som skal illustrere hvordan kommunens ressursbruk på sentrale tjenestekområder harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Det vil si at det tas hensyn til både beregnet utgiftsbehov og reelt inntektsnivå.

Beregningene viser at Brønnøy kommune samlet sett hadde mindre utgifter på 7 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» i 2018. Dette tallet er en kraftig forbedring fra 2015 da kommunen lå 31 millioner over. Kommunen har likevel fortsatt et høyt utgiftsnivå knyttet til grunnskole og kommunehelse.

Det vises for øvrig til utredning i «Forpliktende økonomisk omstillingsplan for Brønnøy kommune 2020-2024».